

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje

Zpráva o
uplatňování

v polovině
programového období

Úvod

Zpráva o uplatňování Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje představuje základní shrnutí poznatků o plnění Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2019–2027 (dále jen Strategie nebo SRK), jako základního strategického dokumentu krajské regionální politiky. Součástí zprávy je hodnocení plnění strategických cílů, vývoje stanovených indikátorů a stavu realizace strategických projektů. Dokument je primárně určen pro zastupitelstvo kraje, které může rozhodnout o aktualizaci Strategie nebo o zpracování nové Strategie. Dále je dokument určen představitelům samospráv, odborné i laické veřejnosti.

Zpráva se zabývá obdobím od začátku platnosti Strategie, tj. od roku 2019, až do poloviny programového období Evropské unie, tj. do roku 2024. Toto období bylo poznamenáno celou řadou významných společenských změn, jako např. pandemie COVID (2020, 2021), válka na Ukrajině (2022 až dosud) a s ní související energetická krize, období vysoké inflace (2022, 2023). V neposlední řadě se pak Moravskoslezský kraj musel vypořádat s krachem společnosti Liberty, která byla jedním z největších zaměstnavatelů v regionu, a následky nebývale rozsáhlých povodní na podzim roku 2024. V tomto kontextu je třeba vnímat a interpretovat vývoj mnohých ukazatelů.

Zprávu o uplatňování Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje zpracovává oddělení strategického plánování, odbor regionálního rozvoje a cestovního ruchu, Moravskoslezský kraj.

Obsah

Úvod.....	2
Co je Zpráva o naplňování SRK a proč ji tvoříme.....	5
Metodický rámec	7
1 Podnikavější a inovativnější kraj.....	11
2 Vzdělanější a zaměstnanější kraj.....	20
3 Zdravější a soudržnější kraj	28
4 Čistější a zelenější kraj.....	36
5 Propojenější a chytřejší kraj	44
6 Atraktivnější a kulturnější kraj	53
Meziregionální srovnání	59
Strategická oblast změny: PODNIKÁNÍ	59
Strategická oblast změny: LIDÉ	63
Strategická oblast změny: PROSTŘEDÍ.....	64
Hlavní indikátory změny a jejich naplňování.....	66
Doporučení.....	69
Závěr	73

Manažerské shrnutí

Hlavními cíli Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje jsou:

1. Zastavení odlivu obyvatel z kraje
2. Změna image kraje

Počet obyvatel MSK v dlouhodobém sledování stále mírně klesá. Je to dáno především nízkou porodností. Trend snižování počtu obyvatel prostřednictvím migrace slábne. Populace Moravskoslezského kraje se začíná stabilizovat a v posledních letech již k významným úbytkům počtu obyvatel nedochází.

Druhý významný cíl, změna image kraje, se hodnotí složitě, jelikož nelze opřít o statistické údaje. Domníváme se, že dochází k mnoha pozitivním událostem, které prezentují kraj jako atraktivní místo pro život. Do povědomí veřejnosti se však tyto příklady dostávají postupně. Z průzkumu veřejného mínění vyplývá, že změny v kraji a jeho proměnu vnímají pozitivně především místní obyvatelé a turisté, kteří kraj osobně navštívili. Je ovšem nutné konstantě budovat pozitivní image i navenek.

Hlavní zjištění:

- Strategie je navržena nadčasově, s výhledem až do období 2030+.
- Strategické cíle jsou stále platné.
- Většina indikátorů vykazuje pozitivní vývoj.
- Většina projektů je ve fázi realizace.
- Projekty mají dlouhodobý charakter a jejich dopady se očekávají v delším časovém horizontu.
- Vzhledem ke zpoždění startu programového období EU jsou mnohé projekty na počátku své realizace.
- Strategie je v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR 2021+, která zůstává v platnosti až do roku 2027.

Doporučení:

- Aktualizace Strategie se nedoporučuje – viz hlavní zjištění.
- Vzhledem k významné vazbě Strategie na finanční prostředky z ESIF, je vhodné provázat rozvojové záměry se směry kohezní politiky Evropské unie po roce 2028.
- Doporučuje se zahájit práce na přípravě nové Strategie rozvoje kraje či její aktualizaci pro navazující období s ohledem na nové trendy a společenské fenomény, které se objevily či zesílily v posledních letech jako například: energetická krize, potřeba adaptace trhu práce na nově vznikající obory, proměna struktury průmyslu v souvislosti s transformací tradičních průmyslových firem, udržitelný rozvoj, posílení bezpečnosti, změna klimatu, stárnutí populace.

Co je Zpráva o naplňování SRK a proč ji tvoříme

Zákon o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 Sb. ukládá krajům v polovině programového období Evropské unie povinnost zpracovat tzv. **Zprávu o uplatňování strategie rozvoje územního obvodu kraje**. Na základě této zprávy zastupitelstvo kraje případně rozhodne o aktualizaci strategie rozvoje územního obvodu kraje nebo o zpracování nové strategie rozvoje územního obvodu kraje.

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje je platná pro období 2019–2027, pokrývá tedy celé programové období EU 2021–2027. Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje byla schválena zastupitelstvem MSK dne 12.12.2019.

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje je dokumentem, který ukazuje, ve kterých oblastech a jak se chce Moravskoslezský kraj rozvíjet v letech 2019 až 2027. Strategie obsahuje rovněž vize s přesahem až do roku 2030. Podle zákona o krajích má kraj pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Kraj je zde myšlen jako veřejnoprávní korporace, včetně všech příspěvkových a obchodních organizací, i jako územní společenství občanů, kde na řadu aktivit a činností má kraj sice jen nepřímý vliv, avšak má zájem na jejich rozvoji, a proto je chce podporovat.

Strategie vychází z dlouhodobé vize, určuje prioritní témata rozvoje, stanovuje strategické oblasti změn, kterých chce kraj dosáhnout, navrhuje opatření a typové aktivity, i návrhy strategických projektů, které mají k dosažení cílů vést. Strategie popisuje, jak chce kraj strategické změny řídit, monitorovat a hodnotit.

Strategie byla tvořena široce participativně pod brandem hrajemskrajem. Strategie je společnou dohodou o tom, kam má kraj směřovat a co má v budoucnu realizovat a podporovat. Vychází z dlouhodobé spolupráce s předními experty a zkušenými odborníky v prioritních tématech. Ti byli zapojeni formou pracovních skupin, podíleli se na obsahové části a formulaci strategických cílů, opatření a typových aktivit. Zohledněny byly rovněž výstupy jednání s územními partnery. Spolu se strategií vznikly také webové stránky pod značkou hrajemskrajem, jejichž prostřednictvím jsou dlouhodobě komunikovány hlavní rozvojové projekty.

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje je rozdělena do šesti hlavních kapitol. Každá kapitola obsahuje zdůvodnění důležitosti daného tématu, hlavní zjištění v dané oblasti, indikátory, strategické projekty a návrhy opatření. V každé kapitole je formulováno 3 až 6 strategických oblastí změn – viz tabulka.

Podnikavější a inovativnější kraj

- 1.1** Podnikaví lidé
- 1.2** Vznik a růst firem
- 1.3** Podnikatelský a inovační ekosystém
- 1.4** Výzkum a vývoj
- 1.5** Velké firmy

Vzdělanější a zaměstnanější kraj

- 2.1** Moderní vzdělávání a kompetence pro život
- 2.2** Atraktivní vysoké školy
- 2.3** Kariérové poradenství
- 2.4** Kvalitní pracovní místa
- 2.5** Inovace při snižování dlouhodobé nezaměstnanosti

Zdravější a soudržnější kraj

- 3.1** Kvalitní a vysoce odborná zdravotní péče
- 3.2** Prevence a zdravý životní styl
- 3.3** Život v komunitě
- 3.4** Služby společně

Čistější a zelenější kraj

- 4.1** Čisté ovzduší
- 4.2** Prevence vzniku a využití odpadu
- 4.3** Adaptace na dopady klimatické změny
- 4.4** Šetrné využívání krajiny
- 4.5** Enviromentální vzdělávání, výchova a osvěta
- 4.6** Energetika

Propojenější a chytřejší kraj

- 5.1** Podpora řešení chytřejšího kraje
- 5.2** Podpora udržitelné mobility
- 5.3** Přejchod k nízkouhlíkové a bezemisní dopravě
- 5.4** Vnější dostupnost kraje
- 5.5** Integrovaný záchranný systém

Atraktivnější a kulturnější kraj

- 6.1** Kulturní a přírodní dědictví
- 6.2** Živá kultura a kreativita
- 6.3** Komunity a veřejné prostory

Metodický rámec

Tato Zpráva byla zpracována v období od září 2024 do ledna 2025 a navazuje na předchozí hodnocení implementace Strategie, která byla realizována pravidelně od roku 2020. Předkládaná Zpráva představuje hodnocení prováděné v polovině programového období 2021–2027, a poskytuje tak podrobný přehled o stavu implementace Strategie. Tento přehled bude využitelný jako podklad k přípravě na následujícího programového období. Nad rámec předchozích ročních zpráv o naplňování Strategie proběhlo hlubší vyhodnocení realizace strategických projektů či programů kraje, které jsou součástí této zprávy a také širší odborná diskuse nad tematickými oblastmi a jejich naplňováním.

Byly využity tyto stěžejní metody:

1. Vyhodnocení 34 indikátorů zvolených pro 6 prioritních tematických oblastí na základě dostupných a aktuálních dat.
2. Sběr projektových fiší a vyhodnocení realizace 83 strategických projektů kraje.
3. Analýza dostupných strategií, koncepčních dokumentů či studií stěžejních pro definované strategické oblasti změn.
4. Evaluace s garanty a vybranými členy 6 pracovních skupin Regionální stálé konference MSK či relevantními odborníky pro daná témata.
5. Validace výstupů s vedoucími odborů KÚ MSK

1) Sledované indikátory

Každá strategická oblast je hodnocena na základě předem definovaných kritérií. Tato kritéria zahrnují kvantitativní indikátory (například ekonomická data, environmentální ukazatele). Nad rámec těchto kritérií byly stanoveny dva nejvýznamnější ukazatele změny pro dlouhodobé měření úspěšnosti v realizaci Strategie rozvoje a naplňování její vize (zastavení odlivu obyvatel a zlepšení image kraje). Tyto ukazatele byly koncipovány s vyšší mírou komplexnosti, což z metodologického hlediska činí jejich vyhodnocení náročnějším. Přesto je již nyní možné na základě dostupných dat a průzkumu veřejného mínění vyvodit několik závěrů,

Vymezení zdrojů dat

Pro dosažení spolehlivosti a relevance hodnocení byla data získána z těchto zdrojů:

- Český statistický úřad
- Statistický úřad Evropské unie – Eurostat
- Interní data státních orgánů
- Odbory KÚ a krajské organizace
- Průzkum veřejného mínění
- Konzultace se stakeholdery

Pro účely této Zprávy byla použita nejčastěji data za rok 2023, jelikož novější data ještě nejsou u většiny indikátorů dostupná.

2) Sběr projektových fiší

V roce 2024 probíhal sběr dat a informací o realizaci strategických projektů v rámci předem definovaných projektových fiší. Bylo osloveno téměř 50 subjektů z řad veřejné i soukromé sféry, kteří jsou nositeli strategických projektů kraje vymezených v návrhové části SRK.

Cílem sběru bylo kromě zjištění stavu realizace projektů (investiční i neinvestiční části) také ověření změn v rozsahu, aktivitách či financování projektů. V některých případech došlo také ke sloučení projektů či naopak vyčlenění aktivit dílčích projektů pod jiným názvem. Tyto změny byly rovněž reflektovány v rámci aktualizace na webových stránkách určených pro komunikaci SRK.

3) Analýza dostupných strategií a koncepčních dokumentů

V rámci evaluace SRK byly využity relevantní strategie a koncepční dokumenty tematicky zaměřených odborů či organizací kraje. Současně byly využity informace z průzkumu veřejného mínění agentury Sociofactor týkající se vnímání kraje a jeho image, který zahrnoval přes tisíc krajských a mimokrajských respondentů. Seznam těchto dokumentů je součástí každé tematické kapitoly.

4 a 5) Evaluace s garanty pracovních skupin RSK MSK a vedoucími odborů KÚ MSK

Pro Zprávu o naplňování SRK jsme využili individuálních rozhovorů s garanty pracovních skupin Regionální stálé konference Moravskoslezského kraje. Dále také probíhaly rozhovory s odbornými garanty daných témat, kteří mají kompetenci a komplexní přehled o dané problematice. Individuální rozhovory probíhaly ad hoc v průběhu roku 2024 a také v období sběru projektových fiší.

Zároveň byly pro účely Zprávy o naplňování SRK svoláni vybraní členové 6 pracovních skupin Regionální stálé konference MSK viz níže.

- Podnikavější a inovativnější kraj
- Vzdělanější a zaměstnanější kraj
- Zdravější a soudržnější kraj
- Čistější a zelenější kraj
- Propojenější a chytřejší kraj
- Atraktivnější a kulturnější kraj

Okruhy témat

- Zhodnocení naplňování definovaných strategických cílů včetně překážek.
- Diskuse o konkrétních aktivitách přispívajících k naplňování těchto cílů.
- Mezikrajské či evropské srovnání v dané tematické oblasti.
- Vliv pandemie, energetické krize či války na Ukrajině na naplňování strategických cílů.
- Změny, nové trendy a fenomény v daných oblastech a jejich relevance pro kraj.

Členové pracovních skupin a další odborníci

- Birklen Petr, Moravskoslezské Investice a Development, a. s.
- Bruščík Marek, Moravskoslezský kraj, odbor životního prostředí a zemědělství
- Bruštíková Eva, Moravskoslezský kraj, odbor sociálních věcí
- Cinař Daniel, Moravskoslezský kraj, odbor školství, mládeže a sportu (v zástupu Ševčíková Magdaléna, Moravskoslezský kraj, odbor školství, mládeže a sportu)
- Černá Karin, Moravskoslezský kraj, odbor rozvoje lidských zdrojů
- Duda Martin, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Filgas Jan, Moravskoslezský kraj, odbor životního prostředí a zemědělství
- Hradilová Adéla, Moravskoslezské inovační centrum, a. s.
- Chalás Lukáš, Moravskoslezský kraj, odbor zdravotnictví
- Karas Tomáš, Moravskoslezský kraj, odbor evropských projektů
- Koudela Petr, Moravian-Silesian Tourism, s. r. o.
- Krist Jiří, Národní síť Místních akčních skupin, garant PS
- Minařík Daniel, Moravskoslezský Vodíkový Klastr, z. s., garant PS
- Misiaček Radim, Raddit consulting s. r. o., garant PS
- Muras Ivo, Moravskoslezský kraj, odbor dopravy
- Navrátil Martin, Moravskoslezský pakt zaměstnanosti, z. s., garant PS
- Neuwirth Aleš, Moravskoslezský kraj, odbor sociálních věcí
- Palička Václav, Moravskoslezské Inovace a Development, a. s., garant PS
- Radvan Martin, Moravskoslezský kraj, odbor regionálního rozvoje a cestovního ruchu
- Slach Ondřej, Ostravská univerzita
- Ševčíková Lucie, Moravskoslezský kraj, odbor regionálního rozvoje a cestovního ruchu
- Šrubařová Leona, Moravskoslezský kraj, odbor zdravotnictví
- Šůstková Miriam, Moravskoslezský kraj, odbor regionálního rozvoje a cestovního ruchu
- Vilamová Šárka, náměstkyně hejtmana Moravskoslezského kraje pro strategický rozvoj
- Vitásková Karin, Moravskoslezský kraj, odbor kultury (v zástupu Madejová Zuzana, Moravskoslezský kraj, odbor kultury)

MONITORING

1 Podnikavější a inovativnější kraj

Světová ekonomika je stále silněji propojená, čímž zesiluje konkurence mezi regiony. Současně nové technologie zrychlují procesy změn. Do toho vstupuje stále silněji potřeba nalezení fungujícího vztahu mezi ekonomickou prosperitou a environmentální udržitelností. Kombinace těchto trendů přináší nové výzvy pro adaptaci na úrovni jednotlivců, lokálních komunit i regionů. V tomto ohledu je nutným předpokladem rozvoje regionu kvalita fungování inovačního ekosystému regionu, který má vliv na prosperitu místní ekonomiky, neboť podporuje růst a inovace v místních firmách. Kvalita inovačního ekosystému má vliv také na motivaci místních obyvatel ke vzdělávání i podnikání, chuť investorů realizovat v kraji aktivity s vysokou přidanou hodnotou a schopnost místní ekonomiky vytvářet nová atraktivní pracovní místa.

Za účelem směřování Moravskoslezského kraje ke znalostní ekonomice bylo v roce 2017 založeno Moravskoslezské inovační centrum. Za sedm let svého působení pomohlo inovační centrum začínajícím podnikatelům, startupům a zralým firmám s jejich rozvojem a zaváděním inovací prostřednictvím svých aktivit (koučingové či mentoringové služby). Celkově realizovalo přes 1 000 služeb pro téměř 500 klientů z řad regionálních firem. Kromě konzultační podpory MSIC, nabídl kraj podnikům také dotační podporu. Každoročně vyhlašovaný krajský program na podporu podnikání byl v roce 2023 přerušen a nahrazen obdobným programem financovaným z Operačního programu Spravedlivá transformace, kde bylo podpořeno celkem 262 podnikatelských záměrů za 125 mil. Kč.

V rámci ČR se prozatím řadí MSK mezi regiony s nejnižším podílem podnikatelů na počet obyvatel. Přesto lze pozorovat pozvolné, ale stabilní přibližování k celostátnímu průměru. To značí zlepšení místního podnikatelského prostředí. Od roku 2017 se rozšiřuje zázemí pro začínající podnikatele. Na území kraje vznikají akcelerační a inkubační programy, coworkingová centra apod. Tento trend ukazuje významný potenciál pro budoucí rozvoj podnikání a podnikavosti v kraji, který může přispět k ekonomické diverzifikaci, tvorbě pracovních míst a podpoře inovací. Aktuálně je hlavním tahounem růstu přidané hodnoty a exportu automobilový průmysl, IT a nově se etablovující obory průmyslu (nová energetika) i služeb (např. medicínské přístroje). Z pohledu vznikajících domén specializace se objevuje v kraji oblast kvantových technologií a počítání spojených s vědeckým centrem IT4Innovations při VŠB–TUO.

Kraj dlouhodobě podporuje také excelenci na vysokých školách prostřednictvím krajského programu na podporu nadaných doktorandů. Od roku 2017 kraj poskytl 64,9 mil. Kč a podpořil tak 260 studentů. Současně v roce 2023 spustil program Global Experts, jehož cílem je přilákat špičkové světové vědce na zdejší univerzity. Finanční prostředky z rozpočtu MSK podpoří nejen výzkum globálně úspěšných odborníků v kraji a přispějí k dlouhodobému růstu kvality a relevance výzkumu místních univerzit, ale také zvýší atraktivitu univerzitního studia i rozvoj celého regionu. Doposud byli v rámci tohoto programu podpořeni 3 přední mezinárodní vědci.

Sledované indikátory

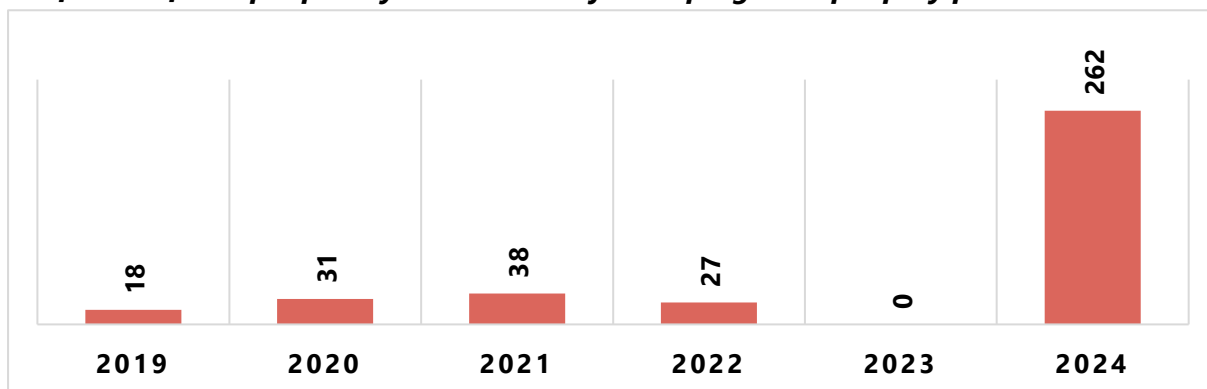
1.1 Podnikaví lidé

Počet firem podpořených v rámci programů podpory podnikání v MSK

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
18	31	38	27	0	262	-	-	-

Zdroj: KÚ MSK, 2024

Graf: Počet firem podpořených v rámci krajského programu podpory podnikání v MSK

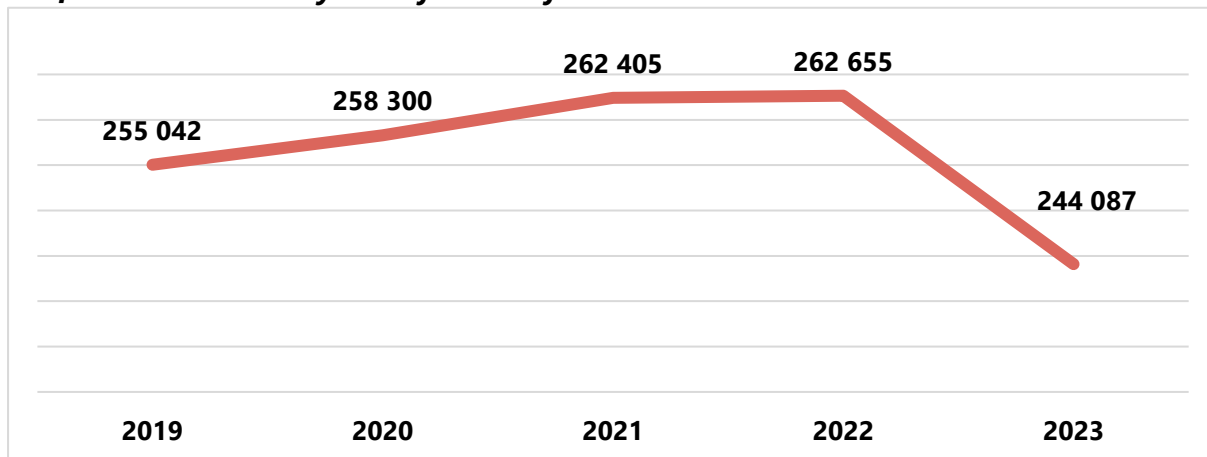
Krajský dotační titul na podporu podnikání funguje již od roku 2017 a byl až do roku 2023 vyhlašován každoročně. V roce 2023 vyhlášen nebyl, jelikož se připravoval obdobný program financovaný z prostředků z Operačního programu Spravedlivá transformace (též administrovaný krajem). Ten byl spuštěn v lednu 2024 a podpořené firmy se tudíž načítají až do indikátoru za rok 2024. Jelikož byla alokace několikanásobně vyšší než v případě původního krajského programu, vzrostl úměrně tomu i sledovaný indikátor.

Počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou k 31.12.

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
255 042	258 300	262 405	262 655	244 087	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, RES, 2024

Graf: Počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou k 31.12.2023

V kraji je čtvrtý nejvyšší počet podnikatelských subjektů v České republice. V přepočtu na obyvatele je však počet ekonomických subjektů druhý nejnižší. Stav je do značné míry dán historickým vývojem regionu, silnou zaměstnaneckou tradicí ve velkých podnicích těžkého průmyslu a nízké ochotě či nedostatku kompetencí významného podílu obyvatel začít samostatně podnikat. V posledních letech se nicméně počet podnikatelských subjektů daří pozvolně zvyšovat. Výraznější úbytek počtu ekonomických subjektů za rok 2023 je pravděpodobně zčásti způsoben legislativním zakotvením povinnosti zřídit datovou schránku pro všechny podnikatele od ledna 2023. Neaktivní podnikatelé svou činnost raději oficiálně ukončili, aby datovou schránku nemuseli zřizovat.

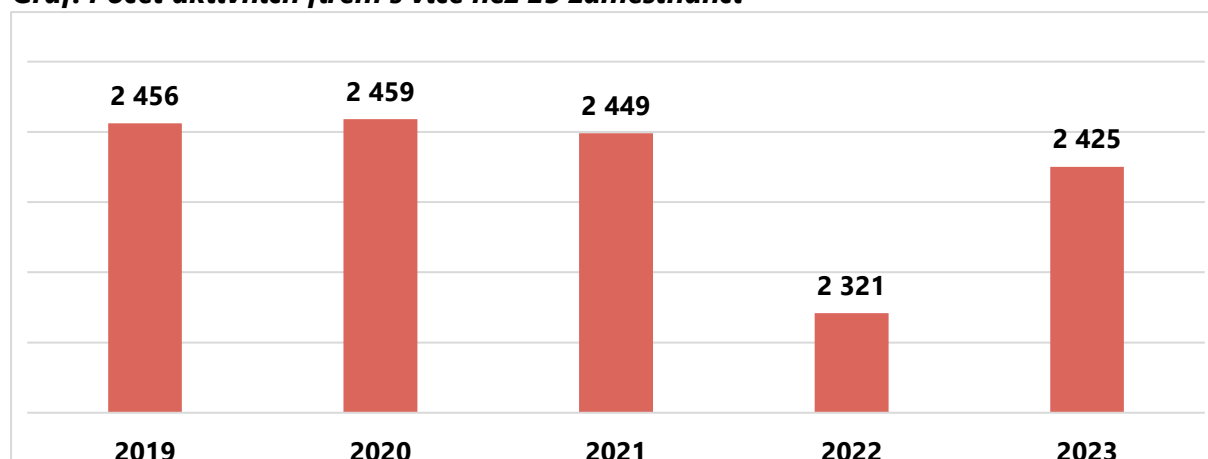
1.2 Vznik a růst firem

Počet firem (aktivních s více než 25 zaměstnanci)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2 456	2 459	2 449	2 321	2 425	-	-	-	-

Zdroj: Bisnode ČR, 2024

Graf: Počet aktivních firem s více než 25 zaměstnanci

Výraznější úbytek počtu ekonomických subjektů za rok 2023 je pravděpodobně zčásti způsoben legislativním zakotvením povinnosti zřídit datovou schránku pro všechny podnikatele od ledna 2023. Neaktivní podnikatelé svou činnost raději oficiálně ukončili, aby datovou schránku nemuseli zřizovat. Bez ohledu na tento roční propad, indikátor vykazuje spíše stagnační trend.

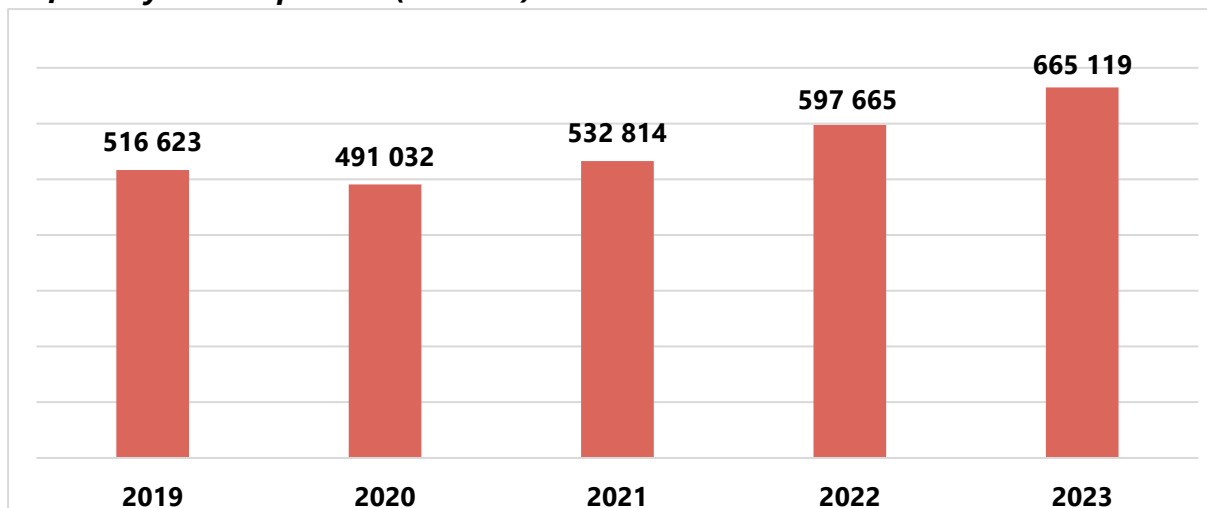

Hrubý domácí produkt (v mil. Kč)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
516 623	491 032	532 814	597 665	665 119	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Hrubý domácí produkt (v mil. Kč)

Úloha kraje na tvorbě republikového HDP má převážně klesající tendenci, v roce 2023 činil tento podíl 8,6 %, zatímco na konci 90. let minulého století přesahoval 10% hranici. V mezikraj- ském srovnání je pořadí podílu Moravskoslezského kraje dlouhodobě čtvrté nejvyšší za Prahou, Středočeským krajem a Jihomoravským krajem. Tento indikátor je ovlivněn několika ukazateli, a to především produktivitou práce, mírou ekonomické aktivity obyvatelstva a počtem obyva- telstva.

1.3 Podnikatelský a inovační ekosystém

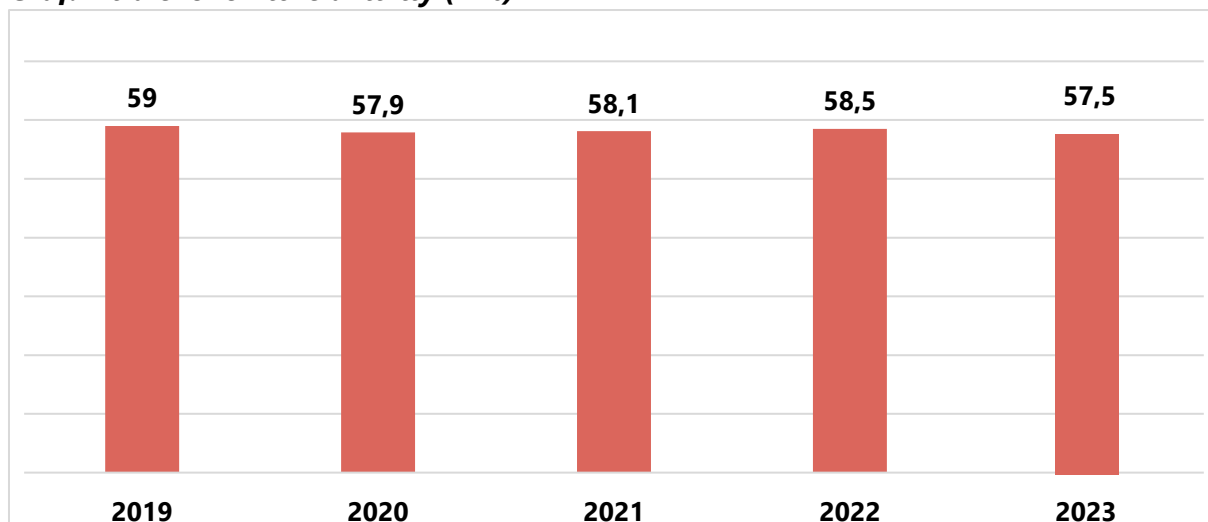
Míra ekonomické aktivity (v %)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
59	57,9	58,1	58,5	57,5	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Míra ekonomické aktivity (v %)

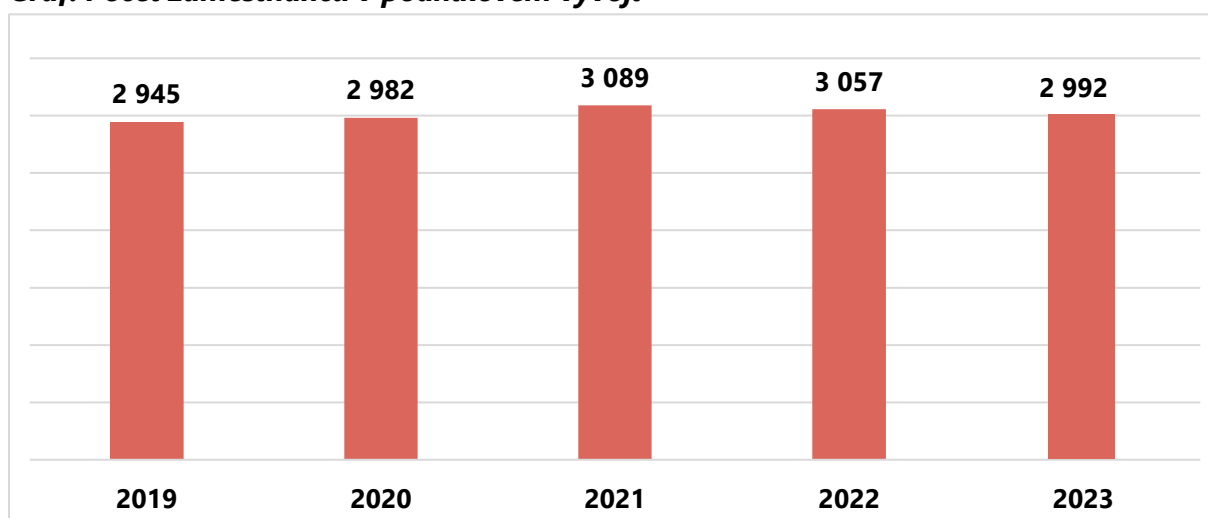
Ukazatel míry ekonomické aktivity se používá k hodnocení toho, jak aktivně se obyvatelstvo podílí na trhu práce. Míra podnikatelské aktivity v Moravskoslezském kraji je obecně nižší ve srovnání s jinými regiony České republiky. Tento trend je způsoben strukturálními problémy kraje, nízké míře podnikatelské aktivity a existencí velkých zaměstnavatelů, což může snižovat motivaci jednotlivců k zakládání vlastních podniků. Indikátor má spíše stagnující tendenci.

Počet zaměstnanců v podnikovém vývoji

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2 945	2 982	3 089	3 057	2 992	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, 2024

Graf: Počet zaměstnanců v podnikovém vývoji

Tento typ podnikových aktivit stojí v základu vyšších řádů technologických inovací. Jejich přítomnost v regionu vytváří poptávku po špičkových odbornících. Často se jedná o experty ze zahraničí. Současně jsou předpokladem poptávky po VaV spolupráci s univerzitami a/nebo

dalšími výzkumnými organizacemi. V MSK se vyskytuje nižší počet firem, které realizují vlastní VaV aktivity a také nižší počet firem, které pro své mateřské společnosti zajišťují globální VaV funkce. Nicméně i tyto firmy se zde začínají objevovat, příkladem je společnost Porsche Engineering, která realizuje výzkum nízkoemisních a autonomních vozidel a další.

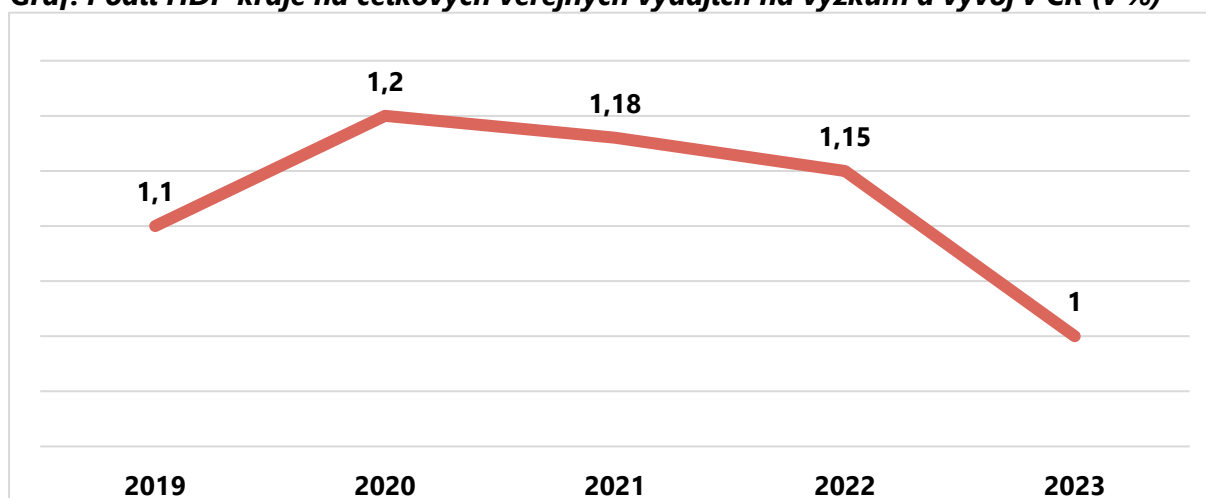
1.4 Výzkum a vývoj

Podíl HDP kraje na celkových veřejných výdajích na výzkum a vývoj v ČR (v %)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1,1	1,2	1,18	1,15	1	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Podíl HDP kraje na celkových veřejných výdajích na výzkum a vývoj v ČR (v %)

V posledních letech tento indikátor vykazuje klesající tendenci. Přestože dochází k setrvalému růstu krajského HDP, výdaje na VaV se nezvyšují stejným tempem. Pro srovnání, podíl výdajů ČR na VaV ve vztahu k hrubému domácímu produktu činil v roce 2023 1,83 %.

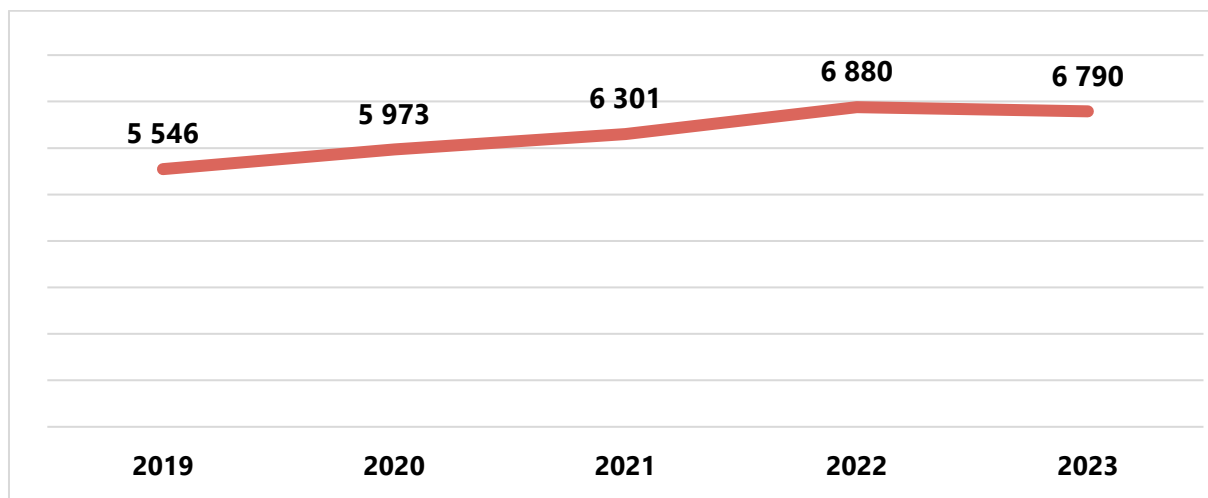
Výdaje na vědu a výzkum (mil. Kč)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
5 546	5 973	6 301	6 880	6 790	-	-	-	

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Výdaje na vědu a výzkum (mil. Kč)

Tento indikátor zahrnuje data za všechny sektory provádějící VaV, tedy podnikatelský, vysokoškolský, vládní a neziskový sektor. Výdaje na VaV v Moravskoslezském kraji činí téměř 7 miliard Kč, což řadí tento kraj na čtvrté místo v rámci České republiky. Tento indikátor má výrazný dopad na ekonomický růst regionu prostřednictvím diverzifikace ekonomiky k high-tech odvětvím, službám a inovacím, a také na vytváření kvalitních a atraktivních pracovních míst. Pokud bude tento ukazatel růst, může kraj dosáhnout vyšší ekonomické stability, zvýšit kvalitu života obyvatel a stát se konkurenceschopnějším jak v rámci ČR, tak na evropské úrovni.

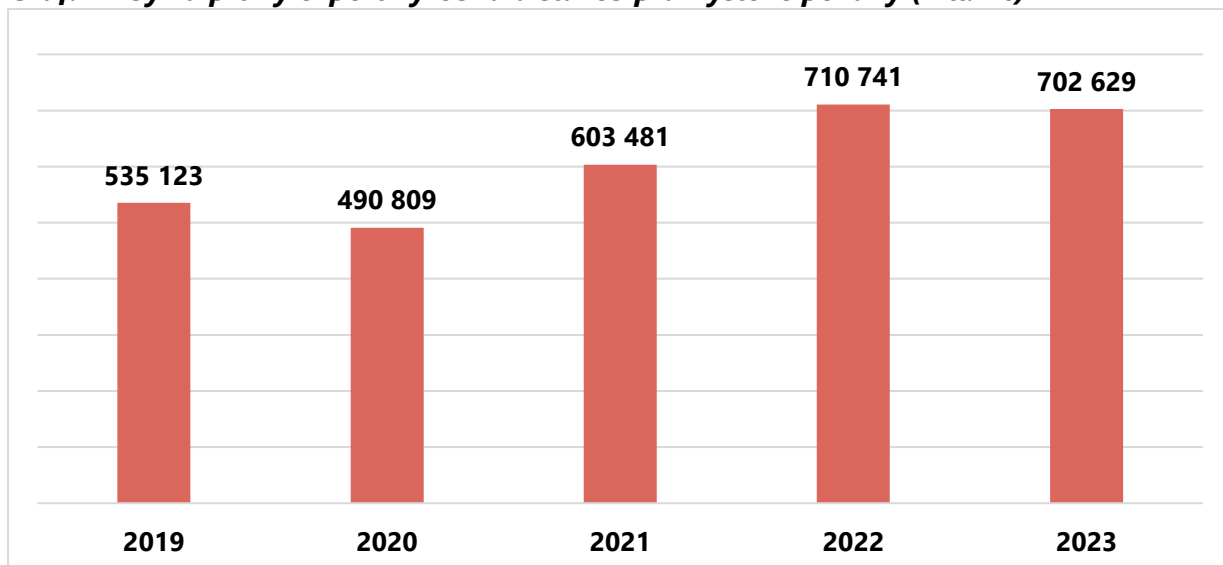
1.5 Velké firmy

Tržby za přímý export výrobků a služeb průmyslové povahy (mil. Kč)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
535 123	490 809	603 481	710 741	702 629	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka MSK, ČSÚ, 2024

Graf: Tržby za přímý export výrobků a služeb průmyslové povahy (mil. Kč)

Tyto údaje ukazují na mírný pokles celkových tržeb za přímý export výrobků a služeb průmyslové povahy v roce 2023, avšak podíl přímého exportu na těchto tržbách mírně vzrostl, což naznačuje rostoucí orientaci průmyslových podniků na zahraniční trhy.

Strategické projekty

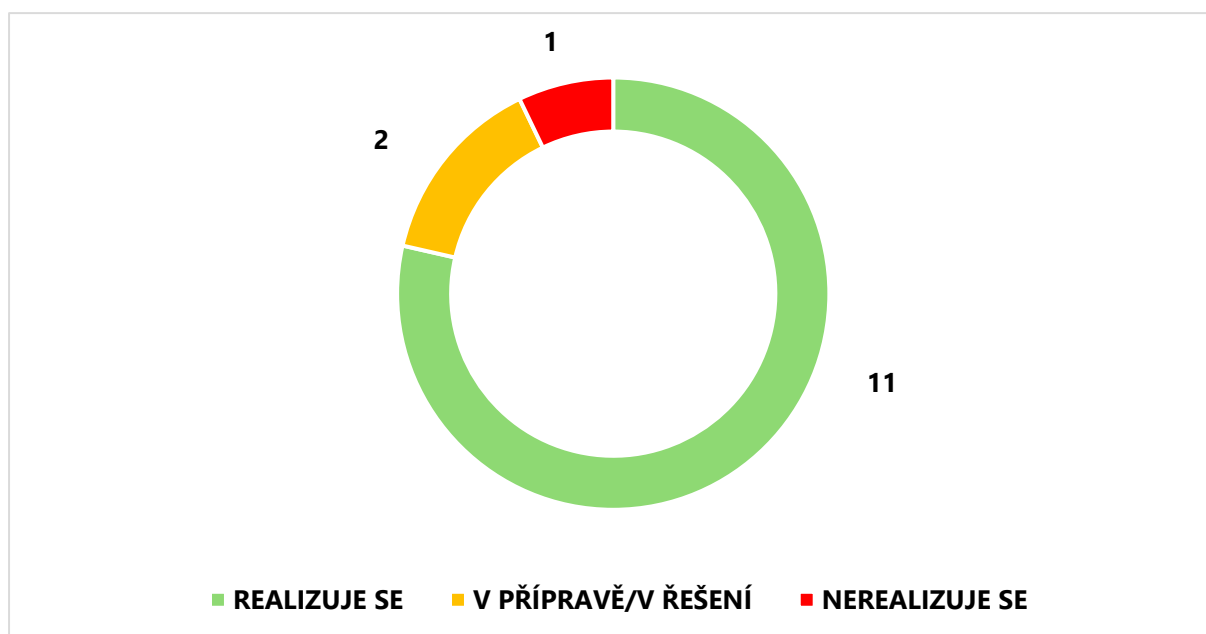
Název projektu / balíku	Stav realizace
Podnikavý region PodReg – služby pro podporu podnikatelů	realizuje se
Sít řemeslných a podnikatelských inkubátorů (Fajna dílna)	realizuje se
Digitální a inovační hub	realizuje se
Rozvoj IT4Innovations národního superpočítačového centra	realizuje se
Smart Factory	realizuje se v rámci projektu REFRESH ¹
Smart District	realizuje se v rámci projektu REFRESH
Rozvoj technologického parku	v řešení
Envi Living Lab	realizuje se v rámci projektu REFRESH
Pohornická krajina	realizuje se v rámci programu POHO 2030 ²
Karvinská speciální ekonomická zóna	v řešení
Průmyslová zóna Důl Lazy + Důl ČSA + Důl Darkov	realizuje se
Mobility Innovation Hub	realizuje se v rámci projektu REFRESH
Expat centrum Ostrava	realizuje se
ATIC – Centrum excelence pro aplikaci kompozitních materiálů	nerealizuje se

¹ Projekt REFRESH je strategickým transformačním projektem VŠB-Technické univerzity Ostrava, na kterém se podílí také Ostravská univerzita. Cílem je vznik 4 živých laboratoří zaměřených na výzkum a transfer technologií v oblastech udržitelné energetiky, digitalizace průmyslové výroby, automatizace v dopravě, environmentálních technologiích či chytrých materiálových technologiích. Tento projekt do sebe absorboval několik dílčích strategických projektů připravovaných v roce 2019 při tvorbě SRK.

² Program POHO 2030 usiluje o transformaci pohornického území Karvinska s cílem přinést nové ekonomické příležitosti, které zvýší konkurenceschopnost Karvinska včetně využití stovek hektarů brown-fieldů a specifické dopravní a technické infrastruktury po těžebním průmyslu k nalákání strategického investora do této lokality.

Stav strategických projektů

Krajské koncepce v této oblasti

- Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje 2021-2027, aktualizace 07/2024

Výstup pracovní skupiny

Ačkoliv většina indikátorů vykazuje pozitivní trend, v podnikatelském prostředí Moravskoslezského kraje stále přetrvávají určité limity negativně ovlivňující vývoj některých ukazatelů (například počet zaměstnanců v podnikovém výzkumu apod.). V současnosti také MSK dlouhodobě zaostává v podílu high-tech firem a počtu startupů, což je oblast, která by si zasloužila více pozornosti a podpory.

Naopak pozitivní výhled sleduje pracovní skupina v realizaci strategických projektů kraje, kde ze 14 definovaných záměrů v návrhové části SRK je v realizaci 11. Dále je zřetelný zájem velkých firem aktivně se zapojit do změny image Moravskoslezského kraje, což by mohlo pozitivně ovlivnit jeho rozvoj a atraktivitu pro investory i talentované pracovníky. V oblasti podpory vědy a inovací by kýženou změnu mohly přinést strategické projekty realizované z Operačního programu Spravedlivá transformace. Celkově jsou cíle oblasti podnikání a inovací Strategie dostatečně ambiciózní a mohou přinést zásadní změny v regionálním hospodářství. Je však nutné věnovat pozornost správnému nasměrování těchto iniciativ, aby jejich efekt byl co největší a nejtrvalejší. V evropském kontextu byla zmíněna Draghiho zpráva a důraz na posílení investic do vědy a výzkumu.

2 Vzdělanější a zaměstnanější kraj

Moravskoslezský kraj prošel v posledních 20 letech postupnou proměnou hospodářství. V roce 2013 přesahovala míra nezaměstnanosti 10 %. V roce 2019, tedy v posledním roce před vypuknutím globální pandemie, byla míra nezaměstnanosti v MSK pod 5 %. Takto nízká míra nezaměstnanosti zde nebyla předchozích 30 let. Výzvou pro kraj zůstává proměna odvětví průmyslu s vazbou na naplňování cílů tzv. Zelené dohody pro Evropu. V této souvislosti je nutná podpora rekvalifikací a zvyšování dovedností zaměstnanců dotčených podniků a podpora kariérového poradenství dospělých.

Síť škol je v regionu dostatečně rozvinutá. Díky evropským fondům se v posledních letech výrazně investovalo do jejich modernizace. Ačkoli dochází k modernizaci vzdělávací infrastruktury a zlepšení spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a firmami, region se stále potýká s nedostatkem kvalifikované pracovní síly.

Důležitým předpokladem pro absolventy středních škol dobře uplatnitelných na trhu práce je podpora rozvoje kompetencí (zejména v oblasti podnikavosti, jazykových a digitálních kompetencí). Na podporu rozvoje nejenom těchto kompetencí se v roce 2024 povedlo získat akreditaci MSK jakožto koordinátora konsorcia v Programu Erasmus+ v oblasti školního vzdělávání. Akreditace má platnost do konce programového období, tedy do roku 2027 a jejím hlavním přínosem je zjednodušený přístup k finančním prostředkům z Programu pro členy konsorcia. V prvním období realizace (1. 6. 2024 - 31. 8. 2025) se podařilo získat 400 tisíc EUR pro 14 gymnázií a Krajský úřad MSK. O další finanční prostředky bude v rámci Akreditace žádáno každoročně.

Strategický projekt TPA – Inovační centrum pro transformaci vzdělávání, jehož hlavním realizátorem je Moravskoslezská technologická akademie, z. s., je příkladem úspěšného projektu transformace středního odborného školství v kraji. Hlavním cílem spolku je poskytování podpory středním školám ve zvyšování kvality a inovování obsahu odborného vzdělávání. Jedním z hlavních výstupů projektu je tvorba vzdělávacích materiálů (EduBoxů) ve spolupráci učitelů, odborníků z inovativních firem a vysokých škol. Tematické zaměření těchto EduBoxů vychází z Regionální inovační strategie, potřeb organizací a trhu práce a na jejich vývoj bude navazovat vzdělávání učitelů těchto nových témat a praktické použití EduBoxů ve výuce.

Ačkoli se podíl osob s úplným SŠ a VŠ vzděláním v populaci v průběhu let zvyšuje, varovným signálem je snižování počtu studentů s ukončeným vysokoškolským vzděláním. V tomto ohledu univerzity v posledních letech výrazně investovaly do zatraktivnění své infrastruktury, příkladem jsou projekty CEETe, IT4I, nová budova a prostory ekonomické fakulty VŠB–TUO či simulační nemocnice SIMLEK a moderní City Campus Ostravské univerzity. Kromě toho je ovšem nutné podporovat také úspěšnost studentů těchto univerzit a navyšovat počty absolventů (zejména v oborech, po kterých je v kraji poptávka či mají přidanou hodnotu pro region jako celek).

Se změnami, které přináší současný dynamický rozvoj moderních technologií, ale i výzvy v environmentální, ekonomické a sociální oblasti se dá předpokládat, že trh práce bude velmi odlišný od toho současného. Znamená to, že lidé budou muset být flexibilní, připraveni učit se nové dovednosti a přizpůsobit se změnám. Z toho důvodu je potřebné vytvářet u dětí a žáků pozitivní vztah k celoživotnímu učení a umožnit, aby byla lidem přístupná možnost kvalitního vzdělávání v průběhu celého života včetně kariérního poradenství.

Sledované indikátory

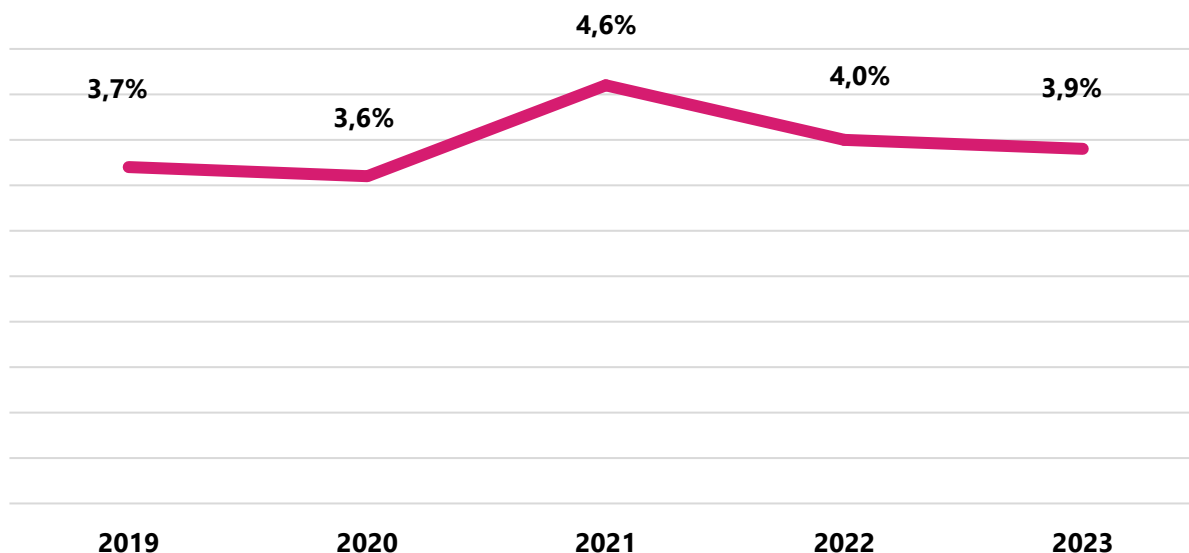
2.1 Moderní vzdělávání a kompetence pro život

Míra nezaměstnanosti (k 31.12.)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
3,7	3,6	4,6	4	3,9	-	-	-	-

Zdroj: Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Míra nezaměstnanosti (k 31.12. 2023)

Ačkoli nízká míra nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji na první pohled vypadá pozitivně, může být spojena s řadou problémů, které mají ekonomické a společenské důsledky (nedostatek kvalifikované pracovní síly v technických, řemeslných nebo specializovaných oborech, blokování příchodu investorů z důvodu nedostatku pracovní síly apod).

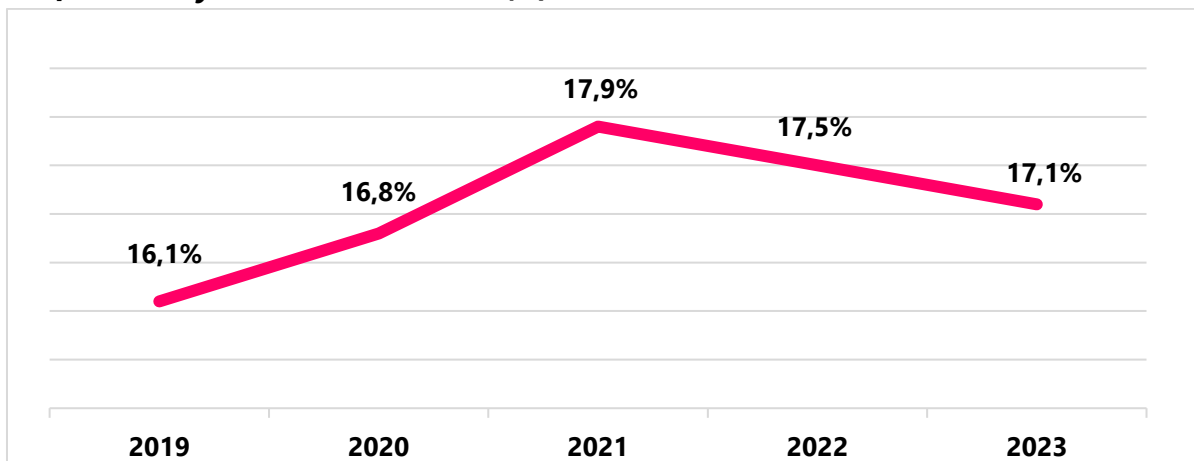
2.2 Atraktivní vysoké školy

Podíl obyvatel s VŠ vzděláním (%)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
16,1	16,8	17,9	17,5	17,1	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Podíl obyvatel s VŠ vzděláním (%)

Kraj trpí odlivem mladých lidí za studiem na univerzity mimo region (např. Praha, Brno) a jejich následným setrváním v jiných městech kvůli atraktivnějším pracovním příležitostem. Toto vede k nerovnováze a ke snížení podílu vysokoškoláků v populaci. Nižší podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí oslabuje schopnost regionu přecházet na moderní, inovativní a znalostně orientovanou ekonomiku. Tento ukazatel má klesající tendenci a je nutné mu věnovat pozornost v budoucnu.

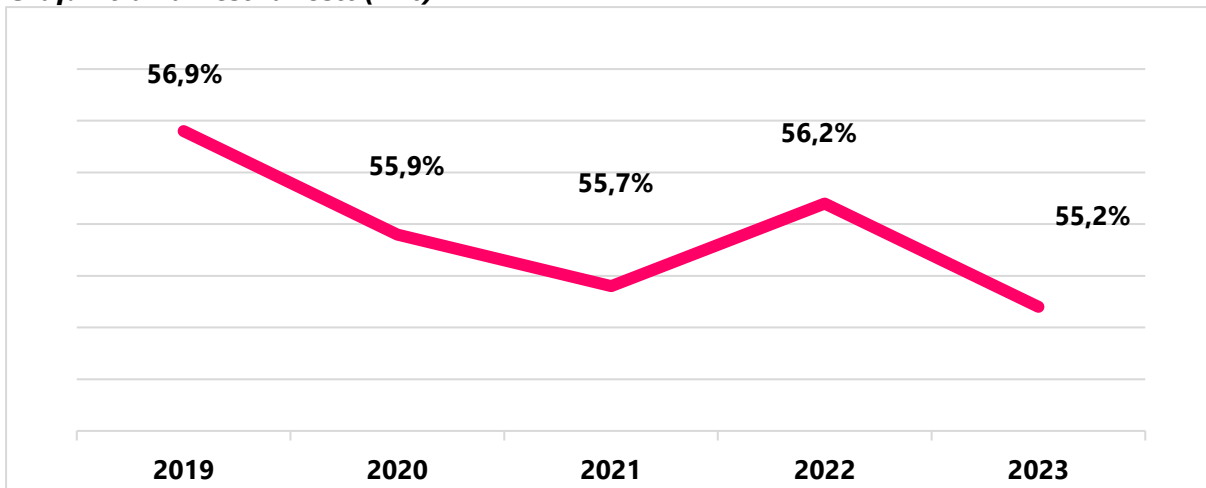
2.3 Kariérové poradenství

Míra zaměstnanosti (v %)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
56,9	55,9	55,7	56,2	55,2	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Míra zaměstnanosti (v %)

Tento indikátor vykazuje mírně klesající tendenci. Region stále čelí zásadním výzvám, jako je odliv kvalifikovaných pracovníků, stárnutí populace a potřeba diverzifikace ekonomiky. Klíčem k dalšímu rozvoji je podpora inovací, investic do vzdělávání, rekvalifikace a vytvoření lepších podmínek pro život, které přilákají mladé a vzdělané lidi zpět do regionu.

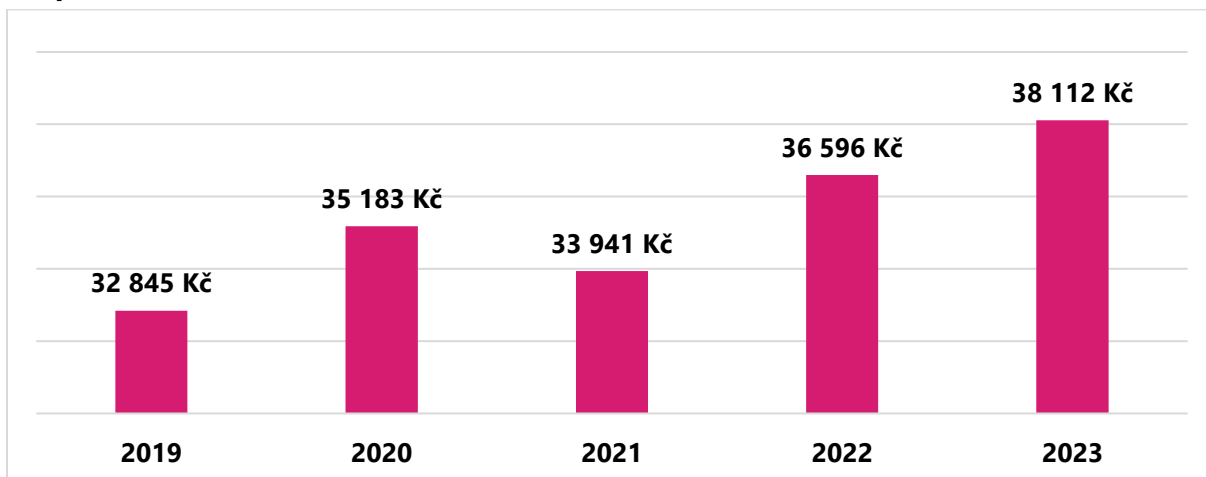
2.4 Kvalitní pracovní místa

Průměrná hrubá měsíční mzda

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
32 845	35 183	33 941	36 596	38 112	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, 2024

Graf: Průměrná hrubá měsíční mzda

MSK, i přes zlepšení, zůstává za celostátním průměrem.³ To naznačuje menší konkurenceschopnost a potenciální vliv na atraktivitu regionu pro vysoce kvalifikovanou pracovní sílu a podnikatelské inovace. Některé profese nicméně nabízejí vyšší mzdy, v MSK je to sektor IT, energetika, strojírenství a automotive, nižší platy jsou naopak v sektorech pohostinství, služeb či textilního průmyslu.

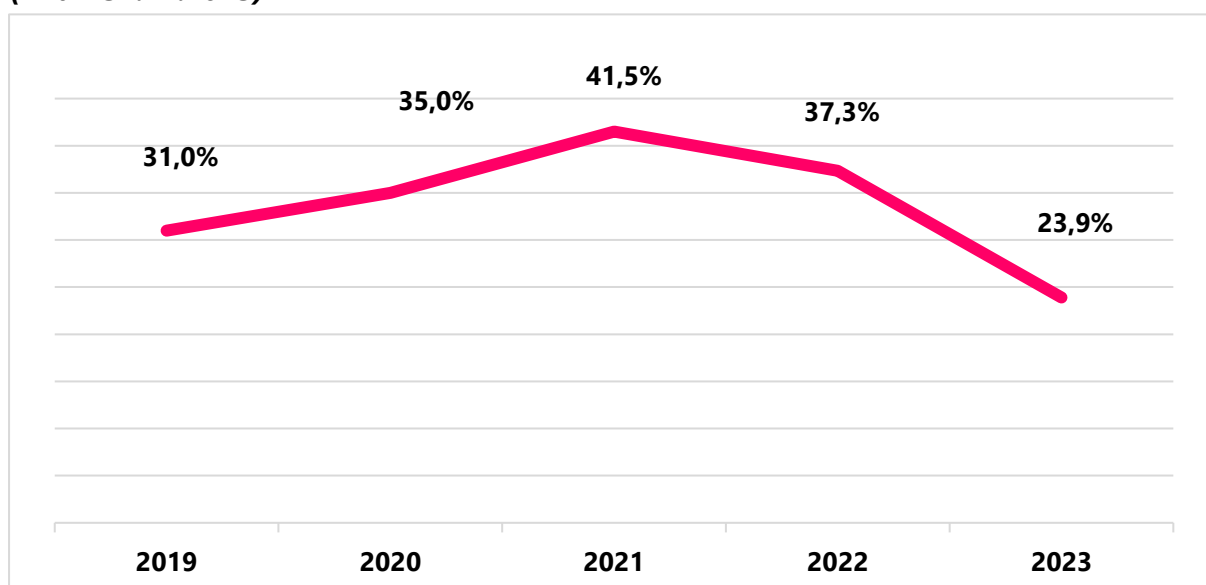
2.5 Inovace při snižování dlouhodobé nezaměstnanosti

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (déle než rok) na celkovém počtu nezaměst. (v % k 31.12.)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
31	35	41,5	37,3	23,9	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (déle než rok) na celkovém počtu nezaměst. (v % k 31.12.2023)

MSK se dlouhodobě potýká s vyšším podílem dlouhodobě nezaměstnaných (déle než rok). Zatímco v ČR se tento podíl pohybuje kolem 20–25 %, MSK překračuje hranici 30–35 %. V roce 2023 došlo k poklesu tohoto podílu z důvodu změny metodiky Úřadu práce, který zavedl sankční mechanismus pro vyřazování osob z registru a jejich opětovné vrácení. Stav tohoto indikátoru je proto spíše setrvalý.

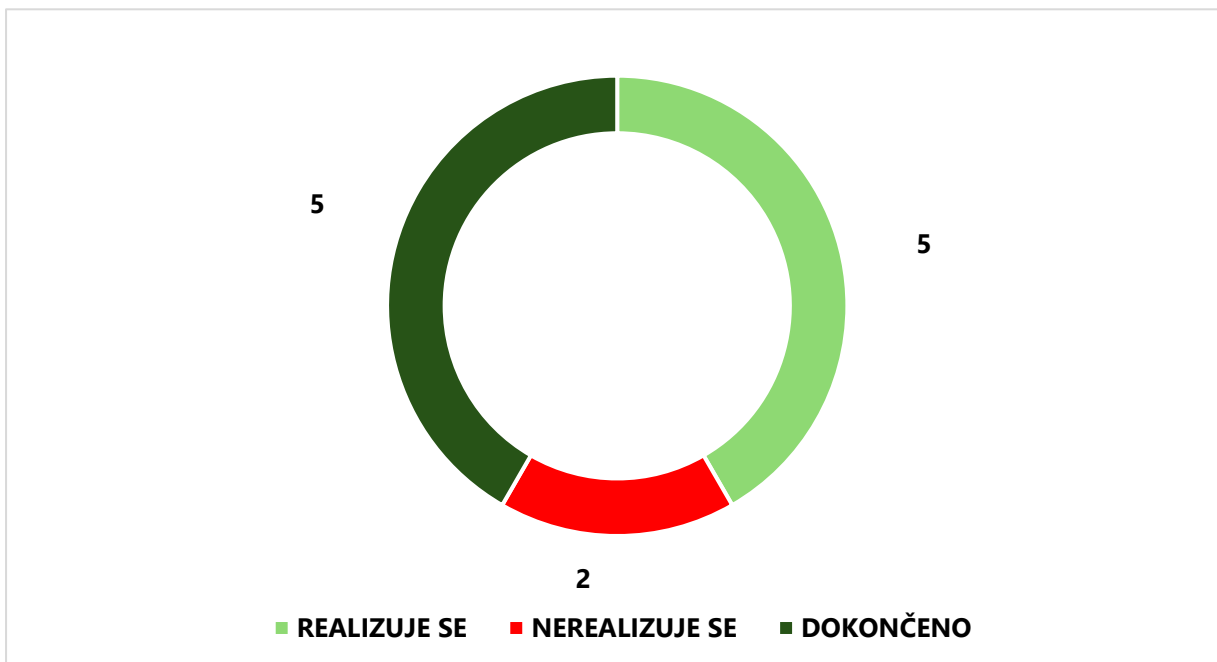
³ Ve 2. čtvrtletí 2024 činila průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství celkem 45 870 Kč (ČSÚ, 2024).

Strategické projekty

Název projektu / balíku	Stav realizace
Podpora odborného vzdělávání a spolupráce firem a škol	realizuje se
Podpora rozvoje sítě kariérového poradenství	realizuje se
Modernizace školního statku v Opavě	realizuje se
Technologická a podnikatelská akademie	realizuje se
Dílny na Střední odborné škole ve Frýdku-Místku	dokončeno
Fakulta sportu OU	dokončeno
Fakulta umění OU	dokončeno
Ekonomická fakulta VŠB-TUO	dokončeno
Centra profesního vzdělávání SLU	realizuje se
Odborné, kariérové a polytechnické vzdělávání v MSK II (OKAP II)	dokončeno
InfoReg (podpora výzkumných kapacit a internacionalizace)	nerealizuje se
C-HUB (Centrum umělé inteligence pro ekonomiku zaměřenou na člověka)	nerealizuje se

Stav strategických projektů

Krajské koncepce v této oblasti

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy MSK (2024-2028)
- Strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v MSK (2019-2027)

Výstup pracovní skupiny

Trend zvyšování podílu obyvatel s ukončeným vysokoškolským vzděláním je sice dlouhodobý, nicméně jeho tempo je zatím pomalé. Zdá se, že se zde Moravskoslezský kraj potýká se systémovou bariérou. Financování univerzit je vícezdrojové, kdy jedním ze základních zdrojů je paušál na studenta. Univerzity nicméně nemohou neomezeně zvyšovat počet studentů, aby získaly více peněz. Do vzdělanostní struktury obyvatelstva se stále promítá dlouhodobá strukturální zátěž a je zjevné, že transformační procesy v regionu ještě stále probíhají. Je potřeba nadále pracovat na zvyšování atraktivity regionálních vysokých škol.

V kontextu neustálých změn na trhu práce a technologických inovací dává smysl zaměření na práci se starší generací v rámci celoživotního vzdělávání (CŽV). K úspěšné realizaci takového vzdělávání je však nezbytné mít přístup k moderním technologiím, které umožní udržení vysoké kvality programů celoživotního vzdělávání. Současně je stále více sledován stoupající podíl generačních studentů, tedy studentů, kteří se vracejí k dalšímu vzdělávání po delší pauze. Tento trend je důležitý, protože ukazuje na rostoucí potřebu přizpůsobit vzdělávací systémy a metody tak, aby byly přístupné a efektivní pro různé věkové skupiny.

Zaměstnanost v Moravskoslezském kraji dosahuje srovnatelných hodnot jako v ostatních regionech České republiky a nepředstavuje z hlediska rozvoje problém. Nicméně jako problematická se jeví především skutečnost, že stávající opatření se zaměřují primárně na krátkodobě nezaměstnané osoby, zatímco situace dlouhodobě nezaměstnaných zůstává z hlediska státní politiky nedostatečně řešena. Tento přístup neumožňuje efektivní řešení strukturálních problémů na trhu práce, které dlouhodobá nezaměstnanost často odráží. Absence komplexních nástrojů zaměřených na tuto cílovou skupinu představuje výzvu nejen z hlediska sociálního začleňování, ale také pro využití potenciálu lidských zdrojů v rámci celkového rozvoje regionu.

Ze strategických projektů byla řada významných strategických projektů úspěšně dokončena. Největším projektem je výstavba Campusu Ostravské univerzity, dále nové fakulty VŠB–TUO a také dokončení projektu Odborného, kariérního a polytechnického vzdělávání v Moravskoslezském kraji (OKAP II). Dalších 5 projektů je aktuálně v průběhu realizace a 2 se nerealizují.

Členové pracovní skupiny se shodli, že aktualizace Strategie není nutná a nastavené strategické cíle jsou nadále platné.

3 Zdravější a soudržnější kraj

V sociální oblasti kraj realizuje své aktivity v souladu s tzv. Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb. Záměrem každého střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb je pružně reagovat na aktuální vývoj v sociální oblasti. První střednědobý plán vydal Moravskoslezský kraj již v roce 2008. Plánování v sociální oblasti tak lze považovat dlouhodobě za koncepční. V krajské síti sociálních služeb je zapojeno 723 poskytovatelů.

V současnosti je v platnosti již pátý střednědobý plán rozvoje sociálních služeb. Cílem tohoto plánu je, aby sociální služby a další aktivity flexibilně reagovaly na měnící se potřeby občanů kraje. Současný plán usiluje o to, aby síť sociálních služeb byla kvalitní, efektivní, udržitelná a aby rozvoj služeb podpořil zvyšování kvality života občanů kraje. Moravskoslezský kraj klade dlouhodobě důraz zejména na podporu služeb terénního charakteru, tak aby lidé mohli co nejdéle setrvat v přirozeném prostředí svých domovů.

V posledních letech naplno probíhá tzv. deinstitucionalizace pobytových sociálních služeb. Proces transformace či deinstitucionalizace sociálních služeb můžeme vnímat jako přechod od ústavního modelu služeb směrem ke službám komunitního typu, založeným na konceptu sociálního začleňování do přirozeného prostředí. Bylo dokončeno více než 40 investičních akcí, které přinesly zkvalitnění života více než tisícovce osob se zdravotním postižením. Aktuálně je v realizaci opuštění pobytové služby v zámku v Dolních Životicích (dokončení v roce 2027).

Moravskoslezský kraj se potýká se stárnutím obyvatel. Přestože je kladen důraz na rozvoj terénních a komunitních služeb, v rámci péče o seniory je nezbytné zachovat kapacity pobytových služeb, případně je navyšovat. Stanovené cíle v oblasti rozvoje kapacit lůžek a úvazků se vzhledem k neočekávaným nepříznivým externím vlivům (zejm. COVID), nepovedlo naplnit. Navzdory nepříznivým okolnostem však došlo v některých parametrech k výraznému posílení. Došlo k navýšení úvazků v pečovatelských službách, vzrostl počet lůžek v domovech se zvláštním režimem a vzrostl počet lůžek pro osoby se zdravotním postižením. U statisticky potvrzeného snížení kapacity u služeb pro domovy pro seniory je nutné uvést, že k tomuto snížení dochází z důvodu rekonstrukce několika objektů, ve kterých je tato služba vykonávána. Dočasné snížení kapacity je tedy provázáno oprávněným očekáváním obnovení kapacity těchto služeb, spojeným zároveň se zvýšenou kvalitou poskytované služby.

V současnosti se intenzivně pracuje na nové Koncepti kvality sociálních služeb a návazných aktivit v MSK, která bude platná od roku 2025, a která bude srozumitelnou formou deklarovat směry kraje v oblasti poskytování sociálních služeb, jako jsou např. upřednostnění komunitních služeb, podpora pečujících osob a komunit, podpora prestiže práce v sociálních službách. Co se týká rodinné péče, prioritami MSK jsou odklon od pobytových forem péče o dítě, podpora náhradní rodinné péče, a to ve všech formách (pěstounské péče na přechodnou dobu, pěstounské péče a osvojení). Program Dejme dětem rodinu je považován za příklad dobré praxe.

Oblast zdravotnictví byla pandemií onemocnění COVID-19 zasažena nejvíce. Během pandemie COVID-19 se využití akutních lůžek v nemocnicích dramaticky změnilo – bylo zaznamenáno významné zvýšení počtu hospitalizací, zejména v období vrcholících vln pandemie. Mnoho lůžek bylo vyčleněno pro pacienty s těžkým průběhem COVID-19, což vedlo k omezení dostupnosti lůžek pro jiné akutní stavy. Nemocnice byly nuceny rychle transformovat běžná lůžka na lůžka pro intenzivní péči (JIP), aby zvládly příval těžce nemocných pacientů. Prostřednictvím dotačního programu REACT-EU (finanční prostředky EU určené na zotavení z krize v souvislosti s pandemií COVID), bylo dokončeno několik významných investic v krajských zdravotnických zařízeních (přístrojové vybavení, rekonstrukce budov) v celkové hodnotě téměř 1,2 miliardy Kč.

Během pandemie došlo také k rozmachu využití telemedicíny. Cíle MSK v oblasti digitalizace a telemedicíny se daří úspěšně naplňovat. V lokalitách se sníženým přístupem ke zdravotním službám a další infrastruktuře, včetně dopravní obslužnosti, bylo zřízeno 5 lokálních telemedičinských center pro distanční podporu léčby a péče o pacienta, tzv. TeleMedPointů. TeleMed-Pointy zlepšují dostupnost zdravotní péče v odlehlých oblastech MSK.

V současné době dochází nejen v MSK k restrukturalizaci nemocniční péče, která zahrnuje převod části akutních lůžek na lůžka následné a dlouhodobé péče. Tento trend je reakcí na stárnutí populace a rostoucí potřebu péče o seniory. Celkově je cílem těchto změn přizpůsobit kapacity nemocnic aktuálním potřebám obyvatelstva (demografický vývoj) a zajistit efektivnější využití dostupných finančních zdrojů ve zdravotnictví.

V současné době jsou ve všech krajských nemocnicích plánovány významné rekonstrukce urgentních příjmů včetně nákupů přístrojové techniky v celkové finanční hodnotě téměř 500 mil Kč (spolufinancováno z dotačních prostředků EU).

Reforma psychiatrické péče v MSK se zaměřuje na zlepšení kvality života lidí s duševním onemocněním prostřednictvím restrukturalizace poskytovaných služeb. Klíčovým prvkem této reformy je přechod od institucionální péče k modelu komunitních služeb, který klade důraz na podporu pacientů v jejich přirozeném prostředí. Důležitou součástí reformy je deinstitucionalizace péče, která spočívá v přesunu od velkých ústavních zařízení k menším komunitním službám.

V rámci této transformace vznikla v MSK tři Centra duševního zdraví – v Ostravě, Opavě a Frýdku-Místku. Tato centra poskytují multidisciplinární péči, která kombinuje zdravotní a sociální služby, a nabízejí podporu pacientům při začleňování do běžného života.

MSK se dlouhodobě potýká s nedostatkem zdravotnického personálu, zejména lékařů a sester, v různých oborech. Tento problém se týká jak krajských nemocnic, tak dalších zdravotnických zařízení v regionu. Nemocnice se snaží přilákat nové zaměstnance různými způsoby, včetně náborových kampaní a stipendijních programů pro studenty lékařských fakult. Počet lékařů v dlouhodobém sledování mírně roste a lze očekávat nadále pozitivní trend zejména vzhledem k existenci nové Lékařské fakulty Ostravské univerzity či nově otevřenému oboru stomatologie.

Sledované indikátory

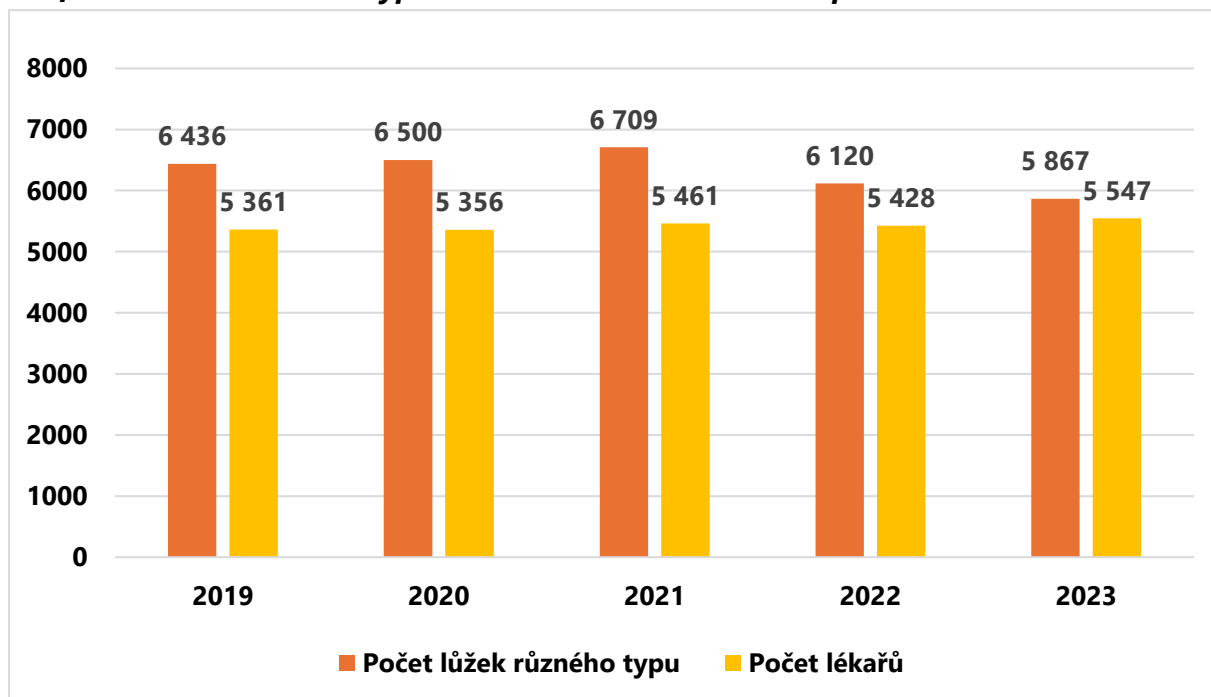
3.1 Kvalitní a vysoce odborná zdravotní péče

Počet lůžek různého typu v nemocničních zařízeních (1.řádek) a počet lékařů celkem (2.řádek)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
6 436	6 500	6 709	6 120	5 867	-	-	-	-
5 361	5 356	5 461	5 428	5 547	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka Moravskoslezského kraje, 2024

Graf: Počet lůžek různého typu v nemocničních zařízeních a počet lékařů celkem

V období pandemie COVID došlo nárůstu počtu nemocničních lůžek. Později, když potřeba klesla, došlo k jejich poklesu a také k přeměně akutních lůžek na lůžka následné péče. Z národní úrovně je vyvíjen tlak na snižování počtu lůžek ze strany Ministerstva zdravotnictví ČR a zdravotních pojišťoven. Vývoj počtu lékařů lze hodnotit jako mírně pozitivní.

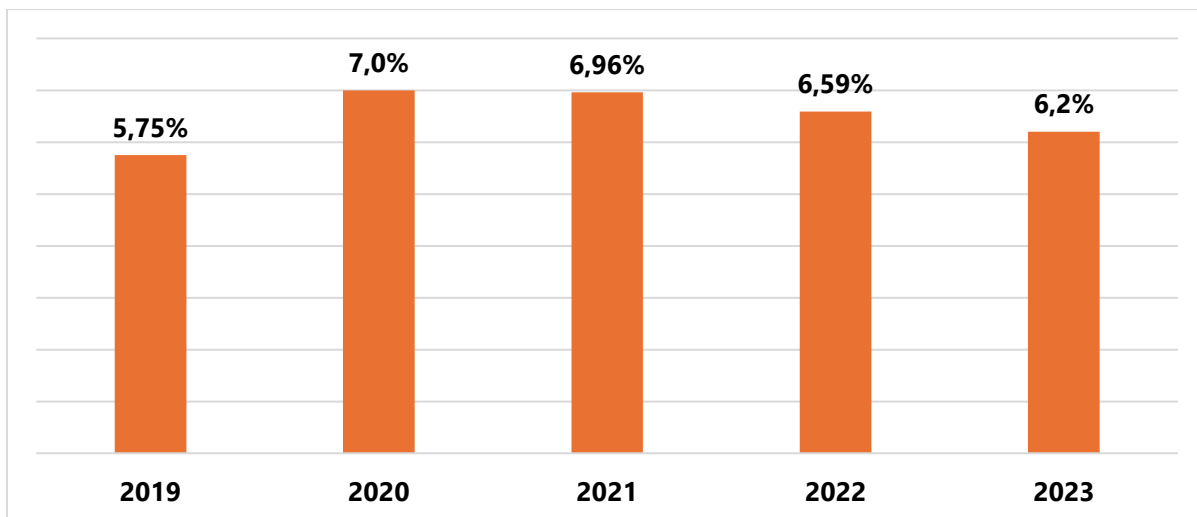
3.2 Prevence a zdravý životní styl

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
5,75	7,00	6,96	6,59	6,22 _Q	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti

Indikátor „průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti“ má stagnující vývoj, změny jsou pouze nepatrné. Kraj na tento indikátor nemá vliv, ovlivňuje ho spíše nastavený státní systém nemocenského pojištění. Zvýšené hodnoty indikátoru byly zaznamenány v období pandemie COVID v letech 2020 a 2021.

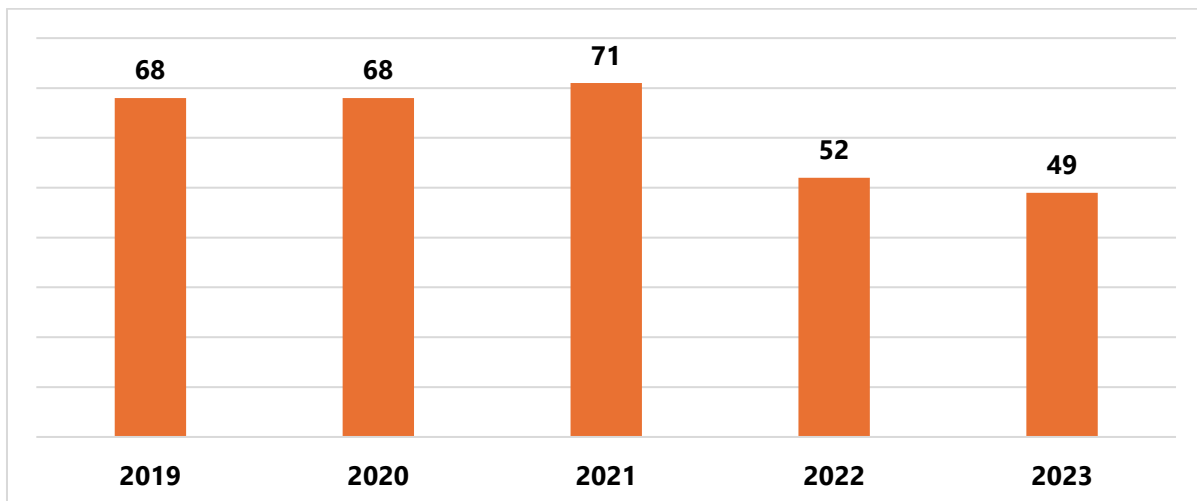
3.3 Život v komunitě

Počet sociálních podniků

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
68	68	71	52	49	-	-	-	-

Zdroj: Výroční zpráva klastru SINEC za rok 2023

Graf: Počet sociálních podniků

Klaster sociálních podniků a inovací SINEC sdružuje sociální podniky a další aktéry sociální ekonomiky a sociálního podnikání v Moravskoslezském kraji. Funguje na bázi dobrovolnosti a Moravskoslezský kraj na jeho fungování nemá vliv. Moravskoslezský kraj se nicméně dlouhodobě snaží podporovat sociální podniky prostřednictvím krajského dotačního titulu.

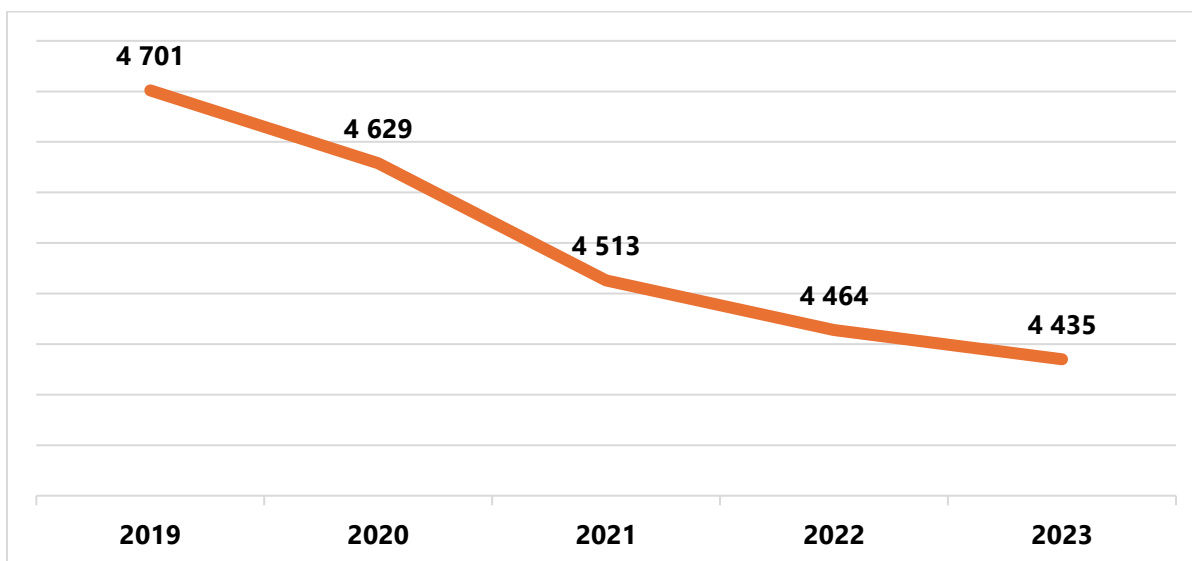
3.4 Služby společně

Počet lůžek v domovech pro seniory

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
4 701	4 629	4 513	4 464	4 435	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka Moravskoslezského kraje, 2024

Graf: Počet lůžek v domovech pro seniory

U statisticky potvrzeného snížení kapacity u služeb pro domovy pro seniory (snížení počtu lůžek) je nutné uvést, že k tomuto snížení dochází z důvodu rekonstrukce několika objektů, ve kterých je tato služba vykonávána. Dočasné snížení kapacity je tedy provázáno oprávněným očekáváním obnovení kapacity těchto služeb spojeným se zvýšenou kvalitou poskytované služby. Zároveň došlo k navýšení úvazků v pečovatelských službách, vzrostl počet lůžek v domovech se zvláštním režimem a vzrostl počet lůžek pro osoby se zdravotním postižením.

Kromě dočasného snížení kapacity domovů pro seniory z důvodů rekonstrukcí se rovněž mění klientela u domovů pro seniory (zvyšuje se náročnost na péči, objevuje se větší výskyt demencí). Z tohoto důvodu dochází k „přeregistraci“ služby – změně druhu služby z domova pro seniory na domov se zvláštním režimem (cílovou skupinou jsou stále senioři). V počtu lůžek v domovech se zvláštním režimem zaznamenáváme růst. V období 2019-2023 narostl počet lůžek v těchto zařízeních zapsaných v tzv. Krajské síti sociálních služeb celkem o 438. Proces transformace sociálních služeb je dlouhodobý a podléhá strategickému plánování.

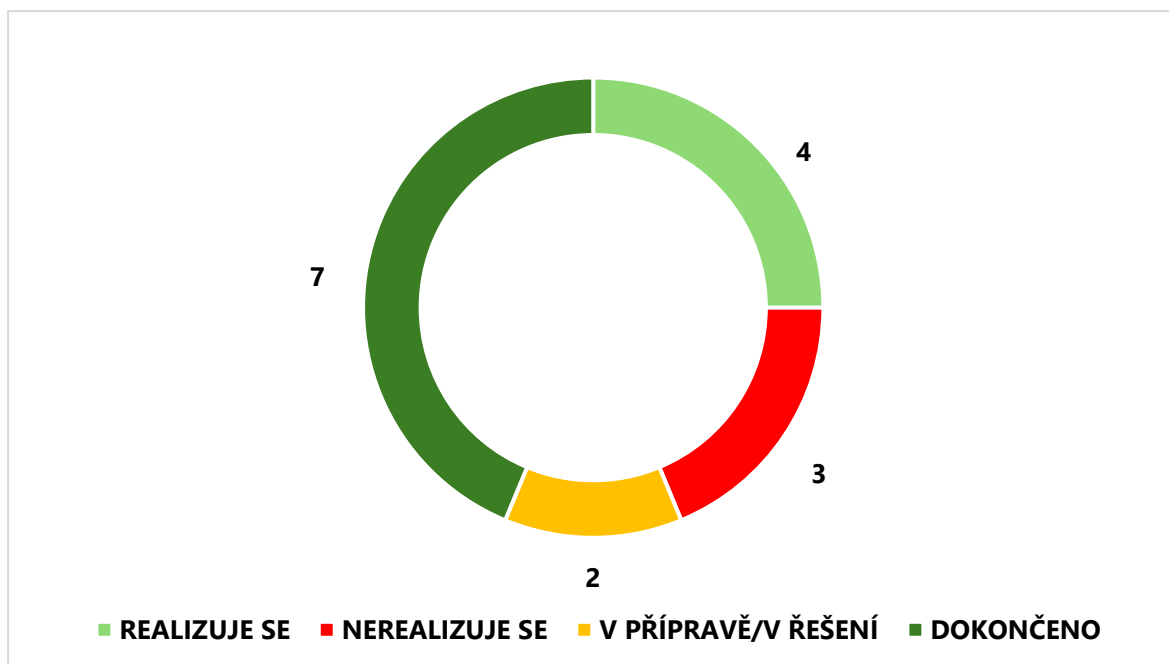

Strategické projekty

Název projektu / balíku	Stav realizace
Vybavení a rozvoj služeb zdravotnických zařízení	
Výstavba pavilonu plicního lékařství (Frýdek-Místek)	nerealizuje se
Rekonstrukce Centrálních operačních sálů (FNO)	nerealizuje se
Obnova a modernizace lékařských přístrojů a zdravotnické techniky (Havířov)	dokončeno
Modernizace přístrojového vybavení v NsP (Karviná-Ráj)	dokončeno
Pavilon L – Rekonstrukce bývalého interního pavilonu (Opava)	dokončeno
Obnova zdravotnické techniky (Krnov)	dokončeno
Vybudování centrálního příjmu (Třinec)	v přípravě
Rozvoj kapacity pobytových sociálních služeb pro seniory	
Rekonstrukce a výstavba domova Březiny (Petřvald)	realizuje se
Výstavba domova pro seniory a domova se zvláštním režimem (Kopřivnice)	dokončeno
Rekonstrukce budovy a spojovací chodby Máchova, Domov Duha p.o. (Nový Jičín)	realizuje se
Rekonstrukce budov na ulici Junácká (Havířov)	nerealizuje se
Revitalizace budovy Domova (Příbor)	dokončeno
Vznik nové pobytové služby (Ostrava)	v přípravě
Vznik nové pobytové služby (Dětmorovice)	dokončeno
Komunitní a sociální služby	
Vytvoření sítě kvalitních a dostupných sociálních služeb odpovídající skutečným potřebám občanů kraje	realizuje se
Rozvoj komunitních služeb umožňujících život v přirozeném prostředí s využitím přirozených zdrojů	realizuje se

Stav strategických projektů

Krajské koncepce

- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb 2024–2026
- Koncepce paliativní péče v MSK 2020–2025
- MSK plán vyrovňování příležitostí pro občany se zdravotním postižením 2021–2026
- Koncepce prevence kriminality MSK 2022–2027
- Strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2021–2027
- Strategie podpory rozvoje romských komunit 2021–2027

Výstup z pracovní skupiny

Lze konstatovat, že v MSK dochází k významným změnám ve struktuře zdravotní péče, zejména v oblasti transformace lůžek akutní péče na lůžka následné a dlouhodobé péče. Tento trend je reakcí na demografické změny, především stárnutí populace, které zvyšuje poptávku po dlouhodobé péči.

V krajských nemocnicích také probíhá restrukturalizace lůžek akutní péče na lůžka jednodenní péče s cílem posílit kapacity pro jednodenní péči a následnou rehabilitační péči (zejména v oborech, kde jsou již efektivní jednodenní zákroky). Poskytování jednodenní zdravotní péče je novějším modelem poskytování zdravotní péče, protože snižuje náklady na zdravotní péči, minimalizuje riziko nemocničních infekcí a umožňuje pacientům rychlejší návrat do běžného života.

V Moravskoslezském kraji počet lékařů spíše stagnuje, přičemž se prozatím významně neprojevuje vliv nové Lékařské fakulty Ostravské univerzity. Zvýšení počtu nových lékařů zůstává jednou z klíčových výzev pro zajištění dostatečné lékařské péče v regionu. Prognózy naznačují, že pokud nedojde k systémovým změnám a zlepšení podmínek pro lékaře, může se situace dále

zhoršovat. MSK se snaží tento trend zvrátit prostřednictvím stipendijních programů a dalších pobídek pro mladé lékaře, aby zůstali pracovat v regionu. Nicméně, bez komplexních opatření na národní úrovni a zajištění adekvátního financování zdravotnictví bude obtížné tento problém dlouhodobě vyřešit.

V oblasti péče o seniory se mění struktura poskytovaných služeb směrem k podpoře rozvoje osobní asistence. Dochází k transformaci tradičních domovů pro seniory na domovy se zvláštním režimem, což vysvětluje statisticky potvrzený klesající trend počtu lůžek domovů pro seniory. Tyto změny vyžadují pečlivé přehodnocení ukazatelů, podle kterých se hodnotí kvalita a efektivita poskytovaných služeb, neboť mnoho současných ukazatelů již nevypovídá o skutečné potřebě nebo kvalitě péče. Důležité téma, které je v kraji stále živé a v pohybu, jsou „Služby společně“ a „Život v komunitě“. Tento koncept, zaměřený na integraci sociálních služeb do komunity, by měl být i nadále podporován, protože umožňuje seniorům žít aktivní a plnohodnotný život v prostředí, které je pro ně přirozené.

Ze 16 strategických projektů v sociální oblasti a zdravotnictví se pouze 3 nerealizují. Větší část je však již úspěšně dokončena či v realizaci. Vzhledem k ambiciózním cílům, které byly v minulosti nastaveny, není nutné reagovat aktualizací SRK. Spíše je nutné zaměřit se na pokračování podpory nastavených opatření, aby skutečně přispěly k zajištění kvalitní a udržitelné péče pro obyvatele kraje.

4 Čistější a zelenější kraj

Moravskoslezský kraj dlouhodobě čelí problému zhoršené kvality ovzduší. Mezi hlavní příčiny znečištění patří vysoká koncentrace průmyslové výroby, energetiky, dopravy, lokální znečišťující zdroje, ale také dálkový přenos znečištění z Polska a prach vznikající ze zemědělských aktivit. Na druhé straně však existují pozitivní změny, které indikují zlepšení v oblasti ovzduší. V posledních letech se podařilo snížit podíl emisí pocházejících z velkých průmyslových a energetických zdrojů na celkovém znečištění. Další pokles je zaznamenán částečně důsledkem intenzivní výměny starých kotlů v domácnostech, která probíhá díky kotlíkovým dotacím. MSK v této oblasti dosahuje nejlepších výsledků v celé České republice. Kromě toho kraj uzavírá dobrovolné dohody, jejichž cílem je omezit ekologickou zátěž. Navzdory těmto pozitivním krokům zůstává region i nadále jednou z nejvíce znečištěných oblastí v zemi, což má dlouhodobě negativní dopad na jeho obraz a atraktivitu jako místa pro život. Tento stav se zejména odráží ve ztrátě přitažlivosti pro mladé, vzdělané obyvatele, odborníky a turisty.

Energetika kraje prochází zásadní transformací, která se zaměřuje na postupný odklon od uhelných technologií. Zmíněný proces je součástí širšího národního a evropského trendu, jehož cílem je snížit emise skleníkových plynů a přejít k udržitelnějším zdrojům energie. V posledních letech se teplárenské společnosti v kraji zaměřují na náhradu uhlí ekologičtějšími alternativami, jako je biomasa a zemní plyn. Tento přechod je součástí úsilí o modernizaci a ekologizaci teplárenské soustavy, která byla dosud závislá na fosilních palivech. Mezi klíčové projekty v této oblasti patří modernizace Teplárny Dětmárovice, která je největší v regionu a plánuje přechod na alternativní paliva v roce 2025.

V oblasti odpadového hospodářství se MSK soustředí na prevenci vzniku odpadů, zvyšování míry recyklace, materiálového využití odpadu a na snižování objemu odpadu ukládaného na skládkách. K tomu každoročně investuje významné finanční prostředky do zlepšení třídění odpadu, optimalizace systémů nakládání s odpady a do ekologické osvěty. Kraj zároveň každoročně oceňuje obce, které se nejvíce podílejí na snižování objemu směsného komunálního odpadu. Tzv. odpadový Oscar byl udělen obcím Bocanovice, Písečná a Fulnek. V rámci akcí podporujících environmentální výchovu a osvětu byla roce 2023 byla podpořena také výsadba stromů na Ondřejníku a Javorníku a řada dalších aktivit.

Mezi významné strategické projekty patří úspěšné dokončení výstavby výzkumného Centra energetických a environmentálních technologií na VŠB-TUO. Mezi další dokončené projekty se řadí senzorická síť Allsense pro rychlá měření v prostředí MSK. V realizaci je řada projektů v pohornických oblastech (POHO2030, LIFE) a další projekty zaměřené na energetiku a odpadové hospodářství.

Sledované indikátory

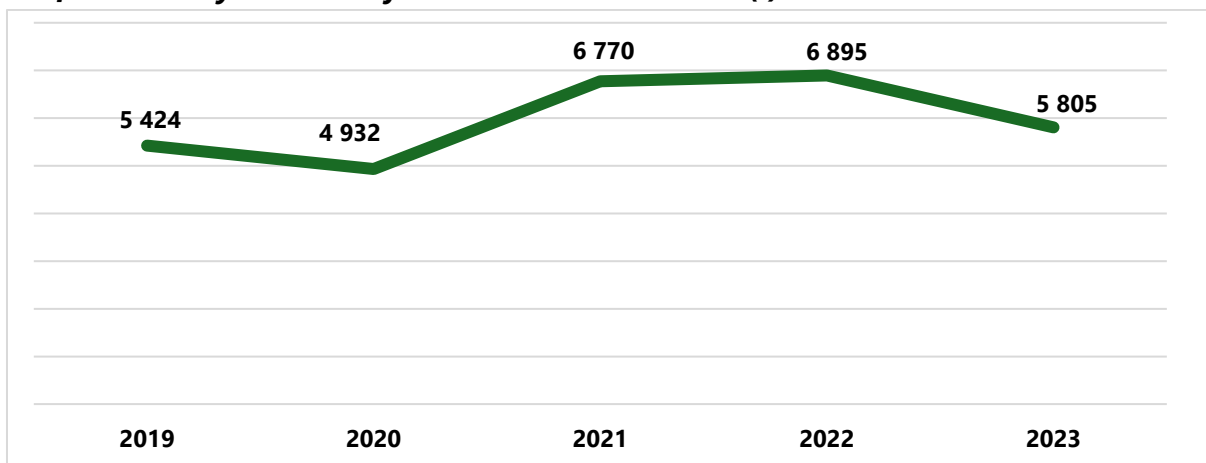
4.1 Čisté ovzduší

Průměrné roční koncentrace tuhých látek v ovzduší (tuny) – data k dispozici 2-3 roky zpětně

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
5 424	4 932	6 770	6 895	5 805	-	-	-	-

Zdroj: ČHMÚ, 2024; ČSÚ, 2024

Graf: Emise tuhých znečišťujících látek v ovzduší MSK (t)

Průměrné roční koncentrace tuhých znečišťujících látek v ovzduší MSK byly v posledních letech výrazně ovlivněny pandemií COVID-19. V roce 2020 došlo k poklesu koncentrací TZL, což bylo přímým důsledkem omezení průmyslové a výrobní činnosti v návaznosti na přijatá státní opatření a restrikce. Následný nárůst koncentrací v letech 2021 a 2022 lze přičíst k obnově ekonomické aktivity po uvolnění pandemických opatření, zatímco pokles v ostatních letech je výsledkem dlouhodobých iniciativ vedoucích ke zlepšení stavu ovzduší.

4.2 Prevence vzniku a využití odpadů

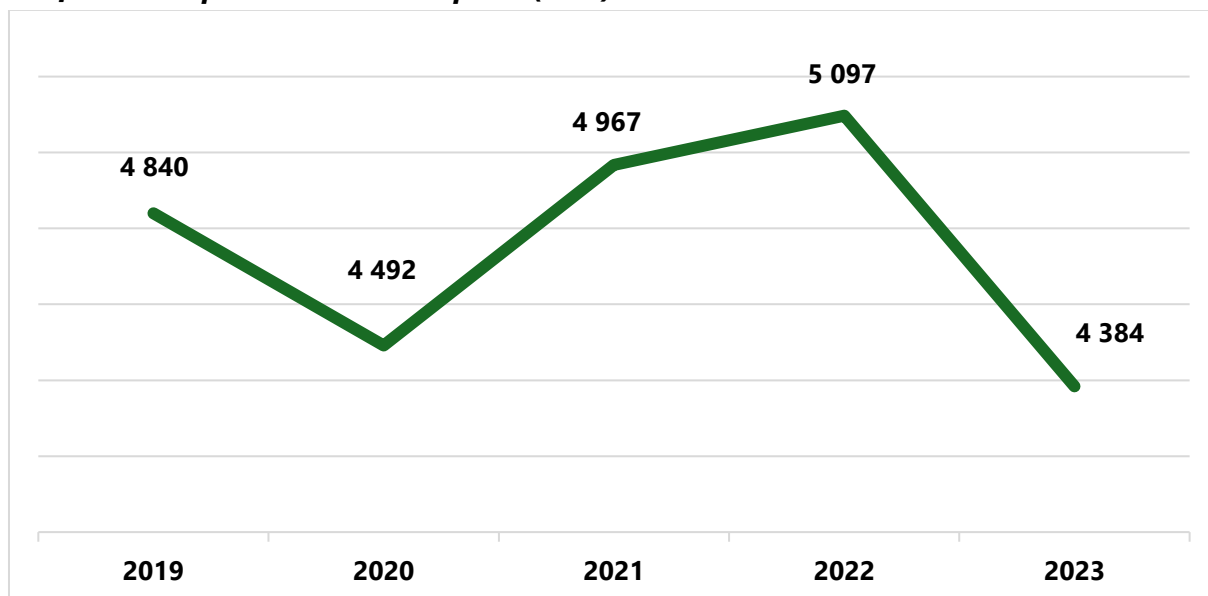
Celková produkce všech odpadů (tis. t)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
4 840	4 492	4 967	5 097	4 384	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka Moravskoslezského kraje, 2024

Graf: Celková produkce všech odpadů (tis. t) v MSK

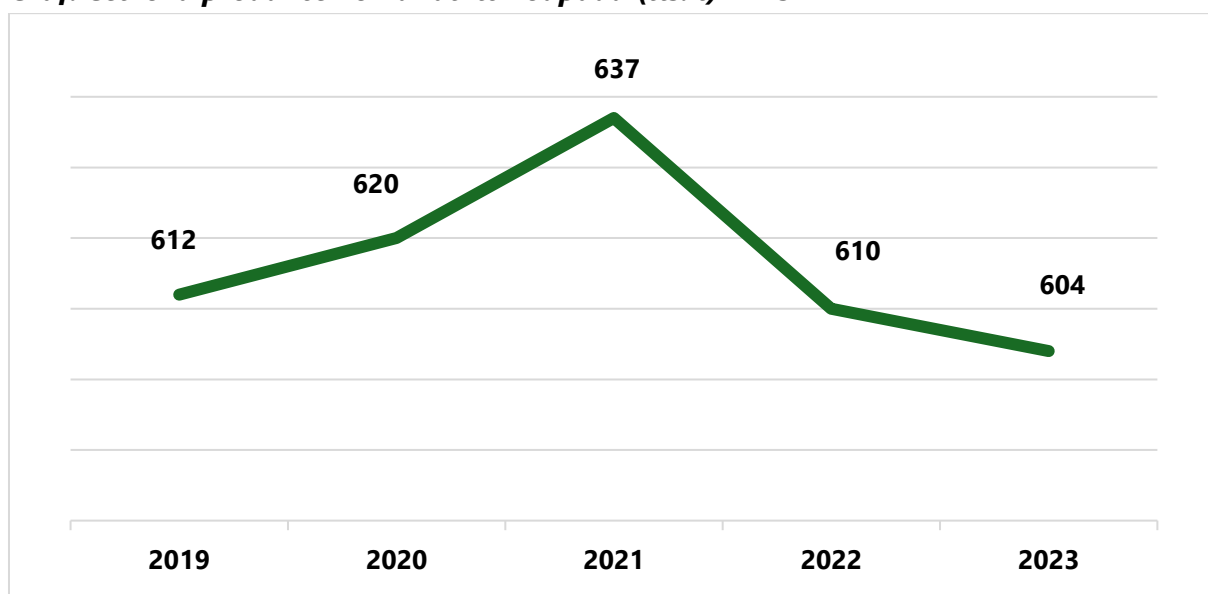
V širším měřítku je od roku 2019 zaznamenán pokles celkové produkce všech odpadů v kraji. V období pandemie byla některá odvětví výroby a obchodu omezená, avšak po jejich obnovení došlo ke zvýšené výrobě a spotřebě, což dokládají roky 2021 a 2022. Od roku 2023 je situace po pandemii stabilizována a MSK se v celkové produkci všech odpadů dostává pod hranici svých původních předcovidových hodnot.

Celková produkce komunálních odpadů (tis. t)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
612	620	637	610	604	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka Moravskoslezského kraje, 2024

Graf: Celková produkce komunálních odpadů (tis. t) v MSK

Vývoj celkové produkce komunálního odpadu v MSK vykazuje v průběhu sledovaného období stabilní trend, přičemž odchylky jsou v řádu jednotek tisíc tun. Výjimku však tvořily roky 2021 a 2022, kdy byl tento trend významně ovlivněn okolnostmi pandemie. Podstatné zvýšení množství organického odpadu a obalových materiálů bylo způsobeno uzavřením restaurací a dalších služeb, nárůstem online nakupování a dalšími faktory.

4.3 Adaptace na dopady klimatické změny

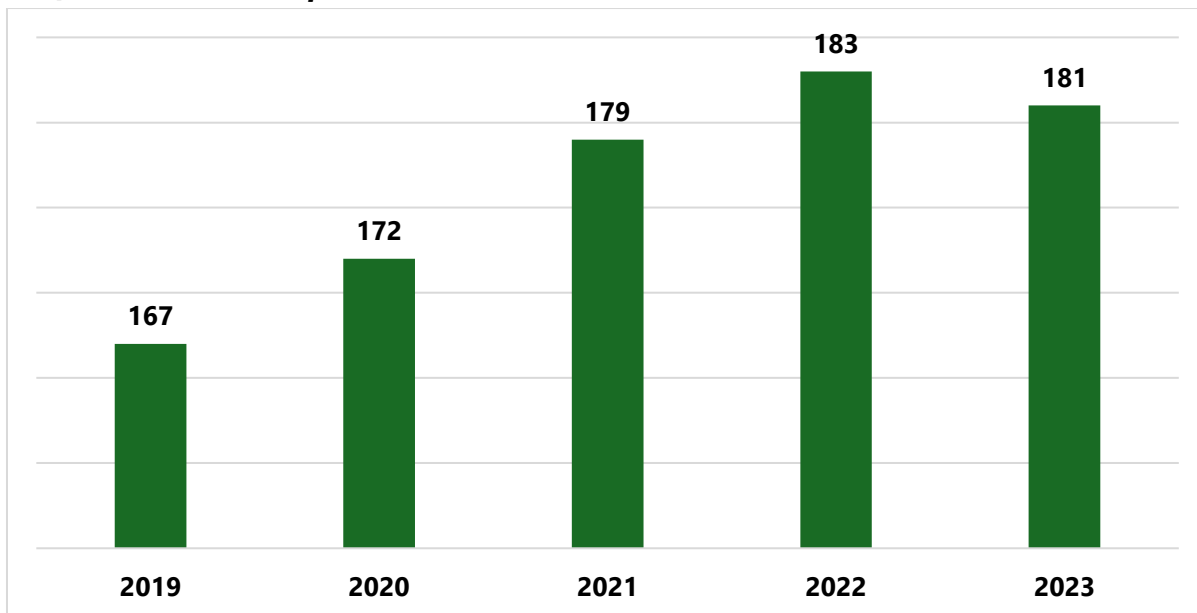
Zpracování adaptační strategie MSK – **ANO** [Adaptační strategie MSK na dopady změny klimatu](#)

Počet ČOV v obcích MSK

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
167	172	179	183	181	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka Moravskoslezského kraje, 2024

Graf: Počet čistíren odpadních vod v obcích v MSK

Počet čistíren odpadních vod má v průběhu let mírně rostoucí trend, což vypovídá o snaze MSK zlepšovat kvalitu povrchových vod. Výjimkou je rok 2023, kdy se počet ČOV snížil v řádu jednotek.

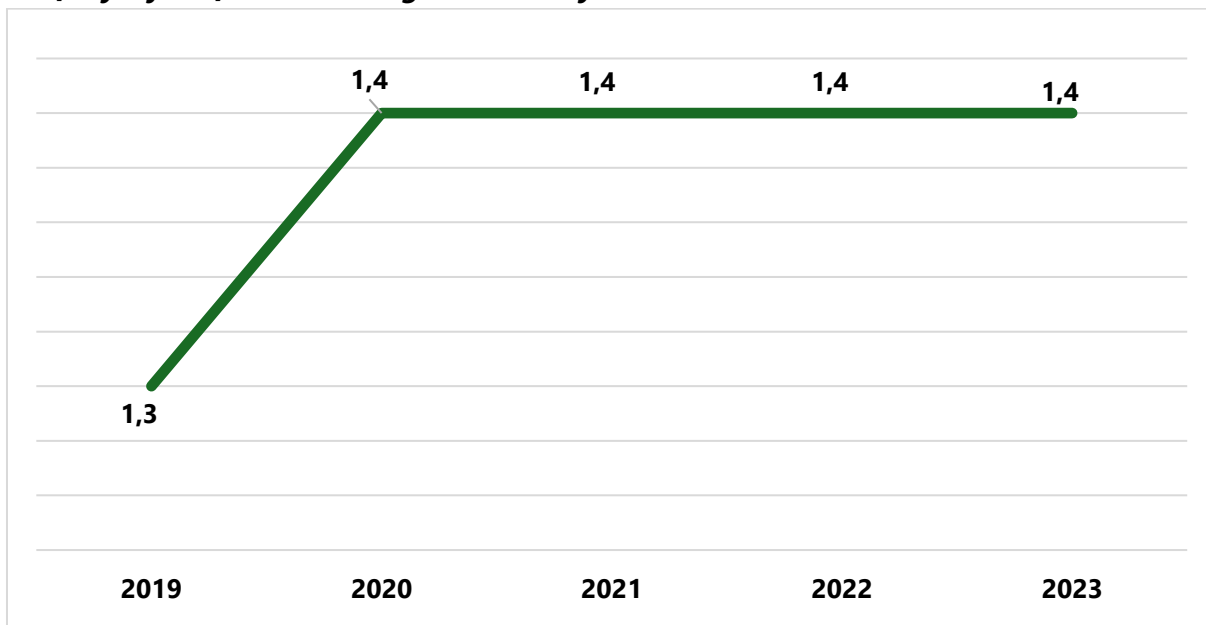
4.4 Šetrné využívání krajiny

Koeficient ekologické stability

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Vývoj koeficientu ekologické stability na území MSK

Koeficient ekologické stability si dlouhodobě udržuje stabilní hodnotu 1,4. Ekologické podmínky v kraji jsou tedy relativně vyvážené a neprobíhají v nich zásadní změny.

4.5 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Počet akcí environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty se postupně zvyšuje. Byly podpořeny akce výsadby stromů pro Ondřejník a Javorník, proběhla řada školních soutěží, exkurze krajských koordinátorů apod. Významnou regionální soutěží je Adapterra Awards, ve které mezi sebou soutěží projekty přínosné z hlediska adaptace na dopady klimatické změny. MSK oblast EVVO nadále podporuje jak dotačním programem Podpora vzdělávání a poradenství v oblasti životního prostředí, tak také poskytováním individuálních dotací.

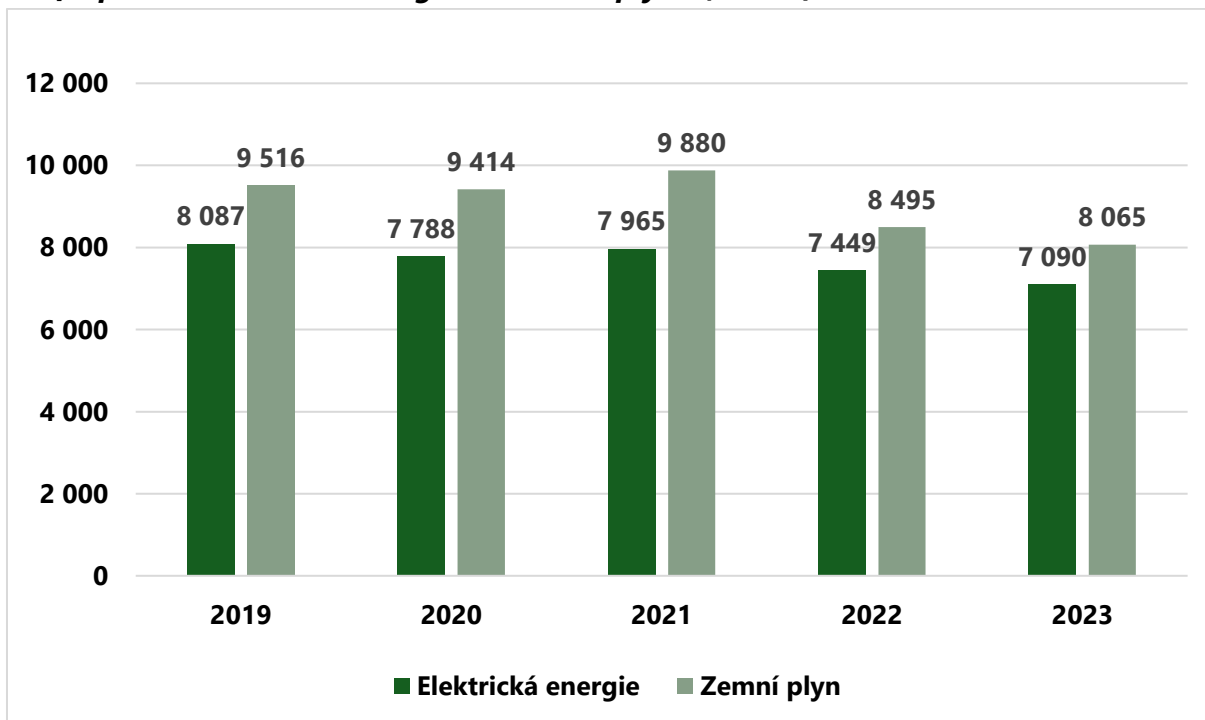
4.6 Nová energetika

Spotřeba elektrické energie (1. řádek) a zemního plynu (2. řádek) (v GWh)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
EL 8 087	EL 7 788	EL 7 965	EL 7 449	EL 7 090	-	-	-	-
ZP 9 516	ZP 9 414	ZP 9 880	ZP 8 495	ZP 8 065	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka Moravskoslezského kraje, 2024

Graf: Spotřeba elektrické energie a zemního plynu (v GWh)

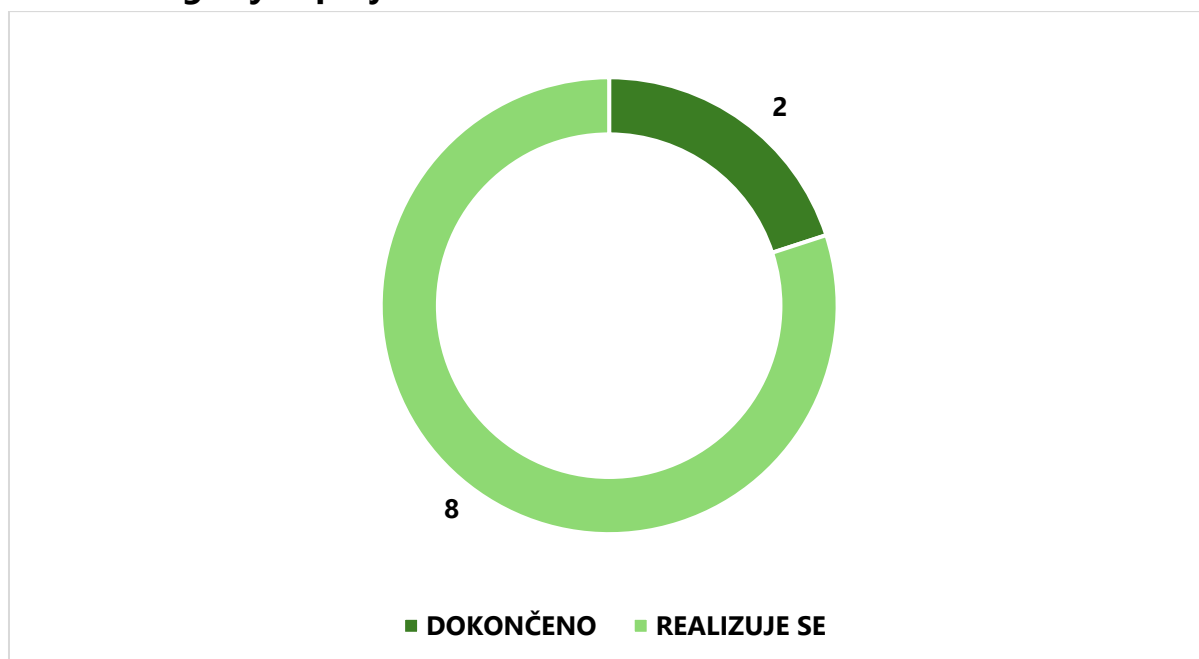
Spotřeba elektrické energie a zemního plynu v kraji má od roku 2021 sestupný trend. Vlivem rostoucích cen energií jsou všichni odběratelé elektrické energie a plynu (domácnosti, průmysl, instituce, poskytovatelé služeb apod.) motivováni snížit svou spotřebu.

Strategické projekty

Název projektu / balíku	Stav realizace
POHO2030 a související projekty	realizuje se
Integrovaný projekt LIFE	realizuje se
Kapacitní zařízení na materiálové a energetické využití komunálních odpadů	realizuje se
Třídící linky	realizuje se
Logistická centra dopravy odpadu	realizuje se
Program podpory výměny kotlů v domácnostech po roce 2020	realizuje se
Allsense (senzorkové sítě pro rychlá měření v prostředí)	dokončeno
Snížení energetické náročnosti ve veřejných budovách	realizuje se
Osvětlení ve školách	realizuje se
Centrum energetických a environmentálních technologií – CEETe	dokončeno

Stav strategických projektů

Krajské koncepce

- Akční plán protihlukových opatření pro hlavní pozemní komunikace ve vlastnictví Moravskoslezského kraje, 2024
- Akční plán zlepšování kvality ovzduší Moravskoslezského kraje, 2024
- Dopadová studie odchodu od energetického spalování uhlí v Moravskoslezském kraji, 2020–2025
- Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Moravskoslezského kraje, 2021+
- Plán odpadového hospodářství Moravskoslezského kraje, 2016–2026
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Moravskoslezského kraje

Výstup z pracovní skupiny

V oblasti vývoje klimatu je patrný trend výskytu častějších extrémních jevů počasí. Je tedy nutné pracovat na opatřeních, která zmírní tyto extrémní projevy. Trend je nutné reflektovat při tvorbě budoucích strategií kraje. V rámci těchto změn je zásadní vyzdvihnout téma povodní a připravenosti na mimořádné události. Region, který se s problematikou povodní již v minulosti několikrát potýkal, musí mít efektivní systémy prevence, včasného varování a rychlé reakce. Zajištění připravenosti na tyto události je klíčové nejen pro ochranu životů a majetku obyvatel, ale i pro stabilitu regionální ekonomiky a infrastruktury. Tento aspekt by měl být zahrnut do všech relevantních krajských koncepcí.

Dalším důležitým cílem je snižování emisí. Klimatická změna a znečištění ovzduší jsou stále více aktuálními problémy, které si vyžadují systematický přístup. Kraj musí přijmout opatření na podporu čistých technologií a efektivního využívání obnovitelných zdrojů energie, což pomůže zlepšit kvalitu ovzduší, ale také přispěje k dosažení klimatických cílů stanovených na úrovni ČR a EU.

V tomto ohledu je klíčový zákon o urychlení OZE, který nabude účinnosti v polovině roku 2025. Tento zákon bude mít zásadní vliv na rozvoj obnovitelných zdrojů energie, což bude pro region, historicky závislý na těžbě uhlí a průmyslové výrobě, představovat velkou výzvu i příležitost. Celkově se členové pracovní skupiny shodli na skutečnosti, že strategické cíle SRK jsou nadčasové a mohou být zachovány, přičemž jejich širě víceméně pokrývá i současná témata.

5 Propojenější a chytřejší kraj

Zájmem Moravskoslezského kraje v oblasti dopravy je dokončení páteřní dopravní sítě pozemních komunikací, železnic, ale i návazné logistiky a letecké dopravy.

Silniční dopravní infrastruktura v kraji je na velmi dobré úrovni. Východní část kraje trápí nekoncepční zahušťování zástavby, které znesnadňuje dostupnost ze zázemí velkých měst. Ve vybraných oblastech západní části komplikuje přístup k nadřazené silniční síti nedokončená stavba silnic „Slezského kříže“ a chybějící obchvaty měst a obcí.

Na většině území kraje je dobrá dostupnost základní silniční infrastruktury. Převážná část obcí (75–80 % území) je přímo obsluhována dálnicemi, rychlostními silnicemi a silnicemi I. nebo II. třídy v dostupnosti do 8 km. V porovnání s ostatními kraji je zde nejhustší síť dálnic a silnic I. třídy. Díky tomu je centrum krajské metropole dostupné v rámci ostravské aglomerace na nejvýš do 45 minut. Západní části kraje mají problém s přístupností k nadřazené silniční síti, zejména obce severně od Kravař a západně od Opavy a Vítkova, tj. v prostoru Osoblažského výběžku, podhůří Jeseníků, ale také na Vítkovsku.

Správa silnic Moravskoslezského kraje každoročně aktualizuje tzv. Bílou knihu, což je komplexní materiál Moravskoslezského kraje, který systematicky mapuje stav komunikací II. a III. třídy na území kraje a vyhodnocuje potřebnost investic, rekonstrukcí a modernizací na této silniční síti. Bílá kniha vychází z dlouhodobé Koncepce rozvoje dopravní infrastruktury Moravskoslezského kraje. Roste intenzita silniční dopravy na hlavních tazích, ve městech i periferiích. Stejně tak roste počet registrovaných osobních aut. Nejvytíženějšími komunikacemi jsou dálnice D1 a D48 a množství silnic v těsné blízkosti Ostravy, zejména ve směru na Havířov, Bohumín a Opavu.

V kraji funguje rozvinutý integrovaný systém dopravy (ODIS), který zajišťuje 14 dopravců na 1 116 linkách veřejné dopravy. Počty cestujících se zvyšují pouze v železniční přepravě mimo region a v městské hromadné dopravě, která zaznamenává oživení.

Železniční doprava v kraji se podílí na dopravní obslužnosti 98 měst a obcí, ve kterých bydlí téměř 1 mil. osob, tedy více než 80 % obyvatel kraje. Přibližně polovina obcí (147) má velmi dobrý nebo dobrý přístup k celostátní železniční dopravě. Na všech tratích jsou vedeny osobní a spěšné vlaky v systému příměstských linek S nebo R. Na nejfrekventovanějších linkách jezdí moderní dvoupodlažní elektrické jednotky, jednopodlažní elektrické jednotky Regiopanter a 4 bateriové jednotky (B)EMU, přičemž je zaslavněno nasazení dalších 15 bateriových jednotek na přelomu roku 2026/2027. Koridorové tratě ležící v kraji jsou kvalitní a rekonstruované. Z hlediska tranzitních koridorů má kraj geograficky výhodnou polohu, která mu umožňuje stát se součástí panevropské sítě vysokorychlostních železnic. Nová vysokorychlostní trať uvolní stávající kapacity, které lze využít pro nákladní dopravu.

V kraji je v provozu mezinárodní letiště Leoše Janáčka Ostrava, v posledních letech se daří plnit rozvojové cíle a zvyšovat výkonnost letiště. V roce 2023 využilo letiště 343.000 cestujících k osobní přepravě. V roce 2024 vzrostl počet cestujících dokonce na 494.000. Roste také objem

nákladní letecké přepravy, který dosáhl 22.000 tun přepraveného zboží, což představovalo nárůst o 8.000 tun oproti předchozímu roku.

Problematice energetiky v MSK se věnuje Dopadová studie odchodu od energetického spalování uhlí v MSK. Cílem studie bylo prověření technické možnosti náhrady technologií založených na energetickém spalování uhlí technologiemi využívajícími nízkoemisní energetické zdroje k získávání tepla pro dodávky obyvatelstvu a ostatním zákazníkům, včetně dodávek tepla pro technologické procesy v průmyslu. Z dopadové studie vyplývá, že potenciál nových nízkoemisních technologií k získávání tepla bude dostatečný pro náhradu uhelných zdrojů v požadovaném čase.

Informační a komunikační technologie jsou odvětvím, které se v Moravskoslezském kraji dynamicky rozvíjí, což dokládá nárůst počtu zaměstnaných v tomto odvětví. Mimo jiné i díky existenci superpočítačového centra se kraj může stát lídrem v těchto technologiích v celé České republice. Roste pokrytí území kraje vysokorychlostním internetem.

V kraji funguje dlouhodobě prověřený model integrovaných výjezdových center jakožto složek integrovaného záchranného systému. Jejich síť je budována postupně dle dlouhodobé koncepce. Rozmístění stanovišť zdravotnické záchranné služby a hasičského záchranného sboru je z územního hlediska rovnoměrné a dostatečné.

Sledované indikátory

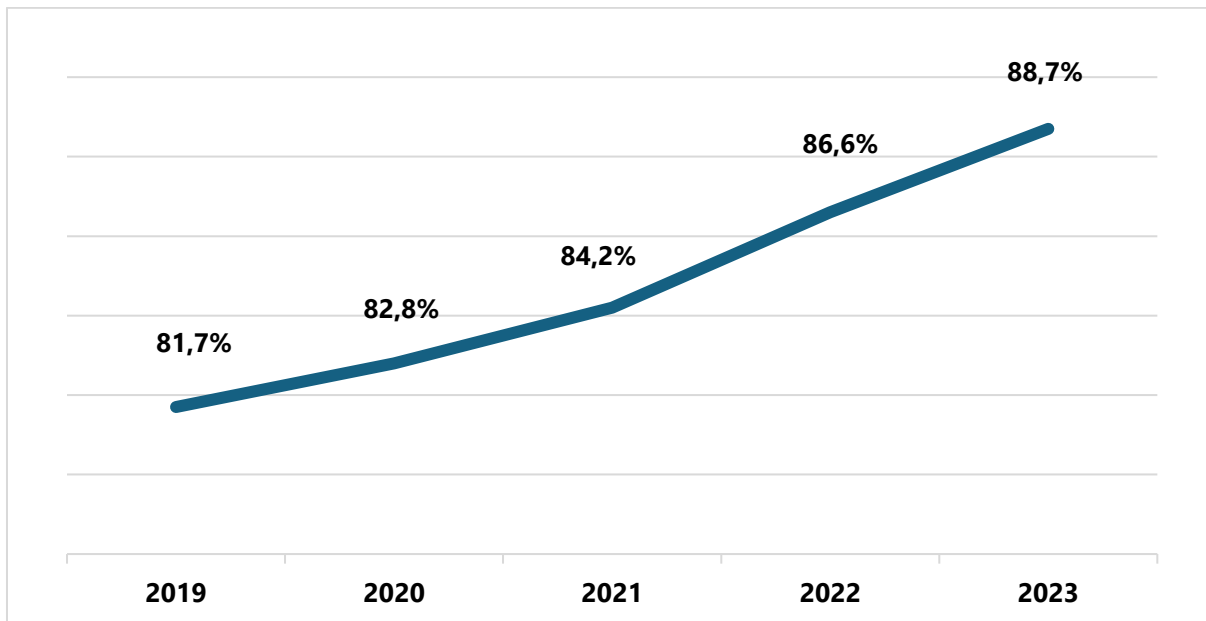
5.1 Podpora řešení chytřejšího kraje

Podíl domácností vybavených vysokorychlostním připojením k internetu – 30Mb a více (v %)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
81,7	82,8	84,2	86,6	88,7	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, 2024

Graf: Podíl domácností vybavených vysokorychlostním připojením k internetu – 30Mb a více (v %)

Zdroj: ČSÚ, 2024

V kraji dlouhodobě roste počet domácností připojených k vysokorychlostnímu internetu. Tento indikátor vykazuje pozitivní trend a vzhledem k technologickému pokroku lze obdobný vývoj očekávat i do budoucna.

5.2 Podpora udržitelné mobility

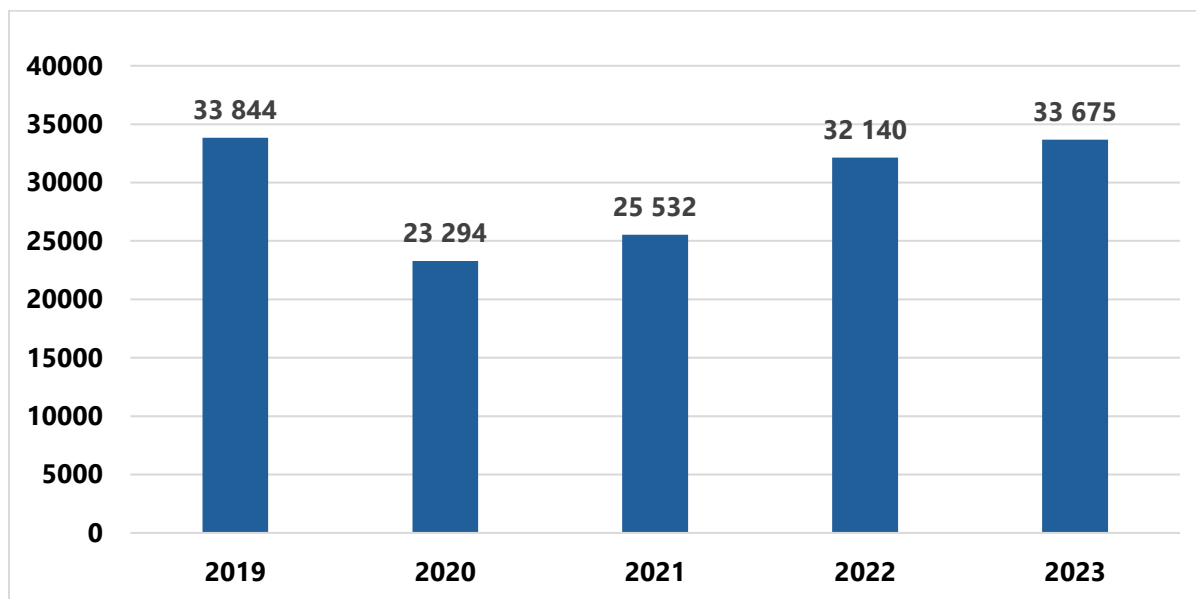
Přeprava cestujících ve veřejné autobusové dopravě v rámci kraje (v tis. osob)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
33 844	23 294	25 532	32 140	33 675	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, 2024

Graf: Přeprava cestujících ve veřejné autobusové dopravě v rámci kraje (v tis. osob)

Zdroj: ČSÚ, 2024

Počet cestujících ve veřejné autobusové dopravě významně klesl v období pandemie onemocnění COVID. Jednalo se o celospolečenský trend, netýkalo se to pouze Moravskoslezského kraje. Pokles byl důsledkem mnoha zavedených restrikcí v rámci ochrany zdraví obyvatelstva. V postcovidovém období dochází k oživení zájmu cestujících o veřejnou dopravu, a dokonce se daří počty přepravených osob zvyšovat. Přeprava cestujících ve veřejné autobusové dopravě se dostala na hodnoty blízké předcovidovému období.

5.3 Přechod k nízkouhlíkové a bezemisní dopravě

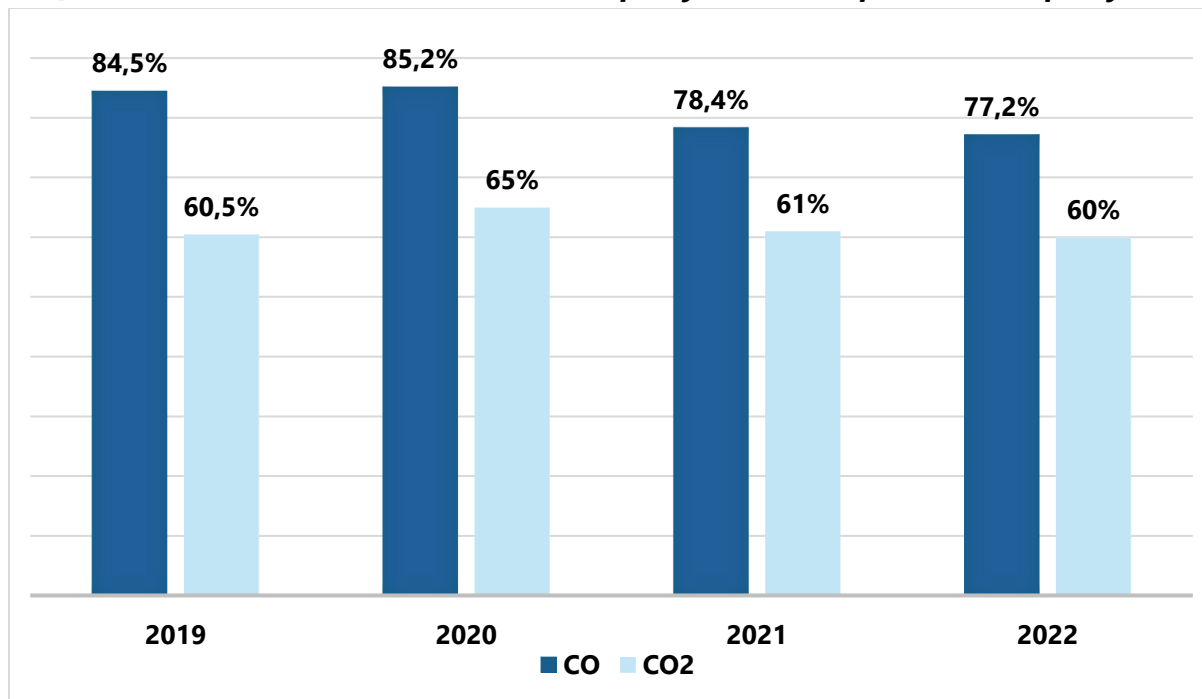
Podíl emisí CO a CO₂ z indiv. osobní dopravy na celkové produkci emisí z dopravy (%)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
CO 84,5	CO 85,2	CO 78,4	CO 77,2	-	-	-	-	-
CO ₂ 60,5	CO ₂ 65	CO ₂ 61	CO ₂ 60	-	-	-	-	-

Zdroj: Zpráva o stavu ŽP v MSK, MŽP, 2022

Graf: Podíl emisí CO a CO₂ z indiv. osobní dopravy na celkové produkci z dopravy (%)

Zdroj: Zpráva o stavu ŽP v MSK, MŽP, 2022

V Moravskoslezském kraji trvale roste intenzita osobní silniční dopravy. Přestože dochází k mírnému úbytku počtu obyvatel, v období 2018 až 2022 vzrostl počet osobních automobilů přibližně o 50 000. Z tohoto důvodu se nedaří významně snižovat znečištění ovzduší v tomto segmentu.

5.4 Vnější dostupnost kraje

[Mapová aplikace](#) zobrazuje základní informace o průměrných intenzitách vybraných typů automobilové dopravy na dálniční a silniční síti Moravskoslezského kraje. Jedná se o výsledky celostátního sčítání dopravy z let 2000, 2005, 2010, 2016 a 2021, jež na sebe metodicky navazují.

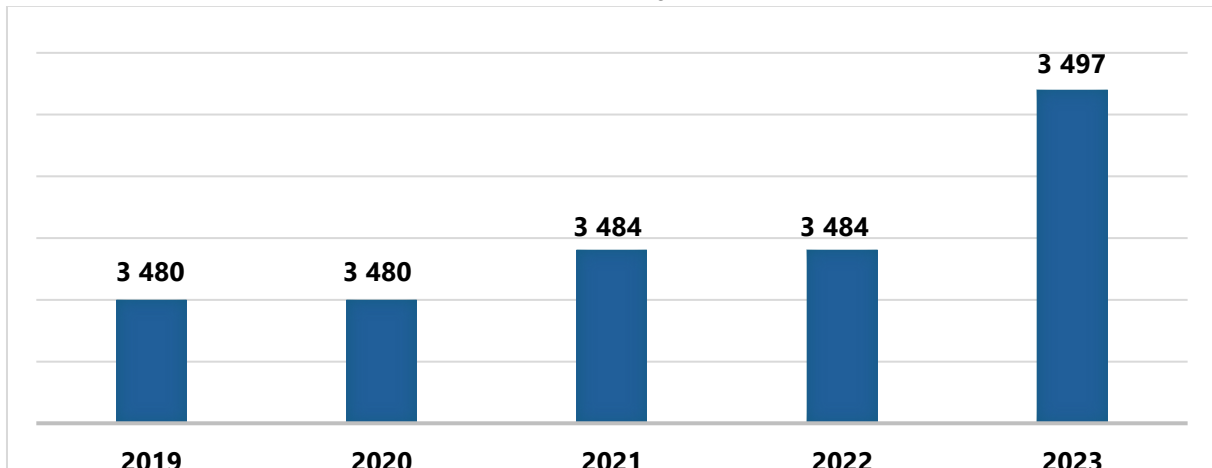
Délka dálniční a silniční sítě (I., II., III. třídy) v MSK (v km)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
3 480	3 480	3 484	3 484	3 497	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, ŘSD, 2024

Graf: Délka dálniční a silniční sítě (I., II., III. třídy) v MSK (v km)

Zdroj: ČSÚ, ŘSD, 2024

Moravskoslezský kraj disponuje nejhustší sítí dálnic a silnic I. třídy v rámci České republiky. Délku významných dopravních tahů se daří postupně mírně navyšovat v souladu s dlouhodobou Konceptí rozvoje dopravní infrastruktury Moravskoslezského kraje.

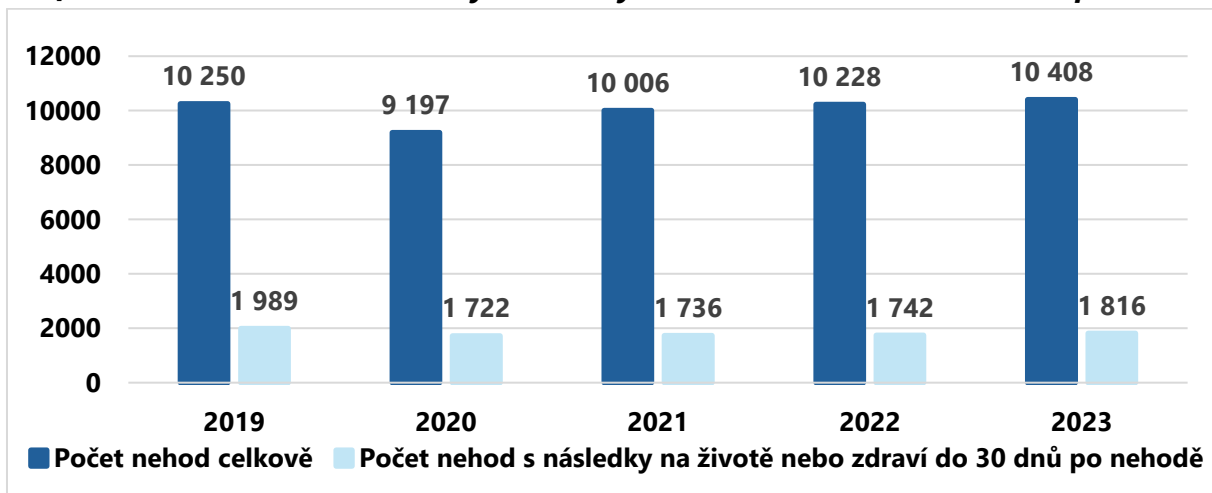
5.5 Integrovaný záchranný systém

Počet nehod celkově (1. řádek) a počet nehod s následky na životě nebo zdraví do 30 dnů po nehodě v MSK (2. řádek)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
10 250	9 197	10 006	10 228	10 408	-	-	-	-
1 989	1 722	1 736	1 742	1 816	-	-	-	-

Zdroj: Statistická ročenka Moravskoslezského kraje 2024, ČSÚ 2024

Graf: Počet nehod celkově a nehody s následky na životě nebo zdraví do 30 dnů po nehodě

Meziročně počet nehod na území kraje vzrostl o 1,8 % (o 180 nehod), přičemž celorepublikově došlo k poklesu o 3,6 %. Výsledky potvrdily trend postupného nárůstu nehodovosti v kraji, neboť meziroční úbytek dopravních nehod byl v posledních 10 letech zaznamenán pouze v roce 2020. Tento trend je patrně spojen s trvalým nárůstem individuální automobilové dopravy.

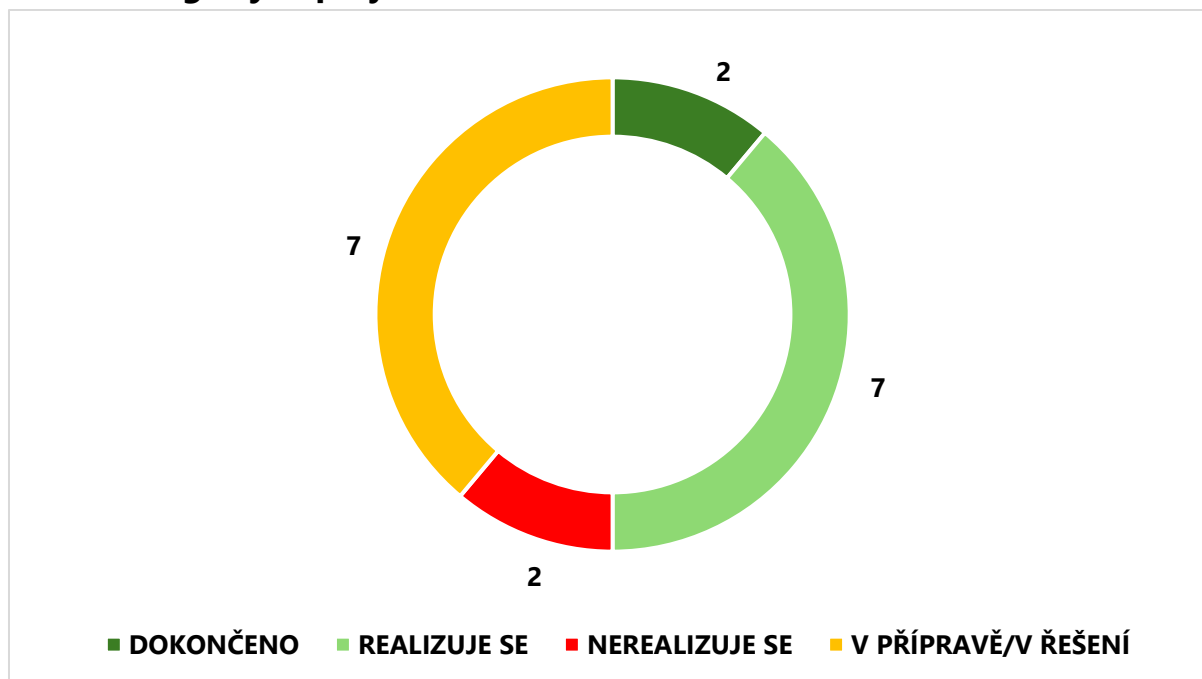

Strategické projekty

Název projektu / balíku	Stav realizace
Propojení kraje – datová síť	
VDS – Vysokorychlostní datová síť	realizuje se
Vysokorychlostní síť – vouchery	nerealizuje se
Rozvoj nízkoemisní mobility v kraji	
Pilotní projekt provozu autobusu na vodík	v řešení
Nákup 9 elektrických jednotek vozidel veřejné dopravy	dokončeno
Zajištění provozu prostřednictvím 19 bateriových jednotek	v řešení
Vznik vodíkového regionu MSK	realizuje se
Rozvoj letiště	
Rekonstrukce pohybových ploch	v řešení
Soubor hangárů a cargo hal	realizuje se
Modernizace železniční infrastruktury	
Elektrifikace trati Ostrava – Frýdlant nad Ostravicí	v řešení
Elektrifikace trati Ostrava – Krnov – Bruntál – (Olomouc)	v řešení
Vysokorychlostní trať Ostrava – Praha	v řešení
Tramvajová trať Ostrava – Havířov – Karviná	v řešení
Modernizace/výstavba silniční sítě v MSK	
Dálnice D48/Modernizace tahu E462	realizuje se
Optimalizace tahu I/56 (Ostrava – Hlučín – Opava)	v řešení
Modernizace tahu I/11 – I/57 (Ostrava – Krnov – Opole)	realizuje se
Rozvoj IZS	
Rozvoj materiální základny IZS	realizuje se
Zvýšení úrovně prevence mimořádných událostí a ochrany obyvatel MSK	realizuje se
Dynamický dopravní dispečink MSK	nerealizuje se
Geoportál	dokončeno

Stav strategických projektů

Krajské koncepce

- Koncepce rozvoje dopravní infrastruktury MSK
- Plán dopravní obslužnosti území MSK 2022–2026
- Územní energetická koncepce MSK 2020–2044
- Územně analytické podklady MSK
- Zásady územního rozvoje MSK
- Strategie rozvoje vodíkových technologií v MSK
- Dopadová studie odchodu od energetického spalování uhlí v MSK

Výstup z pracovní skupiny

Moravskoslezský kraj bude v oblasti dopravy a energetiky ovlivněn v následujících letech několika klíčovými faktory. Jedním z nich je očekávaná aktualizace tzv. Státní energetické koncepce, která se stane základním rámcem pro další rozvoj v oblasti energetiky a udržitelnosti. V oblasti alternativních paliv a ekologické dopravy zatím nebyl zaznamenán výrazný posun ve vývoji vodíkových technologií. Moravskoslezský kraj má zpracovanou Strategii rozvoje vodíkových technologií. Záleží ovšem, jak se bude dařit tuto strategii naplňovat.

V oblasti dopravy lze pozorovat pozitivní trend dostavby páteřních dopravních sítí, které zlepšují bezpečnost a plynulost dopravy. V oblasti městské hromadné dopravy se počty cestujících vrátili na hodnoty, které byly zaznamenány před pandemií COVID-19, což je pozitivní signál stability veřejné dopravy, a to i přes zvýšení jízdného. Pozitivní změnou je rostoucí počet elektrobuses v městské hromadné dopravě, což svědčí o modernizaci veřejné dopravy s ohledem na ekologické a udržitelné technologie.

Rovněž je zaznamenáván postupný pokrok v obnově starého vozového parku v železniční dopravě, což zlepší kvalitu a spolehlivost tohoto druhu dopravy. V oblasti letecké dopravy je nezbytné realizovat rekonstrukci pohybových ploch na Letišti Leoše Janáčka, přičemž tento projekt je spojen s významnými riziky, která je třeba pečlivě řídit.

Členové pracovní skupiny Propojenější a chytřejší kraj se shodli na tom, že strategické cíle zůstávají i nadále platné.

6 Atraktivnější a kulturnější kraj

Moravskoslezský kraj má bohatý potenciál kulturního dědictví, který vychází z jeho industriální minulosti, ale i z přírodních krás a rozmanitosti. Tento region se pyšní unikátními památkami, živými tradicemi a řemesly. Na území kraje se nachází 3 chráněné krajinné oblasti, 22 národních kulturních památek a přes 2000 kulturních památek.

Po pandemii se návštěvnost kraje začíná opět oživovat. V roce 2023 počet ubytovaných hostů poprvé po covidové pauze překonal milionovou hranici, přičemž zhruba pětinu hodnoty představují zahraniční turisté. Kromě toho počet přenocování dosáhl 2,76 milionu, což odpovídá 1,2% meziročnímu nárůstu. Mezi nejoblíbenější turistické destinace regionu i nadále patří Beskydy a Jeseníky, které přitahují milovníky přírody a outdoorových aktivit.

Moravskoslezský kraj dlouhodobě finančně podporuje kulturní akce nadnárodního významu, jako např. hudební festival Colours of Ostrava, festival Beats for Love, Benefiční festival Sweet-sen fest či Mezinárodní hudební festival Leoše Janáčka. V oblasti gastronomie se od roku 2022 pravidelně koná tzv. Pojez fest, který láká nejen místní, ale i návštěvníky z jiných regionů na bohaté kulinářské zážitky. K dalším zajímavým projektům patří Technotrasa – unikátní projekt propojující místa se silnou technickou a řemeslnou historií severní Moravy a Slezska, který je součástí Evropské stezky industriálního dědictví ERIH. V regionu také přibýlo 5 yogapointů, 6 plovoucích vyhlídkových mol a pokračuje rozvoj cyklostezek. Pro návštěvníky kraje jsou na stránkách MSK k dispozici mapové aplikace (pivovary, rozhledny, kulturní památky, koupaliště, autokempy, skiareály) usnadňující orientaci v mnoha atraktivitách, které kraj nabízí.

Moravskoslezský kraj se nadále potýká s výzvami spojenými s regenerací bývalých průmyslových lokalit, tzv. brownfieldů, které jsou pozůstatkem průmyslové éry a zemědělské činnosti. Tyto oblasti představují nejen problém, ale i významnou příležitost pro rozvoj a oživení regionu. Kraj se soustředí na systematické mapování a regeneraci těchto prostor s cílem přetvořit je na moderní a využitelné lokality. Společnost MSID, a. s., eviduje v současnosti přibližně 650 brownfieldů, které jsou mapovány prostřednictvím terénních šetření. Kraj prostřednictvím MSID usiluje o nové využití objektů ve spolupráci s místními samosprávami a vlastníky nemovitostí. MSID poskytuje konzultační servis v oblasti revitalizace těchto objektů. Kraj podporuje regeneraci brownfieldů prostřednictvím dotačního Programu na podporu přípravy projektové dokumentace.

V současnosti je v regionu realizováno několik strategických projektů, které mají zásadní vliv na rozvoj kultury, infrastruktury a turistických možností. Mezi ně patří zejména projekty zaměřené na sportovní infrastrukturu, jako jsou cyklostezky v okolí Slezské Harty, cyklotrasy v Karviné a v pohornické krajině, kulturní projekty jako Muzeum+, Ostravská koncertní hala či Moravskoslezská vědecká knihovna. Tyto projekty přispívají k modernizaci regionu a k ukotvení jeho pozice jakožto atraktivní destinace pro turisty, sportovce a všechny, kteří hledají příležitosti pro aktivní vyžití.

Sledované indikátory

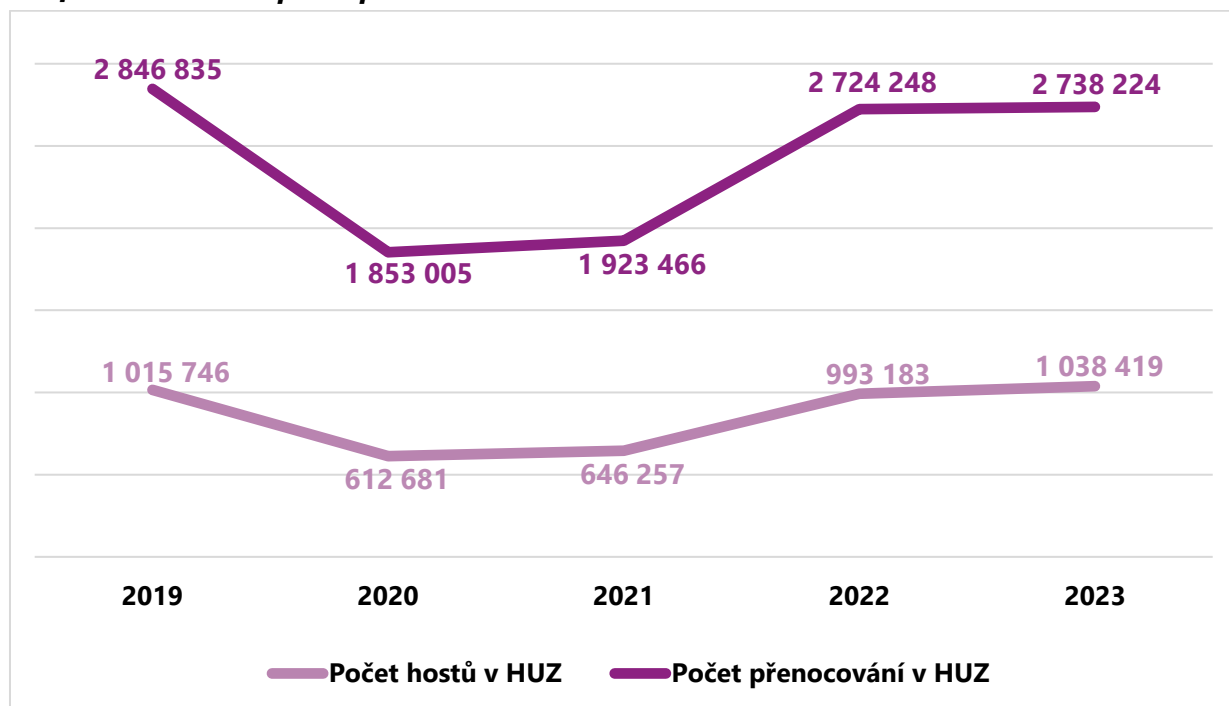
6.1 Kulturní a přírodní dědictví

Počet hostů (1. řádek) a počet přenocování (2. řádek) v hromadných ubytovacích zařízeních

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 015 746	612 681	646 257	993 183	1 038 419	-	-	-	-
2 846 835	1 853 005	1 923 466	2 724 248	2 738 224	-	-	-	-

Zdroj: VDB ČSÚ, 2024

Graf: Počet hostů a počet přenocování v HUZ v MSK

Oblast cestovního ruchu byla pandemií výrazně ovlivněna na globální úrovni, a MSK nebyl výjimkou. Největší poklesy byly zaznamenány v počtu návštěvníků a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2020 a 2021. Od roku 2022 však začala oblast cestovního ruchu vykazovat známky oživení a stabilizace po pandemických opatřeních. Rok 2023 se stal rekordním v počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních a překonal tak úroveň před pandemií. Počet přenocování v roce 2023 rovněž vykazuje rostoucí trend, přičemž se přibližuje hodnotám z období před pandemií.

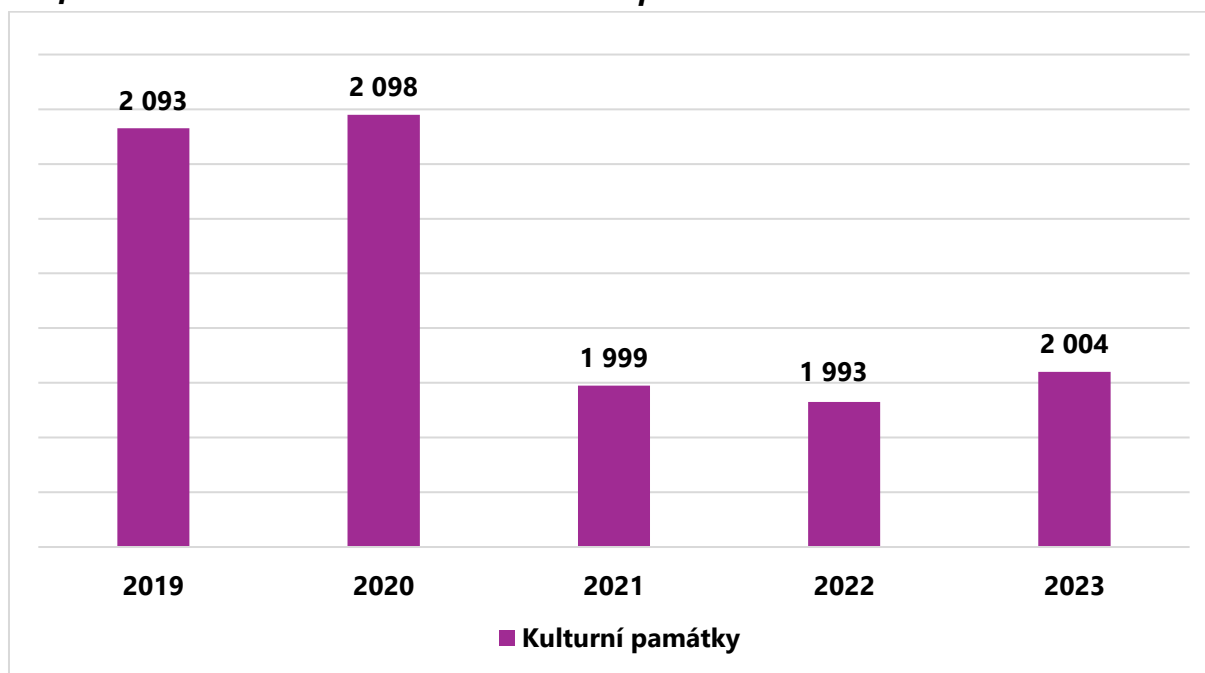
6.2 Živá kultura a kreativita

Počet kulturních (1. řádek) a národních kulturních (2. řádek) památek

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2 093	2 098	1 999	1 993	2 004	-	-	-	-
20	20	20	20	22	-	-	-	-

Zdroj: NPÚ – památkový katalog, 2024

Graf: Počet kulturních a národních kulturních památek v MSK

V kraji v průběhu let postupně narůstá počet kulturních památek i národních kulturních památek, což dokládá snahu kraje o ochranu objektů s výjimečnou historickou a kulturní hodnotou. Kraj má dlouhodobě zájem investovat do svého kulturního dědictví.

6.3 Komunity a veřejné prostory

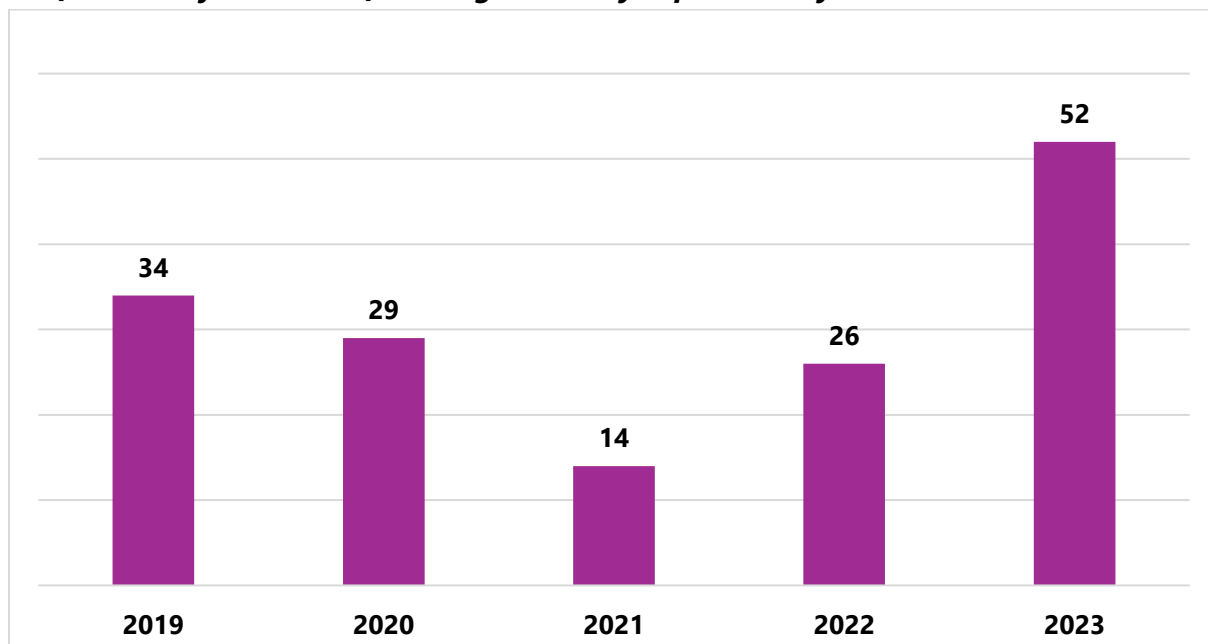
Pro potřeby prezentace množství objektů identifikovaných jako brownfieldy (dle obecně platné definice) byla vytvořena [mapová aplikace](#).

Počet objektů brownfields regenerovaných pro nové využití

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
34	29	14	26	52	-	-	-	-

Zdroj: MSID, MSK, 2024

Graf: Počet objektů brownfields regenerovaných pro nové využití v MSK

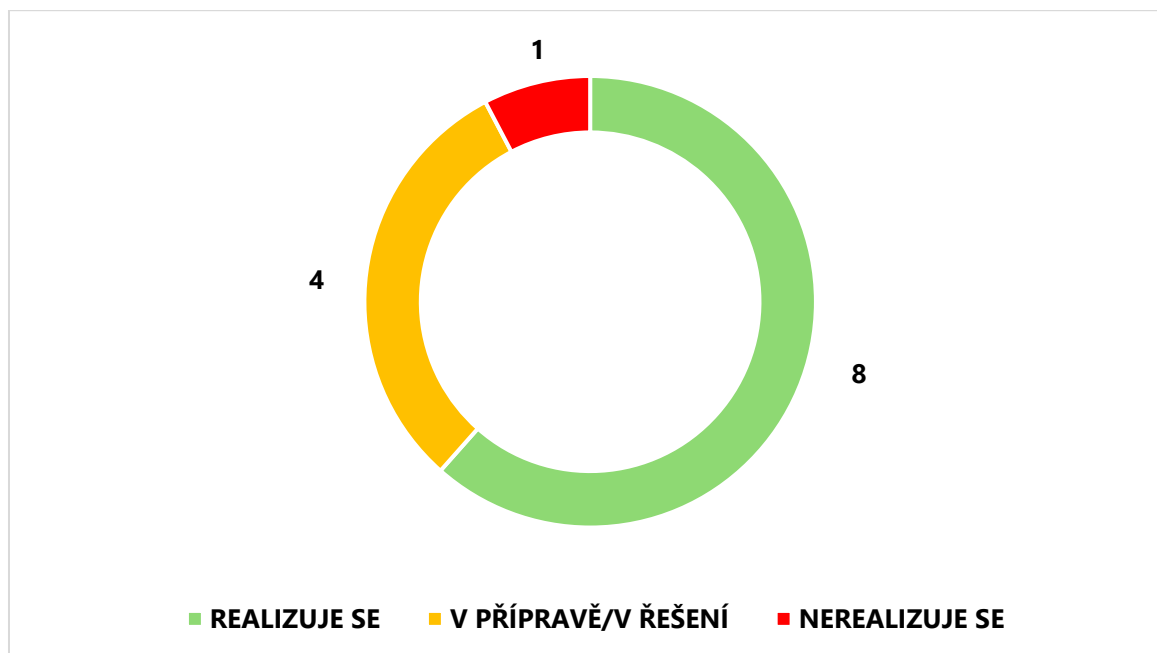
Pozitivní hodnoty ukazatele, který odráží klíčový aspekt rozvoje území především v oblasti obnovy bývalých industriálních lokalit, vykazují od roku 2022 opět vzestupný trend. V roce 2023 provedla krajská agentura MSID analýzu databáze brownfields, přičemž při kontrole jednotlivých lokalit bylo u mnoha z nich zjištěno, že již byly demolovány, regenerovány nebo jinak využity. Tento fakt vysvětluje výrazný nárůst hodnoty ukazatele v roce 2023 ve srovnání s předchozími roky.

Strategické projekty

Název projektu / balíku	Stav realizace
Turistické využití Jesenicka	
Turistická infrastruktura Slezská Harta	realizuje se
Cyklostezka Slezská Harta	realizuje se
Lyžařské propojení Malá Morávka – Karlov	nerealizuje se
Turistické využití Beskyd	
Wood Arena Ostravice	částečná realizace
Kabinová lanovka na Pustevny	v řešení
Skokanský areál Frenštát pod Radhoštěm	v řešení
Karvinské moře	realizuje se
Cyklotrasy na území města Karviná a v pohornické krajině	realizuje se
Ostrava	
Černá kostka – Moravskoslezská vědecká knihovna	realizuje se
Přístavba Galerie výtvarného umění v Ostravě	v přípravě
Ostravská koncertní hala	realizuje se
Muzeum+	realizuje se
Svět techniky 2020+	v přípravě

Stav strategických projektů

Krajské koncepce

- Koncepce rozvoje cyklistické dopravy Moravskoslezského kraje – Cyklovize, 2030+
- Koncepce rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb Moravskoslezského kraje, 2021–2025
- Plán rozvoje sportu v Moravskoslezském kraji, 2019–2025
- Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje, 2021–2027
- Strategie řízení cestovního ruchu Moravskoslezského kraje, 2021–2025

Výstup z pracovní skupiny

Moravskoslezský kraj se v počtu přenocování návštěvníků dostává na hodnoty před pandemií COVID-19 a v počtu hostů dokonce přesahuje předcovidové hodnoty, což je pro turistický sektor značně významný pozitivní trend. Dle odborníků pracovní skupiny by tento pozitivní trend mohl být znásoben v případě, že by kraj disponoval UNESCO památkou a město Ostrava pěti hvězdičkovými hotely, které by přispěly k budování silného regionálního brandu. S rozvojem turismu a zvyšujícím se počtem návštěvníků regionu je bezesporu nezbytné zajistit i rovnoměrný rozvoj infrastruktury a kapacit, jako jsou například parkovací místa. V oblasti veřejného prostoru je třeba klást důraz na kvalitní architekturu, která bude podporovat dlouhodobý rozvoj kraje. V tomto kontextu vykazuje pozitivní trend oblast regenerace objektů brownfields, kde je od roku 2021 zaznamenáván značný růst obnovy těchto objektů.

Objevují se nová globální a regionální témata, jako jsou změny klimatu, rozvoj umělé inteligence, kreativní odvětví (zejména audiovizuální tvorba) a ekoturismus. Mezi členy pracovní skupiny panuje shoda, že není nezbytné aktualizovat současnou Strategii. Nová globální a regionální témata by však měla být reflektována v nové Strategii pro nadcházející období.

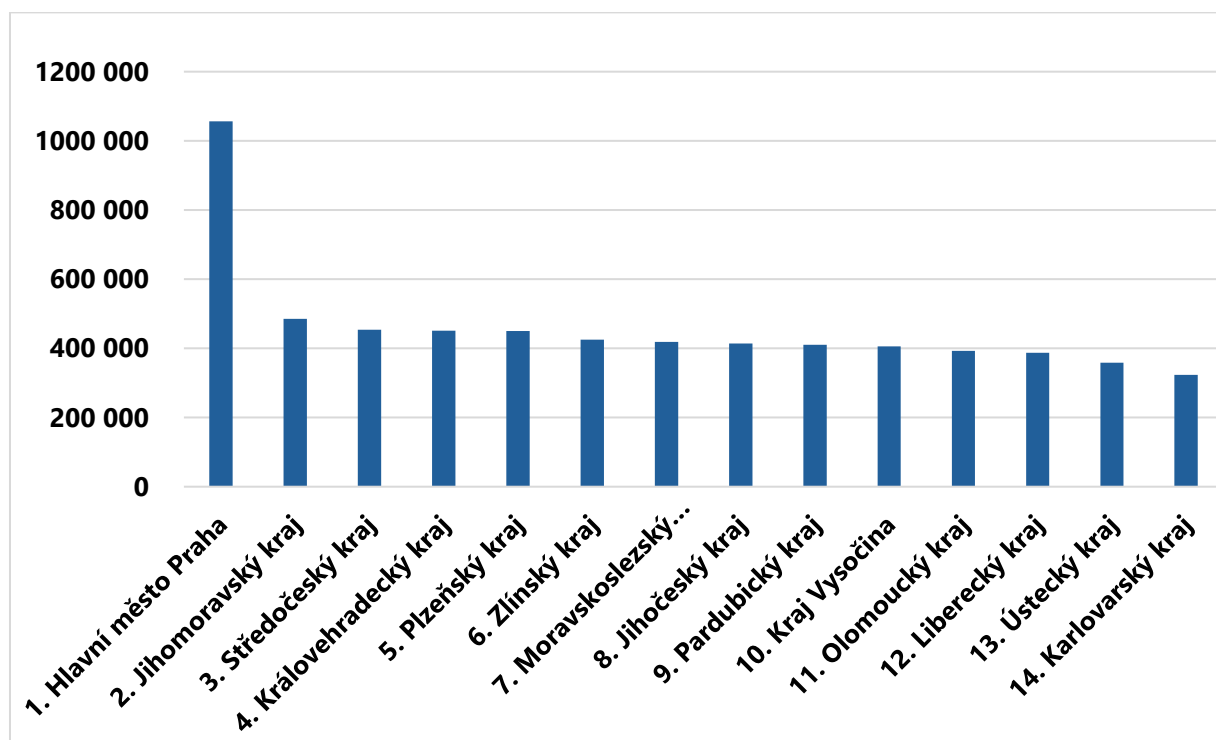
Meziregionální srovnání

Při hodnocení naplňování Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje je přínosné podívat se také na to, zda se ve vybraných parametrech kraj posunul ve srovnání s jinými kraji v rámci České republiky. Z výše uvedených kapitol je patrné, že většina indikátorů se vyvíjí pozitivním směrem. Dále jsme zjistili, že většina strategických projektů je buď dokončena nebo je ve fázi realizace. Tato kapitola se zabývá srovnáním pozice Moravskoslezského kraje v roce 2019 (začátek platnosti SRK) s nejnovějšími dostupnými daty (rok 2023) ve 3 strategických oblastech změny definovanými v SRK (Podnikání, Lidé, Prostředí).

Strategická oblast změny: PODNIKÁNÍ

Ekonomický indikátor HDP v přepočtu na obyvatele je ovlivněn několika ukazateli, a to především produktivitou práce, mírou ekonomické aktivity obyvatelstva a počtem obyvatelstva. V roce 2019 zaujímal Moravskoslezský kraj 7. pozici mezi ostatními kraji ČR viz graf níže.

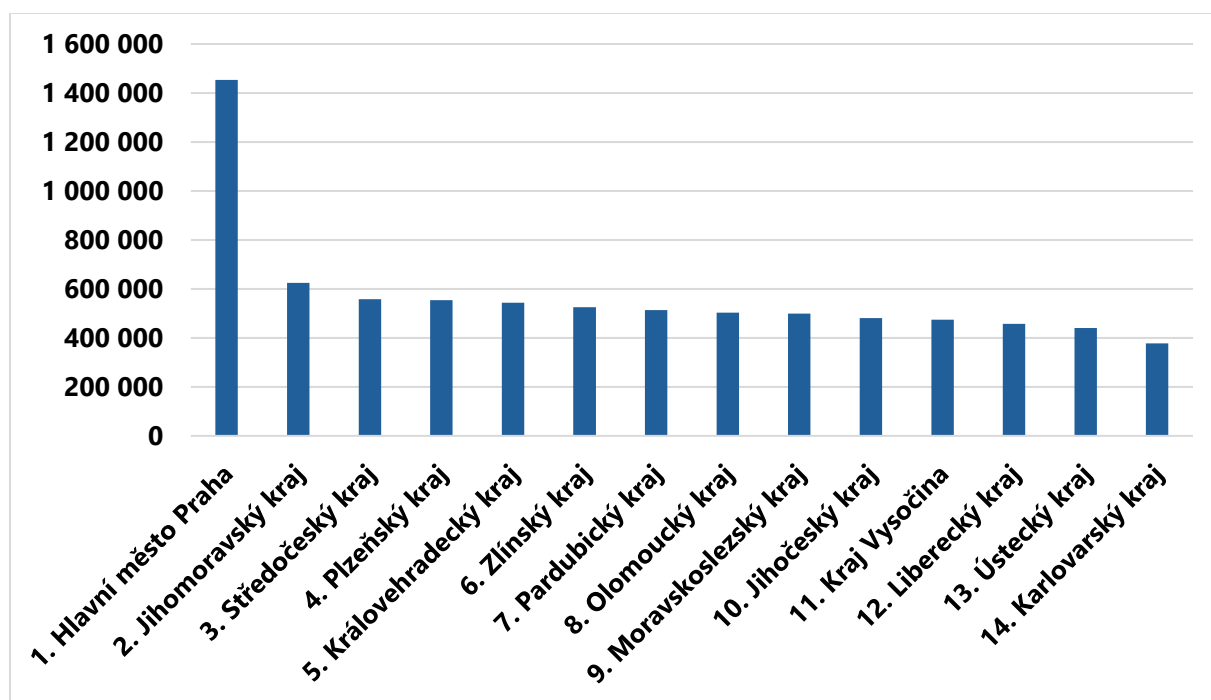
Graf: HDP v přepočtu na obyvatele v krajích (v roce 2019)

Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky krajů, 2020

Graf: HDP v přepočtu na obyvatele v krajích (v roce 2023)

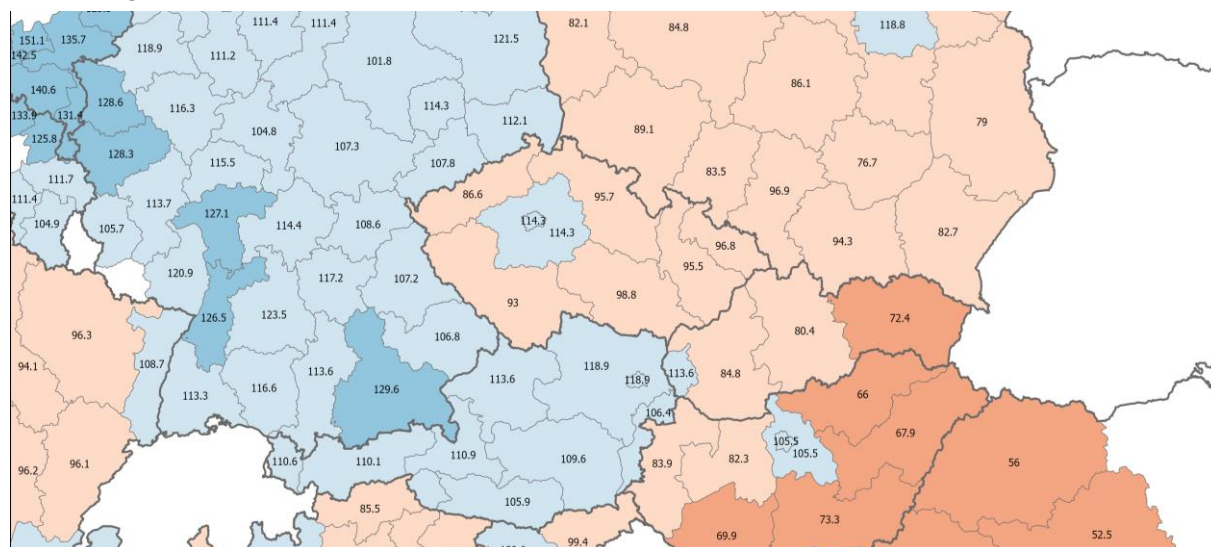

Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky krajů, 2024

Při pohledu na data z roku 2023 je patrné, že došlo ke zhoršení pozice Moravskoslezského kraje ze 7. příčky na 9. příčku. Přestože v absolutních číslech krajské HDP dlouhodobě roste, děje se tak i v jiných krajích ČR. Některé kraje pak zaznamenaly pozitivnější vývoj, např. Olomoucký a Pardubický kraj. Indikátor vývoje krajského HDP v přepočtu na obyvatele tedy hodnotíme jako mírně negativní.

K dokreslení mezikrajského srovnání v ekonomické oblasti jsme vybrali dále zhodnocení **indexu regionální konkurenceschopnosti a inovační výkonnosti**.

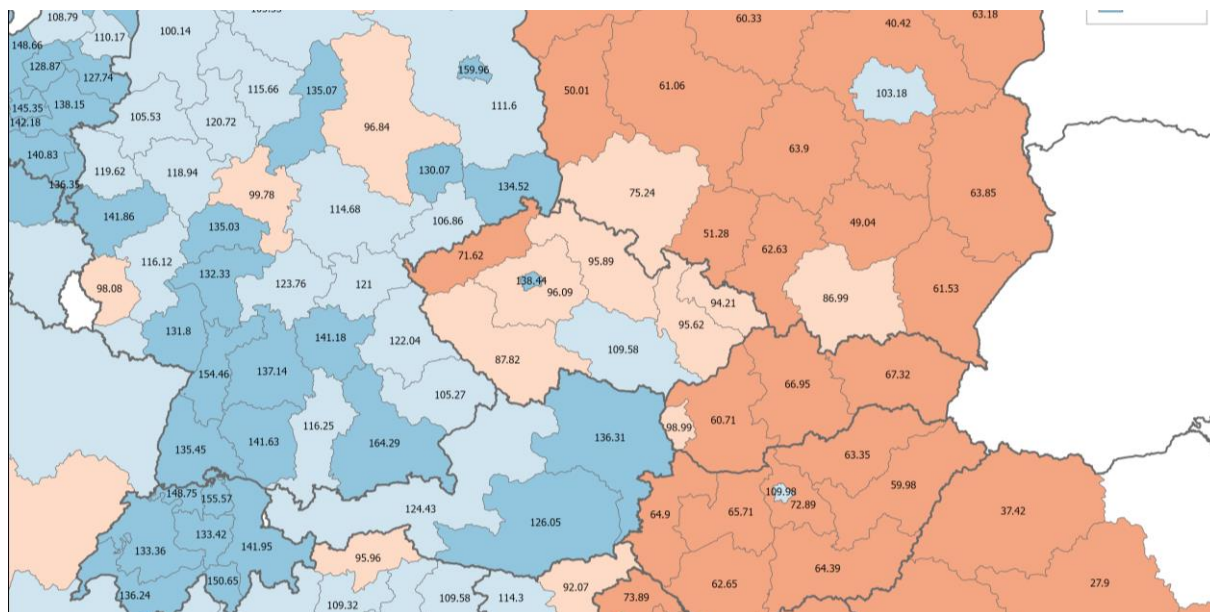
Index regionální konkurenceschopnosti, 2022

Zdroj: MMR z dat Evropská komise (Eurostat)

Pozice Moravskoslezského kraje je poměrně příznivá v případě indexu regionální konkurenceschopnosti (hodnota 96,8, přičemž průměr všech regionů v EU je 100).⁴ Jedná se o indikátor, který hodnotí různé aspekty konkurenceschopnosti ve všech regionech EU. Mezi českými kraji zaujímá třetí a vykazuje lepší výsledky než regiony Severovýchod, Střední Morava nebo Jihozápad.

Index inovační výkonnosti, 2022

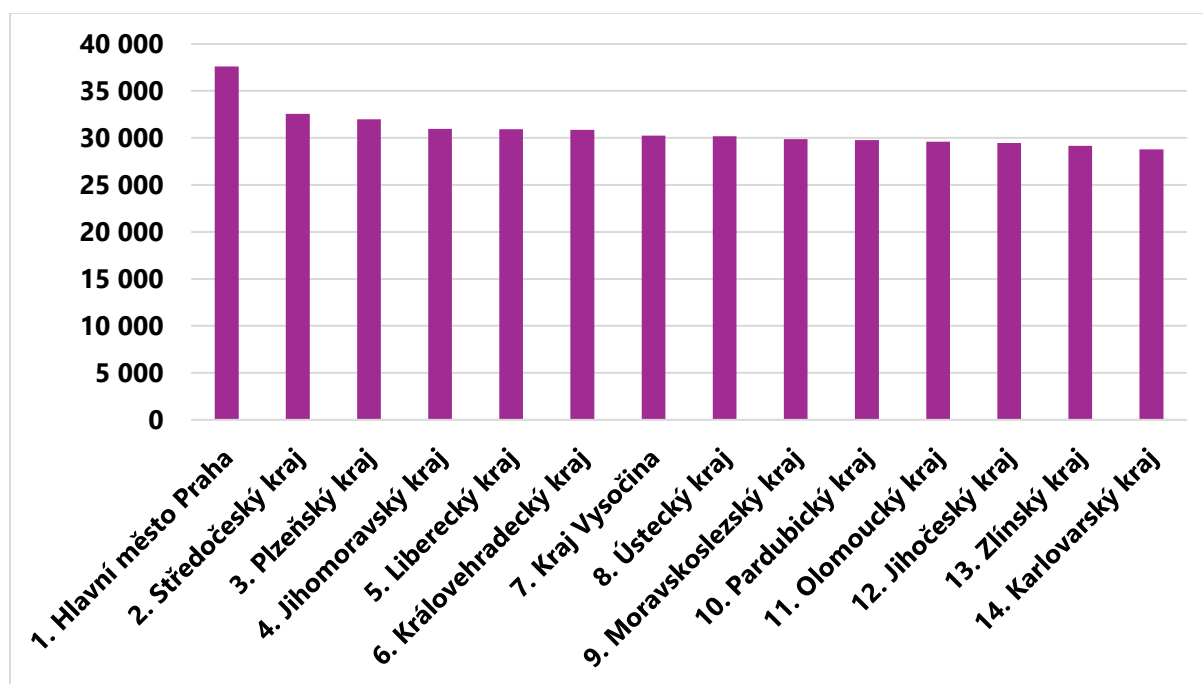
Zdroj: MMR z dat Evropská komise (Eurostat)

V hodnocení inovační výkonnosti patří kraj v celoevropském srovnání mezi průměrně výkonné regiony stejně jako zbytek republiky. Výjimkou je Praha a dále NUTS 2 Jihovýchod (Jihomoravský kraj spolu s Vysočinou), který se řadí mezi silné inovátory zejména díky Brnu, ve kterém sídlí řada inovativních výzkumných center a podniků. Praha je pak hodnocena jako inovační leader. Náš kraj společně s dvěma zmíněnými vykazuje v ročním srovnání největší zlepšení výkonnosti, což lze hodnotit jako pozitivní trend. Mírně pozitivní trend zaznamenává také vývoj hrubé měsíční mzdy – viz porovnání mezi lety 2019–2023 níže.

⁴ Index regionální konkurenceschopnosti, který je zveřejňován každé tři roky již od roku 2010, umožňuje regionům EU monitorovat a hodnotit svůj rozvoj v průběhu času a ve srovnání s jinými regiony. Je to důležitý nástroj, který ukazuje konkurenceschopnost regionů z evropské perspektivy na základě 68 ukazatelů. Skládá se z 11 pilířů, které popisují různé aspekty konkurenceschopnosti. Jsou to instituce, makroekonomická stabilita, infrastruktura, zdravotnictví, základní vzdělávání, dále vysokoškolské vzdělávání, odborná příprava a celoživotní učení, efektivita trhu práce, velikost trhu, technologická připravenost, sofistikovanost podnikání a inovace.

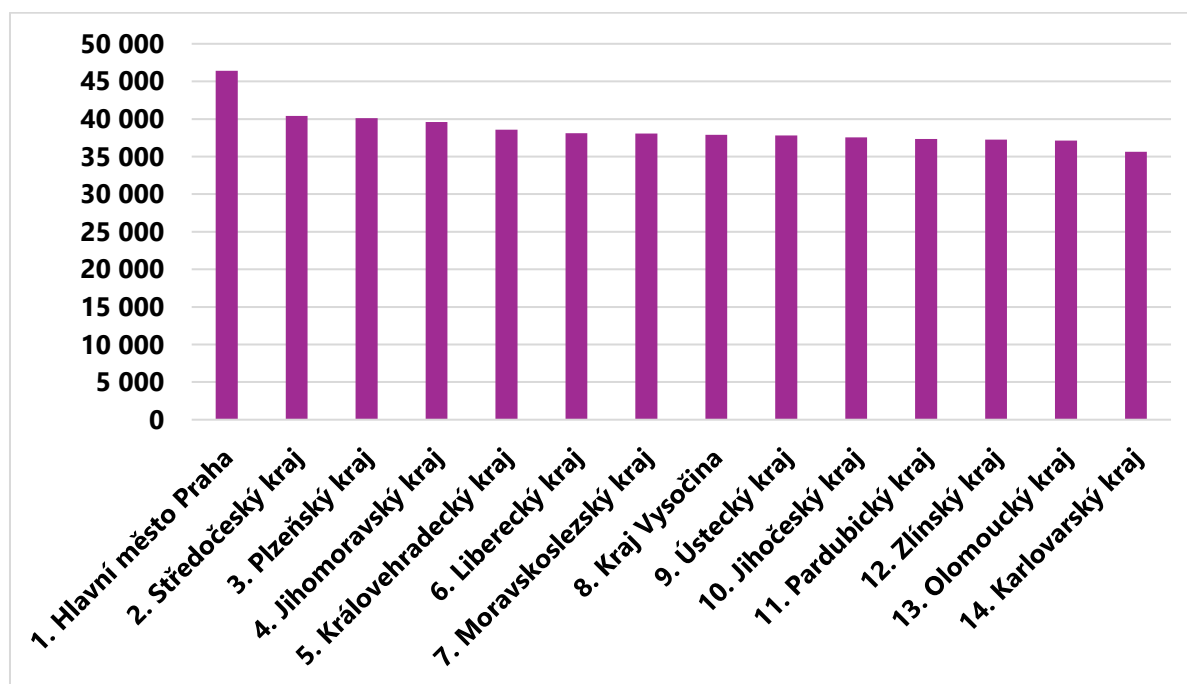

Graf: Průměrná hrubá mzda v krajích (v roce 2019)

Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky krajů, 2020

Graf: Průměrná hrubá mzda v krajích (v roce 2023)

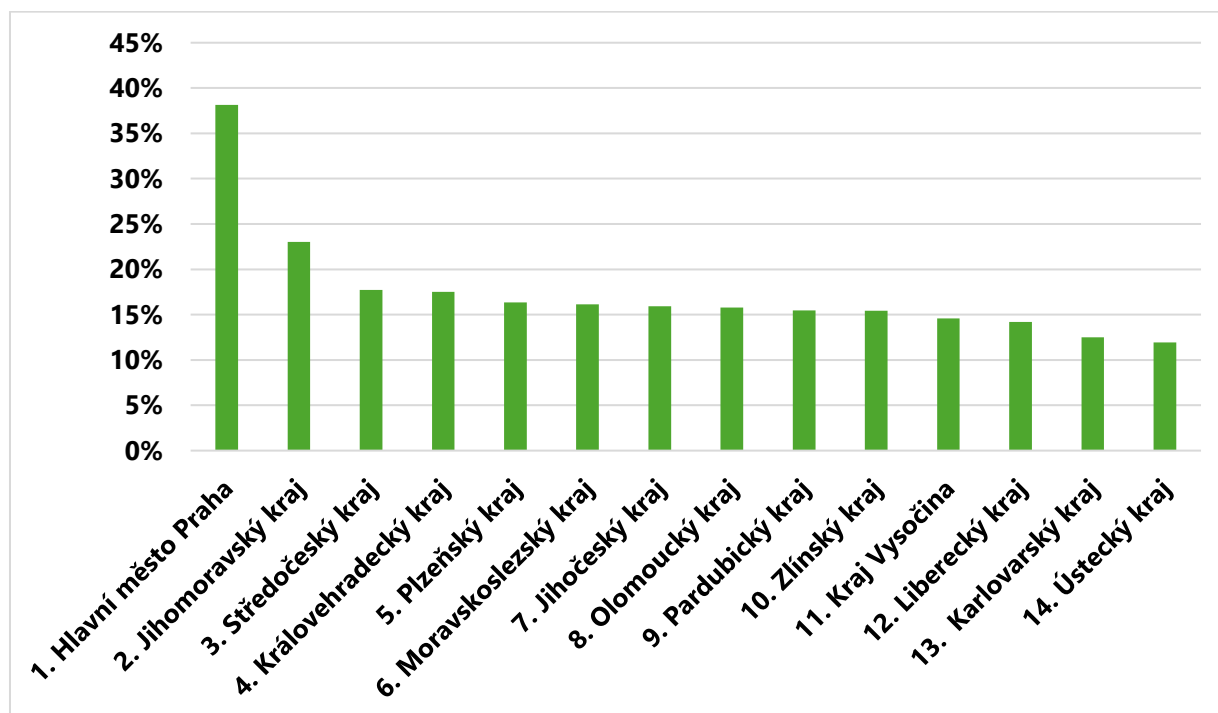
Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky krajů, 2024

V roce 2019 se řadil Moravskoslezský kraj na 9. pozici ze 14 krajů ČR. V roce 2023 zaujímal Moravskoslezský kraj 7. příčku mezi ostatními kraji. Jedná se o mírně pozitivní trend. Průměrná hrubá mzda v kraji roste. Z výše uvedeného vyplývá, že k hodnocení pokroku v ekonomické oblasti je nutné brát v potaz komplexní soubor ukazatelů. Podrobnější analýza je uvedena v kapitole Podnikavější a inovativnější kraj.

Strategická oblast změny: LIDÉ

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje si klade za cíl udržet v kraji mladé talentové obyvatelstvo. S tím úzce souvisí kvalita a atraktivita vysokých škol na území kraje. Pro dokreslení vývoje v této oblasti jsme zvolili indikátor **podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva v populaci**.

Graf: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15+ (%), rok 2019

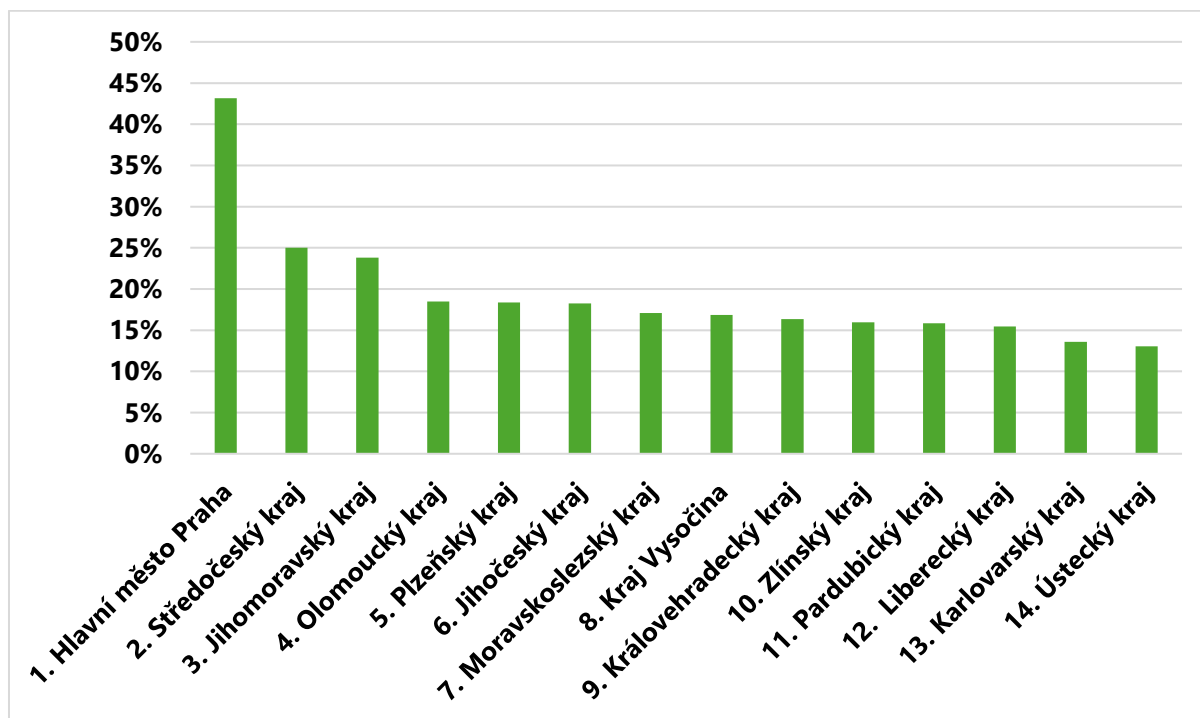

Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky krajů, 2020

V roce 2019 zaujímal Moravskoslezský kraj 6. pozici ze 14 krajů ČR. Přestože na území Moravskoslezského kraje působí celkem 3 státní univerzity, do vzdělanostní struktury obyvatelstva se stále promítá dlouhodobá strukturální zátěž a je zjevné, že transformační procesy stále probíhají.

Graf: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15+ (%), rok 2023

Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky krajů, 2024

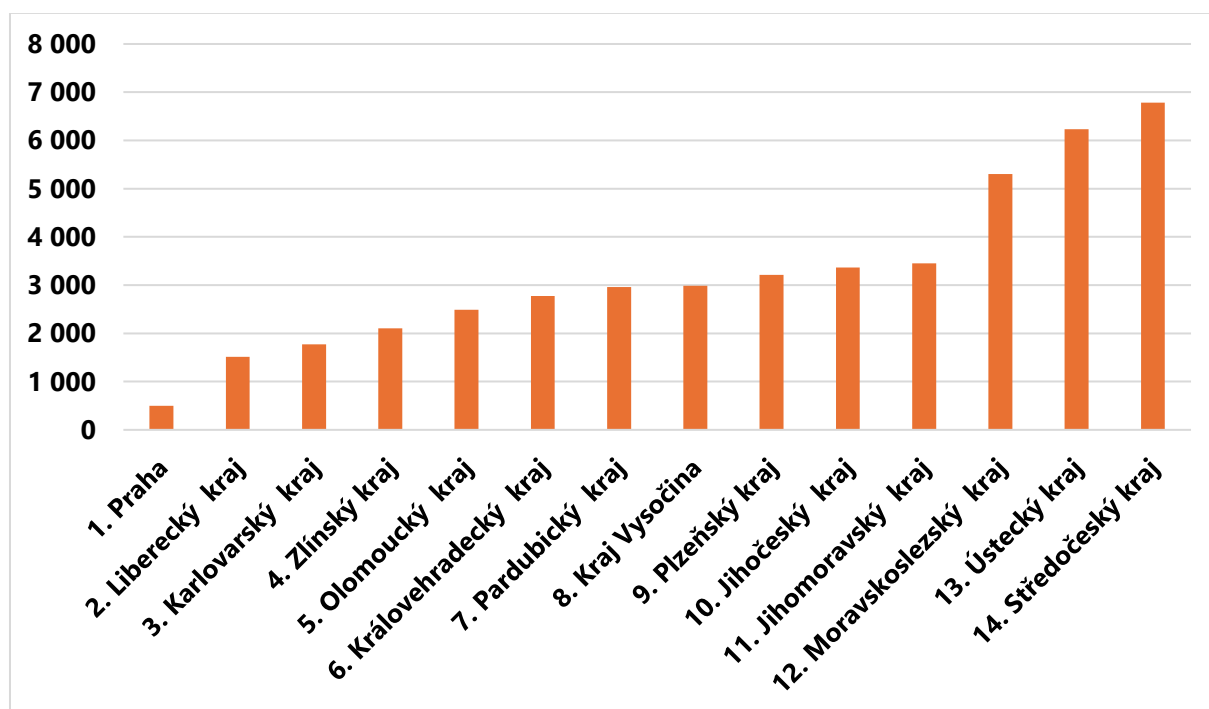
V roce 2023 dokonce došlo ke zhoršení na 7. místo mezi kraji. Přestože podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním trvale roste, v roce 2019 se jednalo o hodnotu 16,15 %, v roce 2023 pak o hodnotu 17,09 %, stejný posun lze pozorovat i v jiných krajích ČR. Indikátor je tedy spíše stagnující.

Strategická oblast změny: PROSTŘEDÍ

Z hlediska znečištění ovzduší patří kraj mezi nejvíce zatížené oblasti v České republice. Přestože došlo v dlouhodobém pozorování k výraznému snížení **znečištění ovzduší**, stále je v této oblasti prostor pro zlepšení. Na údajích o znečištění ovzduší z roku 2019 vidíme, že Moravskoslezský kraj zaujímá 12. pozici ze 14. krajů.

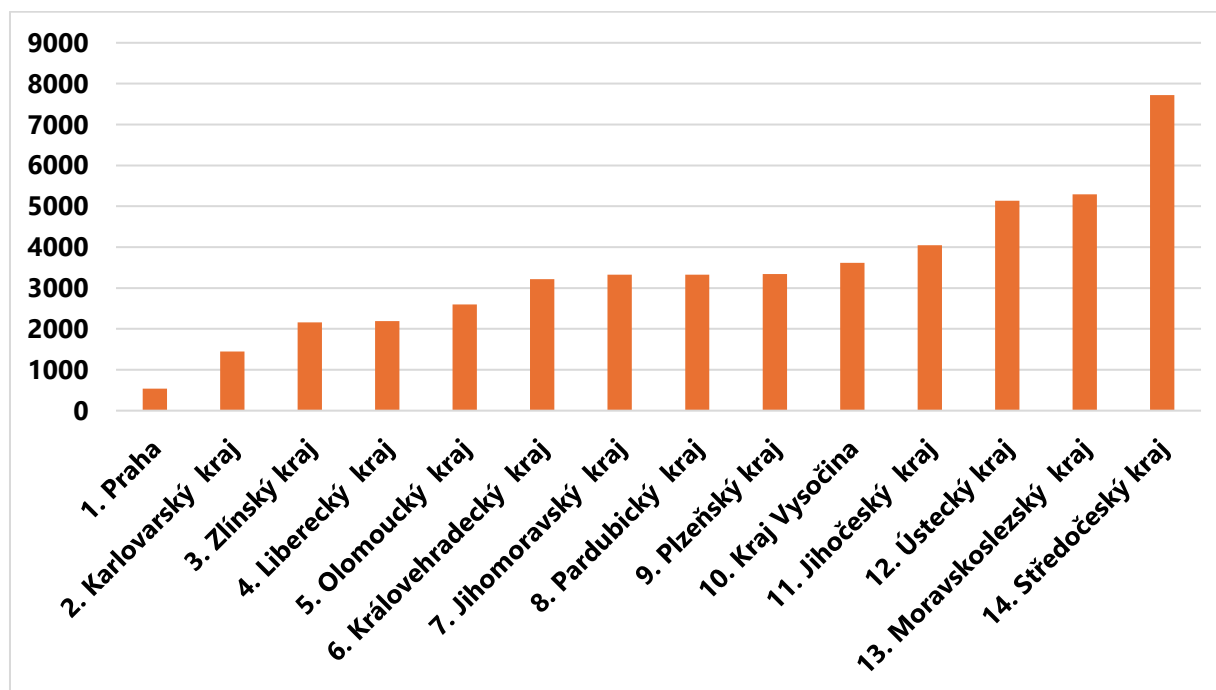

Graf: Tuhé znečišťující látky v ovzduší ze stacionárních zdrojů (REZZO 1-3), rok 2019

Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky krajů, 2020, 2021

Graf: Tuhé znečišťující látky v ovzduší ze stacionárních zdrojů (REZZO 1-3), rok 2023

Zdroj: ČSÚ, Statistické ročenky krajů, 2024

Porovnáme-li rok 2019 a 2023, musíme konstatovat, že se situace téměř nezměnila, hodnoty jsou téměř totožné. Posun na 13. příčku svědčí spíše o mírně negativním trendu. Horší je už pouze situace ve Středočeském kraji, kde za vysoké hodnoty tuhých znečišťujících látek v ovzduší mohou především četná lokální topeniště.

Přestože většina indikátorů v SRK vykazuje pozitivní trend a u většiny strategických projektů probíhá realizace, prozatím se tyto změny zásadně nepromítly do postavení kraje mezi ostatními regiony ČR. Jedním z důvodů je zatím krátká doba platnosti SRK. Došlo ke zpoždění startu programového období EU 2021–2027. Mnohé strategické projekty financované z Fondu pro spravedlivou transformaci jsou v počátku své realizace. Dále je nutné zmínit neočekávané globální vlivy v období 2019–2023 jako např. pandemii COVID či důsledky válečného konfliktu na Ukrajině. Vzhledem k těmto skutečnostem očekáváme pozitivní dopady opatření SRK až v delším časovém horizontu.

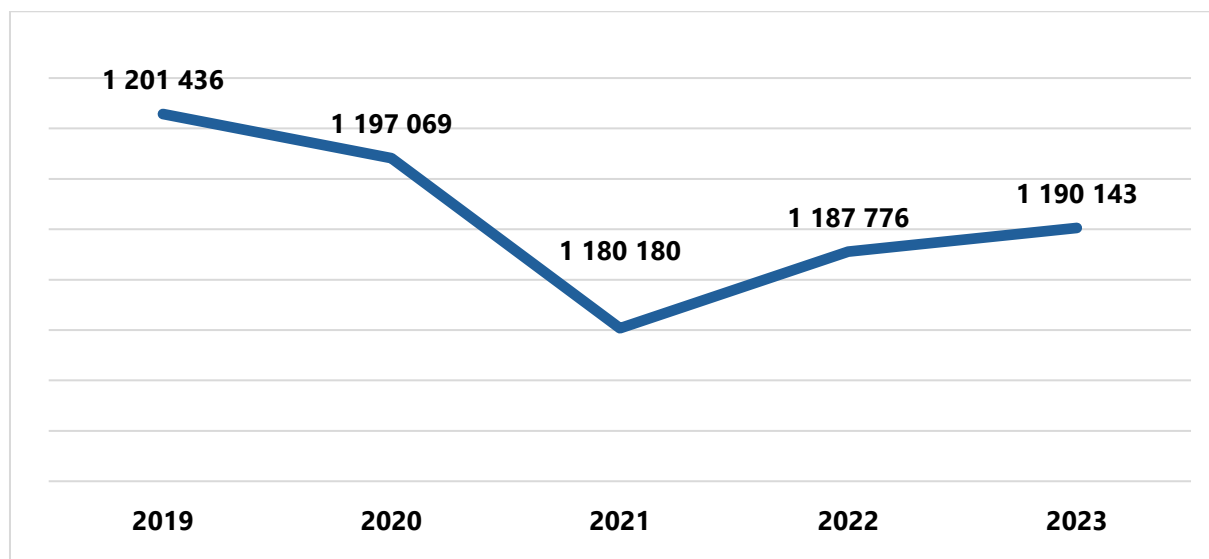
Hlavní indikátory změny a jejich naplňování

Kromě indikátorů sledujeme ve Zprávě o naplňování SRK též vývoj průřezových indikátorů, kterými jsou **zastavení odlivu obyvatel a změna image kraje**.

Úbytek obyvatel se podařilo zmírnit

Počet obyvatel Moravskoslezského kraje stále klesá, nicméně intenzita úbytku obyvatel se snižuje. Mezi lety 2000 a 2017 se počet obyvatel snížil o více než 67 tisíc, od roku 2018 do konce roku 2023 to bylo již jen o 14 tisíc. Co se týče území kraje, v roce 2023 byl v krajské metropoli Ostravě zaznamenán pozitivní populační růst. Do Ostravy se poprvé od roku 1989 více lidí přestěhovalo, než z něj odešlo. Tento trend zaznamenávají i okresy Nový Jičín a Frýdek-Místek, naopak okres Bruntál a Karviná vykazují úbytek obyvatel.

Graf: Vývoj středního stavu obyvatelstva v MSK v období 2019-2023

Zdroj: Statistické ročenky MSK, 2020-2024

Střední stav obyvatelstva je počet obyvatel daného území v okamžiku, který byl zvolen za střed sledovaného období. Za střední stav obyvatel v kalendářním roce je považován počet obyvatel daného území o půlnoci z 30. 6. na 1. 7. sledovaného roku.

V kraji přetrvává nízká porodnost. Trend snižování počtu obyvatel prostřednictvím migrace slábne. Propad hodnot v roce 2021 je způsoben metodikou výpočtu. V roce, kdy se uskutečňuje

Sčítání lidí, domů a bytů je číslo počtu obyvatel vždy odlišné v rámci sledované řady. Počty obyvatel zveřejňované Českým statistickým úřadem se liší od (informativních) počtů obyvatel zveřejňovaných Ministerstvem vnitra ČR. Stavy obyvatel publikované ČSÚ vycházejí z výsledků posledního sčítání lidu, které jsou každoročně aktualizovány o počty narozených a zemřelých (na základě hlášení matričních úřadů a informací v základním registru obyvatel) a počty přistěhovalých a vystěhovalých (přebíraných z dat Ministerstva vnitra). Odchytky mezi uvedenými zdroji dat jsou tak objektivně nutné.

Nárůst hodnot v letech 2022 a 2023 pak zapříčinil válečný konflikt na Ukrajině. V roce 2022 se do kraje přistěhovalo přes 22 tisíc osob a v roce 2023 přes 13 tisíc osob. Jedná se o mnohem vyšší počty přistěhovaných než v minulých letech (jedná se o součet všech přistěhovalých, cizinců i občanů ČR).

Stárneme

Úbytek obyvatel ale není jen o demografické křivce, Moravskoslezský kraj trápí tzv. odliv mozků, což představuje bariéru z hlediska jeho rozvoje. Mladí a talentovaní lidé odcházejí za studiem do velkých měst v ČR a také do zahraničí. O tom, že odcházejí ve větší míře především mladí, svědčí nárůst průměrného věku obyvatelstva v MSK a nízká porodnost. Za 13 let vzrostl průměrný věk populace v Moravskoslezském kraji o téměř 3 roky, zatímco za stejné období v Jiho-moravském kraji pouze o 1,5 roku a ve Středočeském kraji o 1,3 roku. Tento demografický posun odráží širší trendy, které lze pozorovat v mnoha regionech ČR i EU, kde klesající porodnost a rostoucí střední délka života přispívají ke stárnutí populace.

Image kraje je postavena na kontrastech

Dle průzkumu veřejného mínění z roku 2024⁵ zaměřeného na image kraje je jednou ze základních charakteristik kontrast průmyslové minulosti s přítomností přírodních památek a také kontrast mezi místy s významnými sociálními či ekonomickými disparitami, což brání formulaci celistvějšího a sourodějšího image kraje. Stereotypní vnímání průmyslové historie kraje a průvodní jevy (chudoba, nízké vzdělání) soupeří s utvářením nových obrazů. I přes to, že respondenti vidí posun od průmyslu k jiným odvětvím ekonomiky a vnímají četné probíhající změny, narativ hornického kraje tento region stále provází a změna tohoto obrazu je spíše pozvolná.

Místní lidé vnímají pozitivní změnu

V očích lidí se kraj rozvíjí a mění, myslí si to téměř tři čtvrtiny obyvatel kraje. Markantní změny vidí participanti především v krajském městě, které se podle nich proměňuje nejviditelněji. Každý druhý obyvatel kraje považuje MSK za moderní, pokrokový a sršící energií a zápal pro nové výzvy. Mnohem více jsou o tom ale přesvědčeni samotní obyvatelé kraje, lidé z Česka tyto změny tolik nepozorují. Poloha kraje je nahlížena v rámci Česka jako periferní, umístěná na severu, hodně vzdálená dalším místům v Česku. Můžeme tedy konstatovat, že změnu image kraje vnímají zejména místní lidé uvnitř regionu, stále přetrvává potřeba měnit image i navenek.

⁵ SOCIOFACTOR. *Image, charakter a hodnoty Moravskoslezského kraje*, 2024.

DOPORUČENÍ

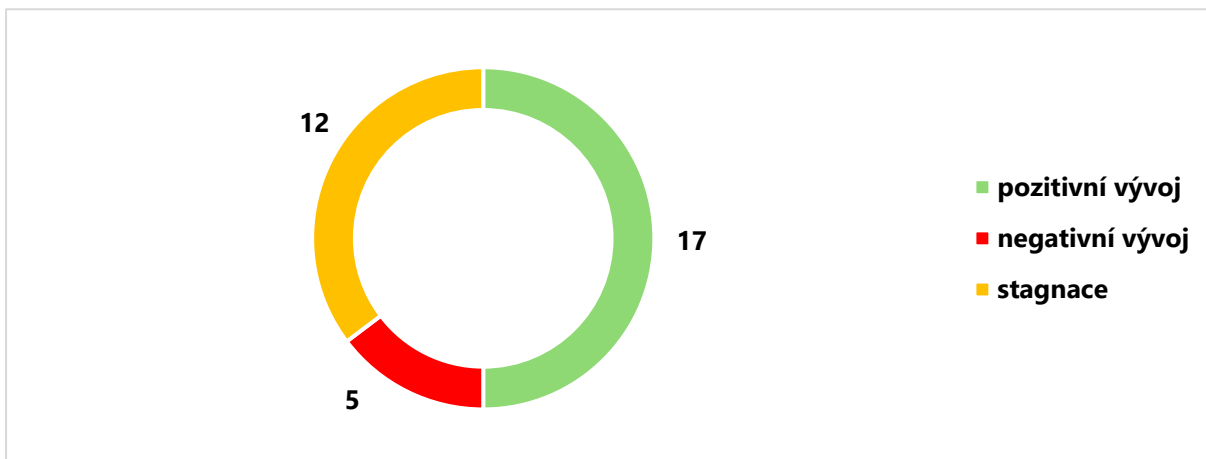

Doporučení

VÝVOJ INDIKÁTORŮ SRK V OBDOBÍ 2019–2024

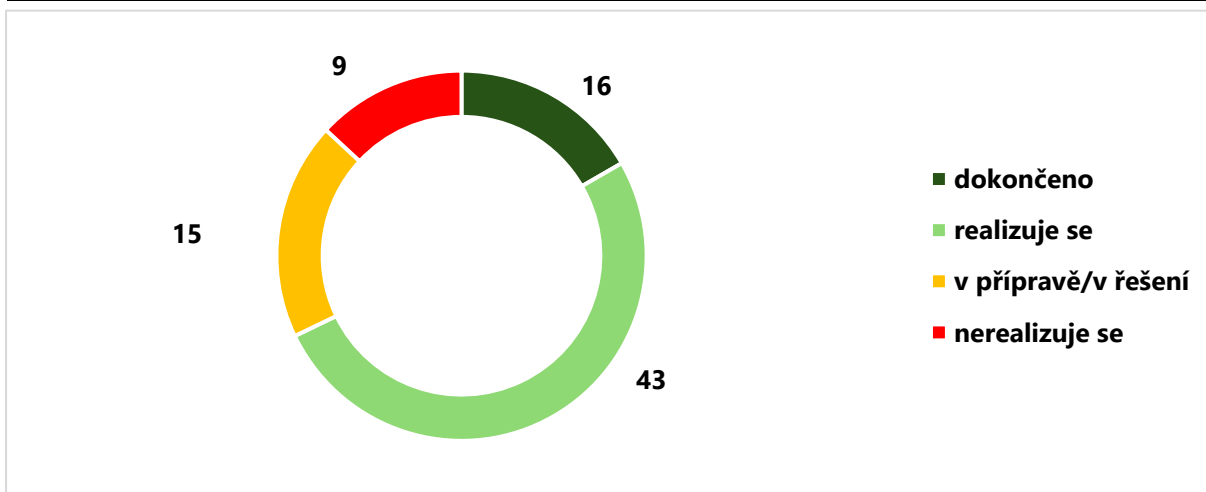
pozitivní vývoj	17
negativní vývoj	5
stagnace	12

Vývoj stanovených indikátorů lze popsat jako převážně pozitivní, byť se zatím dopady nepropsaly do zlepšujícího se postavení Moravskoslezského kraje mezi ostatními regiony ČR. Jedná se však o evaluaci v polovině platnosti SRK. Pozitivní dopady opatření SRK lze očekávat až v delším časovém horizontu.

VÝVOJ STRATEGICKÝCH PROJEKTŮ V OBDOBÍ 2019–2024

dokončeno	16
realizuje se	43
v přípravě/v řešení	15
nerealizuje se	9

Převážná většina strategických projektů je v realizační fázi. Strategické projekty jsou ze své podstaty dlouhodobé a jejich synergické efekty lze očekávat v horizontu do roku 2030 a dále.

Doporučení plynoucí ze strany pracovních skupin

Výstup z pracovních skupin poukazuje na skutečnost, že Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje pro období 2019–2027 i nadále pokrývá klíčové oblasti a výzvy, které jsou relevantní pro aktuální potřeby regionu. I přesto, že se objevila nová globální a regionální témata, shodli se členové pracovních skupin na tom, že současná Strategie je stále platná a její základní cíle zůstávají nadčasové. Tato témata bude potřeba zahrnout do nového plánovacího období, ale není nutné provádět zásadní změny ve stávajícím dokumentu.

Na základě analýzy a zpětné vazby od odborníků a členů pracovních skupin je doporučeno Strategii nyní neaktualizovat. Důraz by měl být kladen na detailní revizi některých oblastí, zejména tam, kde došlo k novým trendům, výzvám a příležitostem. V rámci přípravy navazující strategie by bylo vhodné zaměřit se na revizi jednotlivých ukazatelů a upravit je tak, aby odpovídaly aktuálním výzvám a trendům. Kromě toho je potřebné se soustředit na pokračování v podpoře klíčových projektů a iniciativ, které již byly v rámci strategie rozpracovány, a posílit jejich implementaci.

Celkově tedy platí, že Moravskoslezský kraj má kvalitně nastavený rámec pro rozvoj, který je stále aktuální. Je však nezbytné, aby v příštích letech probíhalo kontinuální přizpůsobování strategie na základě nových podnětů, které přinášejí globální i regionální změny.

Hlavní zjištění:

- Strategie je navržena nadčasově, s výhledem až do období 2030+.
- Strategické cíle jsou stále platné.
- Většina indikátorů vykazuje pozitivní vývoj.
- Většina projektů je ve fázi realizace.
- Projekty mají dlouhodobý charakter a jejich dopady se očekávají v delším časovém horizontu.
- Vzhledem ke zpoždění startu programového období EU jsou mnohé projekty na počátku své realizace.
- Strategie je v souladu se Strategií regionálního rozvoje ČR 2021+, která zůstává v platnosti až do roku 2027.

Doporučení:

- Aktualizace Strategie se nedoporučuje – viz hlavní zjištění.
- Vzhledem k významné vazbě Strategie na finanční prostředky z ESIF, je vhodné provázat rozvojové záměry se směry kohezní politiky Evropské unie po roce 2028.
- Doporučuje se zahájit práce na přípravě nové Strategie rozvoje kraje pro navazující období s ohledem na nové trendy a společenské fenomény, které se objevily či zesílily v posledních letech, a to jsou zejména:
 - nové domény specializace regionální inovační strategie (např. kvantové technologie a počítání, rozvoj umělé inteligence)
 - pandemie COVID
 - brain drain – lákání a udržení talentů
 - stárnutí populace spojené s demografickými změnami
 - přírodní katastrofy (např. povodně) – připravenost na mimořádné situace
 - energetická krize a její důsledky
 - udržitelný rozvoj s důrazem na změnu klimatu
 - rozvoj kulturně-kreativních odvětví
 - rozvoj udržitelného cestovního ruchu
 - posun v realizaci strategických projektů financovaných z Fondu spravedlivé transformace

Při přípravě nové Strategie rozvoje kraje je nanejvýš vhodné reflektovat doporučení z evropské úrovně, např. Draghiho zpráva (2024)⁶ zdůrazňuje následující:

- podpora výzkumu a vývoje, komercializace inovací
- energetická transformace a obnovitelné zdroje energie
- rozvoj místních dodavatelských řetězců a průmyslové kapacity pro kritické sektory (obrana a digitální technologie)
- celoživotní vzdělávání a příprava obyvatel na technologické změny
- snižování administrativní zátěže pro malé a střední podniky
- zajištění přístupu k financování a investicím, zejména pro technologické startupy
- zlepšení regionální infrastruktury (doprava, energetika, konektivita)
- investice do projektů s vysokou návratností pro regionální ekonomiku

⁶ Evropská komise. *EU competitiveness: Looking ahead*, 2024.

ZÁVĚR

Závěr

Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje pro období 2019–2027 jako nástroj strategického charakteru, je v polovině své platnosti. Vývoj stanovených indikátorů lze popsat jako převážně pozitivní, byť se zatím dopady zásadně nepropsaly do zlepšujícího se postavení Moravskoslezského kraje mezi ostatními regiony ČR.

Z celkového hodnocení pozice českých regionů, zejména v ekonomické oblasti vůči regionům Visegrádské čtyřky, dosahují české regiony nejvyšších hodnot hodnocených ukazatelů. Z pohledu srovnání s regiony v Německu nebo Rakousku se ovšem české regiony přibližují jejich úrovni jen velmi pozvolna. Dobrou zprávou je, že Moravskoslezský kraj spolu s ostatními kraji ČR vůči průměru EU konverguje. Divergenční tendence jsou zaznamenány pouze u kraje Ústeckého a Karlovarského. Moravskoslezský kraj je tak nejúspěšnějším krajem v rámci tzv. uhelných krajů.

Hlavní cíl Strategie, zastavení odlivu obyvatel z kraje, se stále nedaří naplnit. Kraj dlouhodobě trápí nízká porodnost. Celkový úbytek obyvatel kraje mírní v posledních letech kladné saldo migrace. Úbytek obyvatel není jen o demografické křivce, Moravskoslezský kraj trápí tzv. odliv mozků, což představuje bariéru z hlediska jeho rozvoje.

Druhým významným cílem definovaným ve Strategii, je změna image kraje. Na základě průzkumu veřejného mínění realizovaného v roce 2024, můžeme konstatovat, že změnu image kraje vnímají zejména místní lidé uvnitř regionu. V oblasti změny image kraje i navenek zůstávají rezervy a potřeba změny image přetrvává.

Doporučuje se zahájit práce na přípravě nové Strategie rozvoje kraje pro navazující období 2028+ s ohledem na nové trendy a společenské fenomény, které se objevily či zesílily v posledních letech.

Zkratky

- BRF – Brownfield
- CEETe – Centrum energetických a enviromentálních technologií – explorer
- CO – Oxid uhelnatý
- CO₂ – Oxid uhličitý
- CŽV – Celoživotní vzdělávání
- ČHMÚ – Český hydrometeorologický ústav
- ČOV – Čistírna odpadních vod
- ČR – Česká republika
- ČSÚ – Český statistický úřad
- DP – Dotační program
- EL – Elektrická energie
- ERIH – Evropská stezka industriálního dědictví
- ESIF – Evropské strukturální a investiční fondy
- EU – Evropská unie
- EVVO – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
- FNO – Fakultní nemocnice Ostrava
- HDP – Hrubý domácí produkt
- HUZ – Hromadné ubytovací zařízení
- IT – Informační technologie
- IT4I – IT4 Innovations, superpočítačové centrum při VŠB-TUO
- KES – Koeficient ekologické stability
- KÚ – Krajský úřad
- LIFE COALA – integrovaný projekt programu LIFE, který se zaměřuje na zvyšování odolnosti MSK vůči klimatické změně
- MSIC – Moravskoslezské inovační centrum
- MSID – Moravskoslezské investice a development
- MSK – Moravskoslezský kraj
- NPÚ – Národní památkový ústav
- ODIS – Integrovaný dopravní systém MSK
- OKAP – Odborné a kariérové poradenství
- OP ST – Operační program Spravedlivá transformace
- OSU – Ostravská univerzita
- OZE – Obnovitelné zdroje energie
- PS – Pracovní skupina
- POHO2030 – program Pohornická krajina 2030
- RES – Registr ekonomických subjektů
- RSK MSK – Regionální stálá konference Moravskoslezského kraje
- ŘSD – Ředitelství silnic a dálnic
- SLU – Slezská univerzita
- SRK – Strategie rozvoje kraje
- SŠ – Střední škola, středoškolský
- TZL – Tuhé znečišťující látky
- VaV – Výzkum a vývoj
- VDB ČSÚ – Veřejná databáze Českého statistického úřadu
- VŠ – Vysoká škola, vysokoškolský
- VŠB-TUO – Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- ZP – Zemní plyn
- ŽP – Životní prostředí

Zpracovaly:

Mgr. Jarmila Csanková, Mgr. Pavla Sliwková, Ing. Veronika Bražinová
oddělení strategického plánování, KÚ MSK
Ostrava, leden 2025